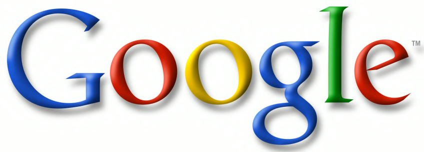
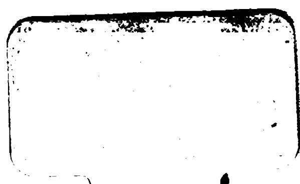

WIDENER
HN NAW7 Q

HENRIK PONTOPPIDAN

DET IDEALE HJEM

AARHUS
JYDSK FORLAGS-FORRETNING
1900

AARHUS STIFTSBOGTRYKKERI

I.

»Hvor i Verden finder man vel en Plet Jord, der kan glæde Øjet mere end et dansk Fjordlandskab? Sandt nok, den evropæiske Turist, som halser omkring for at opstøve den Slags øjeblikkelig Forbavselse, der fremkalder de høje Henrykkelsesudbrud, faar paa et saadant Sted ingen Brug for sine Superlativer. Den svedige Vildtysker, der »gør« Skandinavien paa en 10 Dages Rundrejsebillet, føler sig rentud snydt for sine Penge her og rejser sporenstregs op til Norge. Der er en Natur for Mængden. Overfor saadanne Stenkolosser som Jotunfjeldene bliver selv det største Fæ slaaet af sin egen Lidenhed. Her er ingenting, der gemmer sig og vil søges. Alt raaber højt om egen Storhed. Elvene durer, saa selv Døve kan høre det.

Den, for hvem et dansk Fjordlandskab skal aabenbare sig i sin fulde Skønhed, maa have uddannet sit Øje til et fintmærkende Instrument. En Smule Vand mellem grønne Enge med broget Kvæg og nogle gullige Lerbrinker i det Fjerne; andet er der ikke. Men hvor dette lidet er levende i Sammenligning med en Bjergegns massive Stenvægge! Det formelig aander. Der driver en Em hen derover af Jordens fortættede Uddunstninger. Man føler, hvordan Græsset og Træerne nærer sig af Luften og dens Væde. Man synes at kunne se alting inddrikke Lyset i tørstige Drag. Og hvor kan et saadant Landskab ikke smile, naar Solen pludselig bryder frem gennem et Regnmulm! — Under blaa Himmel flyver Skyerne for den aldrig hvilende Vind. De trækker deres Skygger henover Landet og frembringer en uendelig Afveksling for den, der ikke i Livets Hurlumhej har tilsat Evnen til at se. Histovre i det disede Fjerne lyser en solbeskinnet Lerskrænt som et Skib for fulde Sejl. Derhenne gaar en Byge over en Landsby og faar Kirketagets røde Tegl til at gløde pragtfuldt frem bag en Række forblæste Popler.

Her kruses pludselig Vandfladen af et Vindstød og bliver indigoblaa, hvor den nys laa doven som en Mølledam og vuggede Spejlbilledet af Himlens Skyer og et Par Køer, der er soppet ud fra Engkanten. — Alt er Bevægelse midt i Stilheden. Ofte aabenbarer det skønneste Syn sig kun i et hastigt Glimt. — Det er denne det danske Landskabs (og det danske Menneskesinds) yppige Omskiftelighed, denne overdaadige Frugtbarhed paa Stemninger, som fattigere, eenstrengede Naturer kalder Karakterløshed.«

— — Disse Linjer blev nedskrevne i en Notitsbog af en yngre Mand, der en smuk Midsommerdag sad paa Agterdækket af en af de smaa Limfjordsdampere, som fra Aalborg gaar vestpaa mellem grønne Bredder og med faa Timers Mellemrum lægger til ved en lille By eller en Ladeplads.

Han sad ene henne ved Rælingen, med en stor, gul Straahat skubbet bag i Nakken. En mægtig Botaniserkasse laa ved Siden af ham paa Bænken.

Det var en ung Skribent og Naturforsker, Dr. phil. Adam Malling, der for nylig var fremtraadt første Gang for Offenligheden

med en Tidsskriftsartikel om »Stemningslivet hos Insekterne«, et Arbejde, som havde vakt en Del — for Forfatteren ikke udelt behagelig — Opsigt baade i den lærde og ulærde Verden.

Skønt han var fyldt otteogtyve Aar, var hans magre Skikkelse af en endnu ganske lømmelalderlig Opløbenhed og dannede en ejendommelig Modsætning til det alvorlige og tankefulde, lidt gammelkloge Ansigtsudtryk, der straks røbede ham som den studerende Mand.

Han var Søn af den bekendte københavnske Læge, Etatsraad Malling, men stod ikke i nogensomhelst Forbindelse med sin Fader. Allerede da han var Barn, blev Forældrene skilte, og han havde siden levet sammen med sin Moder. Det var knap nok, at han kendte Faderen, naar de nu og da tilfældig mødtes.

Dette Forhold havde tidlig særpræget ham. Det havde under Opvæksten vakt Tanker hos ham, der først plejer at melde sig i en modnere Alder. Det havde en Tid gjort ham sky og indesluttet overfor Mennesker og tilsidst ført ham ud i Naturen, hvor

Dyrs og Planters strengt regelbundne Husholdninger for ham blev en Anklage mod Menneskenes Ubestandighed og det Fuskerværk, der kaldtes det lovordnede Samfund. Hver Feriedags Morgen kastede han sin Bliktromle over Ryggen og traskede afsted paa sine lange Ben over Mark og Mose. Da han blev ældre, rejste han til Udlandet i de længere Ferier for at besøge fremmede Musæer og Biblioteker. Hans Moder var ret velstaaende; og naar han allerede i Tyveaarsalderen havde ladet sig spænde under Timelærer-Aaget, var det kun af Pligtfølelse — for at kunne bidrage til den fælles Husholdning.

Han sad nu der ved Rælingen med den ene, hvide Haand halvt skjult i sit kulsorte Fuldskæg og med Blikket ude over Vandet. Skraas overfor ham, ved den anden Side af Skibet, sad et lystigt Selskab af provinsielle Herrer, der nylig var kommen op fra Restavrationen og havde anbragt sig omkring et Bord med Kaffe og Kognak.

Midtfiguren i denne glade Klynge var en ældre Graaskæg med en fortygget Cigarstump i Mundkrogen og en Arm omkring Halsen paa hver af sine Sidemænd: et Par

halvfulde Handelsrejsende. Alle Herrerne havde paa hans Opfordring byttet Hatte, og han selv havde faaet en lillebitte, lys Filthat, der paa hans svære Hoved tog sig ud som en Klovns Toplue. Iøvrigt var han næsten den mest ædru af Selskabet, skønt hans Kinder og Øjne glødede af Spiritus. Han syntes bare overstrømmende glad, og hans mange lystige Indfald og hans hjertelige, tørre Latter, der mindede om en Storks Knebren, fik efterhaanden ogsaa de nøgterne Passagerer paa Skibet til at le med.

Kun den unge Doktors Ansigt blev stedse mere alvorligt. Tilsidst rejste han sig og gik hen i den anden Ende af Skibet. Synet af berusede Menneskers Glæde var ham altid inderlig imod.

Han havde desuden igen kunnet spore den Stegeduft fra Kabyssen, der havde forfulgt ham under den hele Sejlads og et Par Gange før tvunget ham til at forandre Opholdssted. Som ivrig Vegetarianer afskyede han Lugten af brændt Kød, og det var ham overhovedet altid noget af en Lidelse at maatte opholde sig mellem saa mange Mennesker, der tilsyneladende ikke kunde

holde Øjnene aabne uden ved at stoppe sig med fed Mad og hidsende Drikke eller i det mindste ved at røge Tobak. Selv havde han siden om Morgenen kun spist et Par Stykker tørt Brød og nogle tørrede Bananer, som han førte med sig i en Spaanæske.

Hen paa Eftermiddagen lagde Skibet til ved den lille Handelsplads, hvor han havde i Sinde at overnatte for den næste Morgen at fortsætte Rejsen ned igennem Landet tilfods.

Mens han samlede sine Rejsesager sammen, lagde han ikke Mærke til, at ogsaa den gemytlige Graaskæg belavede sig paa at gaa fraborde, skønt dette langtfra gik for sig i Stilfærdighed. Men da han et Kvarterstid senere stod i sit Kammer paa Gæstgivergaarden, hørte han pludselig hans letgenkendelige Latter nede fra Skænkestuen; og lidt efter raabte Værten op gennem Trappegabet:

»Helene! Gør Nummer 3 istand til Arkitekten!«

De fire Gæsteværelser laa i Husets øvre Stokværk, to paa hver Side af en stor, tom Dansesal, hvortil der var Udgang fra dem

alle. Adam Malling saae til sin Beroligelse, da han efter nogen Tids Forløb forlod sit Værelse for at gaa sig en Tur, at det opgivne Nummer stod malet paa en af Dørene ovre ved den anden Side af Salen, saa han i hvert Fald ikke vilde faa den glade Soldebroder til Nabo.

»Hvem er det, som skal bo paa Nummer 3?« spurgte han Opvartningspigen, som han mødte paa Trappen, der førte umiddelbart fra Salen ned til Forstuen.

»Det er Hr. Byrum.«

»Han er Arkitekt?«

»Ja, saadan kalder de ham da. Det er ham, der har Arbejdet omme ved Bjerre Kirke. Han er ellers fra Aalborg.«

»Det er en munter Mand.«

»Ja, han har allestunder saa megen Spas for, naar han er her.«

»Ja saa!«

»Der er ellers dem, der siger, han har været paa Galehuset en Overgang.«

»Det er troligt nok,« sagde den unge Doktor halvt for sig selv og fortsatte sin Vej.

Det var ikke af tarvelig Nysgerrighed, han havde spurgt. Arkitekten havde allerede paa

Dampskibet flygtig vakt hans zoologiske Interesse. Drukkenboltene, overhovedet de spiritusholdige Drikkes Indvirkning paa Sjælelivet — »Beruselsens Kemi«, som det hed i hans Sprog — havde altid beskæftiget ham, og han havde i denne Mand fundet et pragtfuldt Eksemplar af en iøvrigt langtfra sjelden Art af Slægten *homo.*

Under sine mange og vidtløftige Undersøgelser af Smaakrybets Levevis tabte han i det hele aldrig Mennesket af Syne. Det var netop det egentlige Maal for hans Studier at kunne bidrage til at belyse dette engang saa højt udviklede Hvirveldyr og finde Forklaringen af dets legemlige og — særligt — af dets sjælelige Udartning. Naar hans Afhandling om Stemningslivet hos Insekterne havde vakt saa megen Munterhed ogsaa hos Fagmænd, skyldtes det tildels, at den var et løsrevet Led af en Tankebygning, som han endnu daarligt nok selv kunde overskue.

Da han efter Solnedgang kom tilbage fra sin Spaseretur, lød der stort Spektakel inde fra Skænkestuen. Døren fra denne ud til Gangen stod aaben, og idet han gik forbi, saae han Arkitekten sidde derinde i Sofaen

bagved Bordet sammen med Værten og nogle andre Mænd, deriblandt en Toldbetjent og en Postkusk med rød Kasket. Han syntes endelig at være bleven uhjælpelig beruset. Han sad sammenfalden i Sofahjørnet, med Hovedet nede over Brystet, og havde den største Møje med at holde Øjnene aabne. Skønt Toldbetjenten dunkede ham kraftigt paa Maven med to Flasker, der skulde forestille Trommestikker, kunde han i sin Fuldskab kun lige frembringe et fjollet Smil.

Adam Malling gik op paa sit Kammer, og da han dog ikke kunde tænke paa at sove for Spektaklet nedenunder, satte han sig til at skrive hjem til sin Moder og Søster.

Han havde ingen andre Fortrolige. Han var hverken gift eller forlovet og havde heller aldrig været det. Han var med Alderen endog bleven en lidenskabelig Fjende af Ægteskabet, der efter hans Mening var et af de Menneskepaafund, som ved sin Naturstridighed havde forvoldt mest Skade i Verden. Han betragtede det overhovedet som det civiliserede Menneskes Grundulykke, at det havde ladet haant om den Sædelære,

der tydeligt nok stod prentet i den sande »Livets Bog«, Naturen, og som ingen Jordens Skabning ustraffet krænkede, for at erstatte den med de selvlavede — halvt filosofisk, halvt religiøst begrundede — Moralbud, hvorpaa det moderne Samfund hvilede.

.... Først ved Ellevetiden blev Arkitekten lodset op af Trappen og bragt tilkøjs under megen Latter fra ham selv og hans Hjælpere. Adam Malling sluttede kort efter sit Brev og gik iseng.

Men hans mange Tanker lod ham ingen Ro; han kunde længe ikke falde isøvn, skønt der nu var bleven ganske stille i Huset. Det var en Egenhed hos ham, at de mest dagligdags Oplevelser som Synet af en drukken Mand ofte gjorde det stærkeste Indtryk paa ham, medens de store, indviklede Verdensbegivenheder, som foreløbig hverken kunde overses eller gennemskues, gerne lod ham temmelig ligegyldig.

Det var midt i de lyse Nætters Tid. En tung Høluft trængte ind til ham gennem de utildækkede og vidtaabne Vinduer og gjorde ham endnu mere vaagen. Mens han laa med

Hænderne foldede under Nakken og saae op paa et Par blege Stjerner, hørte han et Ur nedenunder slaa Tolv og halv Et.

Tilsidst tændte han Lyset paa Natbordet, fik fat i sin Notitsbog og gav sig til efter sin Sædvane — liggende i Sengen — at nedskrive sine Tanker:

»For at analysere en sammenblandet Vædske leder man undertiden en Svovlbrintestrøm gennem den og faar derved dens Bestanddele skilt i to Hovedgrupper, idet der betingelsesvis fremkaldes et Bundfald, der da kan frasies og undersøges for sig. Paa det saare sammensatte Væsen, man kalder Menneskesjælen, virker spiritusholdige Drikke paa lignende Vis — som et Skedevand, der spalter Sjælen i dens to Hovedbestanddele, Natur-Jeg'et og Samfunds-Jeg'et, som man kunde kalde dem. — Trangen til Selvbedøvelse er noget særegent for Mennesket og vokser med Kulturen. Denne Kendsgerning harmonerer godt med, at vort egentlige Jeg, Natur-Jeg'et, slet ikke lader sig bedøve ved Drik eller i hvert Fald langt vanskeligere end Samfunds-Jeg'et, den saakaldte Samvittighed. Derfor ser man undertiden den

svinglende Svirebroder følge nøjagtig den lige Vej hjem fra Knejpen og stolpre i Mørke op paa en fjerde Sal, klæde sig af og gaa iseng, eller spise og drikke, ja endog avle Børn, men samtidig være ude af Stand til at huske sit eget Navn, endsige gøre sine Handlinger til Genstand for Betragtning. Indtil et vist Stadium gør Rusen endog Ur-Jeg'et mere fuldblodigt, fremkalder Stridslyst, Mod, Selvfølelse. Fremfor alt vækker den Glæde, d. v. s. Sorgløshed, hvilket altsammen er i god Overensstemmelse med den Antagelse, at det, under den uophørlige Kamp mellem Naturaanden og Samfundsaanden (»Spøgelset«) i os, er den førstes Sejr, der fremkalder Lykkefølelsen, dens Nederlag, der — alt efter dettes Grad — føles som Bedrøvelse, Tungsind og Fortvivlelse. De af Samfundslivet mest uberørte Individer er derfor overalt de gladeste, og Vilde saavelsom fritlevende Dyr kender ikke Sorg uden ved pludselig Hæmning af Instinktudfoldelsen. — —«

Længere var han ikke kommen, da han hørte en Dør gaa ovre paa den anden Side af Dansesalen. Det blev ham straks klart,

at det maatte være Arkitekten. Han vidste, at det andet Værelse derovre var ubelagt, og at der overhovedet ikke fandtes andre liggende Gæster.

Lidt efter lød tunge, slæbende Trin af Filttøfler tilligemed en Lyd, der mindede om dybe Suk.

Han vilde dog ikke lade sig forstyrre og satte atter Blyantet til Papiret. Men hans Tanker var allerede bleven adspredte, og han kunde ikke samle dem igen. Stadig lød de dumpe Filttrin derude. Og standsede de et Øjeblik, hørtes paany — og stedse tydeligere — den uhyggelige, kvalfulde Stønnen.

Pludselig rejste han sig overende i Sengen. Skridtene havde ligesom listende nærmet sig hans Dør.

Han kom til at huske paa, hvad Tjenestepigen havde fortalt ham, at Arkitekten engang havde været gal; og han vidste med sig selv, at han havde glemt at aflaase sin Dør, før han gik iseng.

Han kunde dog ikke faa sig til at staa op og dreje Nøglen om, skønt han tydelig kunde høre Mennesket staa derude og pusle

tæt op imod Døren, som om han havde lagt Øret til den eller kiggede gennem Nøglehullet. Men uvilkaarlig saae han sig om efter noget at forsvare sig med for det Tilfælde, at her skulde tænkes paa Overfald.

Saa blev der banket ganske sagte og frygtsomt paa Døren.

»Hvem er det?« spurgte han saa brysk og truende, som hans temmelig højtliggende Stemme muliggjorde det.

»Undskyld meget, min Herre«, — lød det klynkende derudefra. »Jeg vilde saa gerne have Lov til at tale et Øjeblik med Dem.«

»Men jeg er iseng. Og det er jo Nat! .... Hvem er De?«

Herpaa blev der ikke svaret. Men Døren aabnedes sagte, og med fornyede, ydmyge Undskyldninger og mange Buk viste Arkitekten sig paa Tærsklen.

Det vil sige, det var ikke ham selv men et ynkværdigt Genfærd af det Menneske, der om Eftermiddagen havde siddet hjertensglad og blussende paa Dampskibets Dæk med Armene om sine Drikkebrødres Hals. Blaableg og ligesom jordslaaet, med opsvulmede, angstfuldt urolige Øjne stod han

derhenne i den graa Dæmring og rystede af Kulde. Han havde trukket sin Overfrakke udenpaa Natdragten og holdt den med begge Hænder sammen over Bryst og Mave, mens det store, graa Skæg næsten var skjult af den opslaaede Krave.

»Hvad vil De mig?« spurgte Adam Malling, vakt til Medlidenhed ved dette Syn, og dog endnu med nogen Strenghed i Stemmen.

»De maa ikke være vred, Hr. Doktor .... jeg veed det godt, det er en højst ubelejlig Tid, ... men Gæstgiveren fortalte mig .... Det er jo Hr. Doktor Vallø, jeg har den Ære at tale med.«

»Malling er mit Navn.«

»Om Forladelse .... Malling, mente jeg. De vil ikke tage det fortrydeligt op, at jeg beder Dem om at hjælpe mig .... blot for inat. Jeg kan ikke holde det ud. Jeg mister min Forstand, dersom De ikke hjælper mig.«

Han lagde med et lidelsesfuldt Udtryk sin ene Haand op paa Panden og lukkede Øjnene.

»Jeg forstaar Dem ikke? Hvormed skulde jeg kunne hjælpe Dem?«

»Blot jeg kan faa et Par Timers Søvn .... ja bare en eneste Time, saa er jeg reddet. De vil derfor nok bevise mig den store Godhed at give mig lidt ind at sove paa. Dersom De ikke skulde have noget hos Dem, vil De nok skrive lidt op .... her er jo et Apotek. Men noget kraftigt maa det være, ... blot for inat. Jeg skal ikke misbruge Deres Godhed, det lover jeg Dem ved Guds hellige Navn!«

»Kan De ikke sove?«

»Nej,« svarede han med en Hovedrysten og lukkede paany Øjnene tæt i, — som overvældet af frygtelige Erindringer. »Jeg har i flere Aar ikke kendt til naturlig Søvn. Bare blundet lidt .... en Time eller to. Saa vaagner jeg saadan med et pludseligt Ryk. Det er, ligesom En griber mig her,« — han tog sig med Haanden om Struben — »og saa kan jeg ikke sove mere, hvor dødsens træt jeg saa er.«

»Det gør mig oprigtig ondt for Dem. Men jeg kan ikke hjælpe Dem. Jeg er ikke Læge.«

»Er De ikke Læge? . . . . Men Gæstgiveren sagde jo — —.«

»Ja, jeg er nok Doktor, men jeg er ikke Mediciner . . . . ikke Læge. Jeg kan derfor kun give Dem det Raad at gaa iseng igen og forsøge at falde lidt til Ro.«

Arkitekten sank aldeles sammen. Det var, som om det sidste Livshaab nu var bristet for ham.

»Tak,« sagde han tonløst og vendte sig bort.

Men idet han vilde tage om Dørlaasen, standsede han og førte Fingerspidserne op til Tindingen, som om han anstrengte sig for at erindre noget af Vigtighed. Endelig vendte han sig igen hen imod Sengen, bukkede og sagde:

»Jeg har altsaa taget fejl, og jeg skylder Dem en Undskyldning. Men De vil nok tilgive et ulykkeligt Menneske, der vilde søge Lindring. Jeg ønsker Dem god rolig Nat.«

Adam Malling tænkte et Øjeblik paa at kalde ham tilbage. Han var ikke helt rolig ved at lade dette forstyrrede Menneske alene. Men i det samme hørte han ham liste paa sine Slæbere ned ad den knirkende Trappe,

og lidt efter lød der Mumlen af Stemmer nede i Skænkestuen og Klirren af Glas.

Saa opgav han al Tanke om en Indblanding, slukkede sit Lys og faldt nu hurtigt isøvn.

Da han om Morgenen sad nede i Restavrationslokalerne og drak en Kop Kakao, spurgte han Gæstgiveren, der kom gennem Stuen, hvorledes det stod til med Herren paa Nummer 3.

»Gud forbarme sig! Han har da ikke forstyrret Dem?« spurgte Værten forskrækket.

»Har han ikke talt derom?«

»Nej, Hr. Byrum er nu ikke meget snakkende om Morningen. Men jeg veed jo, han gaar og tosser om ved Nattenstid, — han kan ikke sove, siger han. Vi har saamænd flere Gange haft Spektakler med Gæster, som han har vaagnet. — Maaske De har hørt ham inat? Han var jo hernede og fik sig et Par Gammelrommere. Han var svært herunter, saa jeg nænnede s'gu ikke at sige nej.«

»Kom han saa til at sove?«

Værten kastede sig ned paa en Stol ligeoverfor sin Gæst.

»Jeg veed saamænd ikke,« svarede han

med en af de pludselige Overgange fra Kryberi til plump Ligefremhed, der er den Slags Folk egen. »Han lagde sig her paa Sofaen. — Forresten sat han nylig derhenne og spiste Frokost, inden han kørte til Bjerre!«

Han gjorde ved disse Ord en Haandbevægelse hen imod et Bord under det ene Vindue, hvor der endnu stod en Opdækning med Maaltidsrester, som tydede paa, at der var bleven spist med fortræffelig Appetit.

»Er han gift?« spurgte Adam Malling i egne Tanker.

»Byrum? Nej, det har s'gu aldrig ligget for hans Stemme. Men derfor har han alligevel ikke forsømt Damerne. Han var i sine yngre Dage rigtig, hvad man kalder for en Skørtesvend. Det er vel ogsaa det, der nu gnaver ham. For med Alderen slaar den Slags Ting sig paa Samvittigheden. Ikke sandt — vi kender jo allesammen lidt til'et. Og Byrum han havde nu i sin Ungdom, hvad Fruentimmerne kunde li'e, baade Bentøj og Snakketøj, som man siger. Han skal ha'e været en farlig køn Karl.«

»Vil De være saa god at give mig min Regning,« afbrød Adam Malling den snaksomme Vært, der allerede var begyndt at trætte ham. »Jeg vil gerne afsted nu.«

Kort efter gik han med sin Bliktromle ad en Sti gennem en bølgende Rugmark og glemte hurtig Nattens triste Oplevelse for Glæden over at have en lang, dejlig Sommerdag foran sig — til Nydelse og Belæring.

II.

Det var bleven Efteraar med Slud og Storm og denne uhyggelige Skorstenstuden, der vækker Forestillinger om Skibbrud og bølgeomtumlede Lig.

I Ugevis laa København nedsænket i en gulgraa Taage, der hver Aften afsatte et Lag smudsig Slim paa Stenbroen. Gader og Torve laa i Halvmørke. Selv det elektriske Lys kunde ikke skinne helt igennem Taagen paa de aabne Pladser, der mindede om dampende Moser i Maaneskin.

Paa den tusindstrengede Telefontraads-Harpe, der laa spændt over Byen, spillede Nordvestvinden Dag og Nat sine sørgmodige Melodier. Om Dagen overdøvedes de rigtignok af Vognrummelen og Menneskespektaklet; men naar Kafeernes sidste Gæster ud paa Natten drev hjemad gennem de stille

Gader, skudrede de i deres lange Frakker ved Lyden af den vinterlige Musik, der foer hen i den mørke Nat som en Sang af vilde Svaner. —

En Aften sad Fru Laura Malling ved sit Klaver og spillede med sine to Børn.

Datteren, Ingeborg, stod tilhøjre for hende med en Violin under Hagen. Tilvenstre sad Sønnen — Doktoren — ved en Nodepult med en Violoncel. Der var i den store Stue intet andet Lys end det, som kom fra Klaveret, hvor to Smaalamper brændte hver paa sin Side af det opslaaede Nodehefte. Den største Del af Rummet laa i et blødt Halvmørke, som kun blev gennemskinnet af noget karmesinrødt Damaskbetræk og nogle forgyldte Malerirammer.

Det var en pragtfuld Stue i et kunstnerisk præget Hjem udstyret i helt moderne Stil, det vil sige uden et eneste moderne Møbel men opfyldt af sjeldne og kostbare Antikviteter, der var opstøvede rundtom hos Marskandisere og i Avktionslokaler, før det endnu var bleven Allemands-Forfængelighed at genskabe svundne Dages festlige Hygge i Maskinindustriens Tidsalder.

Fru Malling var en graahaaret Dame paa et halvt Hundrede Aar, ikke høj og ikke fyldig men alligevel med noget ualmindelig kraftfuldt over sin Person. I hendes Ansigtsprofil var der noget hesteagtigt, der gik igen hos begge Børnene. Navnlig var Datteren som skaaret ud af hendes Side — en fintbygget Brunette med denne gyldne, ensartede Hudfarve uden Rødme, der kendetegner den virkelige Sundhed. Hun var fyldt toogtyve Aar men saae ud, som om hun var atten. Hun havde en høj og slank Hals, en blussende Barnemund og store, brune, sjælfulde Øjne. Hendes bølgede Haar, der laa frit tilbagestrøget fra Panden, var ligesom Moderens kort afklippet i Nakken, hvad der bidrog til at give hende et saa ungdommeligt Udseende. Som hun stod der — sorgløst smilende — med Violinen til Kinden og Hovedet lidt paa Siden, kunde hun godt minde om en ung Knøs, f. Eks. en slanklemmet, florentinsk Yngling fra et Renaissancemaleri.

Pludselig kastede Moderen sig leende tilbage mod Stoleryggen og lod Hænderne synke i Skødet.

»Nej, Adam, du er aldeles umulig idag! Du maa have Hovedet fuldt af dine Myrer og Fluer. Du taber jo hveranden Node, Barn!«

»Barnet« saae betuttet ud og mumlede nogle undskyldende Ord i sit mørke Silkeskæg.

»Lad os tage det hele forfra,« vedblev Moderen. »Ingeborg — prøv din G-Streng.« Hun slog med Langfingeren en Tone an paa Klaveret.

»Det gaar an. Altsaa — er I færdige? — en, to ....«

I dette Øjeblik ringede den elektriske Klokke i Forstuen.

»Hvem kommer nu?« sagde Moderen, idet hun og Sønnen samtidig løftede Hovedet for at lytte.

»Det er Schmidt,« sagde Adam, da der var bleven lukket op, og skottede over til Søsteren, som var bleven højrød paa Kinderne.

»Saa holder vi op,« sagde Fru Malling paa sin afgørende Maade og lukkede Nodeheftet i.

»Men hvorfor dog?« udbrød Adam ærger-

lig. »Schmidt kan jo sætte sig hen med en Bog et Øjeblik, mens vi spiller færdig.«

»Du veed, at Hr. Schmidt ikke bryder sig om Musik. Og hvorfor tvinge ham til at forstille sig?«

Adam tillod sig ikke flere Indvendinger, men hans Mine vedblev at være fortrædelig, og han hilste meget køligt paa Hr. Schmidt, skønt denne var en af hans nærmeste Venner og som Gæst skattet af hans Familje.

Pigen kom ind med Lamper, og man tog Plads omkring et Bord midt i Stuen — Damerne med Haandarbejde.

Der er i unge Forelskedes Liv et Tidspunkt umiddelbart før Tilstaaelsen, som kan være pinefuldt nok for dem selv, men hvor de i Almindelighed netop er allermest indtagende for deres Omgivelser. Der kan hvile en ganske særegen Bedaarelse over saadanne to, som tilhører hinanden med Sjæl og Legeme, skønt de endnu omgaaes som Fremmede. De sidder der med et ligesom forklaret Udtryk og aner ikke, at de med hver Bevægelse og hvert Blik aabenbarer for Uvedkommende, hvad de endnu ikke har faaet

Mod til at tilstaa for hinanden. Selv det grimmeste Par kan blive smukt i disse Øjeblikke, forinden Ordet er bleven sagt, og Kysset har bekræftet, og Kærlighedens Drømmeslot har faaet Form af en fire Værelsers Lejlighed med gode Udenomsbekvemmeligheder.

At Hr. Schmidt og Frøken Ingeborg netop befandt sig i denne Situation, var det ikke vanskeligt at se. Fru Malling gjorde sig rigtignok hæderlige Bestræbelser for at lade som ingenting; men Adams Væsen prægedes vedvarende af en iøjnefaldende Uro.

De to unge Mænds Venskab stammede fra Studenterdagene og havde — trods deres Karakterers Forskelligartethed — gennem mange Aar staaet sin Prøve. Men fra samme Øjeblik, det var gaaet op for Adam, at Vennen havde forelsket sig i hans Søster, og at det trak sammen til en regelret Forlovelse, var der sket et fuldstændigt Omslag i hans Følelser for ham. Det nye Synspunkt, hvorfra han nu maatte betragte ham, gjorde ham til en ganske anden Mand. Visse Sider af hans Karakter, som han hidtil let havde kunnet se bort fra, visse Sædvaner og Til-

bøjeligheder, som — netop fordi de var hans egne saa ulige — havde virket befrugtende og ansporende i Venskabsforholdet, fik ved Udsigten til en Familjeforbindelse en helt anden Betydning for ham.

Den Tanke, at Søsteren engang vilde gifte sig, havde overhovedet forfulgt ham med Uro og Angst, lige siden hun var bleven voksen; og det græmmede ham nu dobbelt, at det skulde være en af hans egne Venner, i hvem han maatte se den længe frygtede Fjende, der vilde sprænge det moderlige Hjem og lægge baade Ingeborgs og hans eget Liv øde.

Adam elskede sin Søster — og denne igen ham — med en Kærlighed, der ikke længer er almindelig hos Søskende. De særegne Forhold, hvorunder de var vokset op, deres Stilling som faderløse og den Følelse af Skam derover, som de først sent formaaede at frigøre sig for, havde bidraget til at knytte dem saa inderligt sammen. Allerede tidlig havde Adam følt sig som Søsterens naturlige Beskytter. Hun var fem-seks Aar yngre end han og var kun et lille Barn, dengang Forældrene skiltes. Hun havde ikke bevaret

nogetsomhelst Minde om sin Fader, endsige om de uhyggelige Kampe mellem Forældrene, der var gaaet forud for Skilsmissen, og som havde præget sig saa dybt i Broderens Erindring. Der havde, siden hun var lille, kun raadet een Vilje i hendes Hjem; derfor havde hun udviklet sig saa harmonisk og faaet den overlegne Ro og Ligevægt i sit Sind, der bevarede hende ungdommelig trods hendes toogtyve Aar.

Adam havde i sin Tid ment uden Fare at kunne indføre Vennen i sit Hjem, fordi denne var et af den Slags Mennesker, hvorover Søsteren plejede at gøre sig lystig: en bredbygget, æggeblond, allerede noget øltrind Skikkelse, livfuld og snaksom, uudtømmelig paa københavnske Anekdoter og pudsige Indfald. Han var dertil Læge, og Ingeborg havde altid ringeagtet denne Stand og ikke kunnet begribe, at Folk vilde finde sig i at blive sat tilbords om Aftenen med den samme Person, der om Formiddagen for Betaling havde kigget dem paa Tungen eller andre Steder.

Og alligevel!

Ja, skulde Adam dømme efter det Ind-

tryk, han denne Aften fik af de to, mens de sad der hver paa sin Side af Bordet og skjulte deres Uro for hinanden med en overspændt Livlighed, var det endog Ingeborg, der i Øjeblikket var den mest forelskede. —

Efter Aftensbordet gik de to Venner som sædvanlig op paa Adams Værelser, der laa for sig selv oppe i en Kvistetage. Skønt Adam ikke selv røg og igrunden afskyede Tobakslugten, bød han sin Gæst en Cigar, og Pigen bragte en Karaffe Vin.

Samtalen vilde dog slet ikke komme igang. Schmidt, der havde anbragt sig i en dyb Gyngestol, lod vel som altid Munden løbe; men Adam var af den Slags Mennesker, der kunde tie .... tie ubarmhjertigt .... tie, saa den mest skrattende Passiar tilsidst blev overdøvet af hans Tavshed.

»Du er nok flittig for Tiden,« sagde Vennen efter at have kastet et Blik hen paa Skrivebordet, hvor der laa mange opslaaede Bøger og Billedværker omkring et allerede anseligt Manuskript. — »Er det igen Loppernes og Vandkalvenes Elskovsforhold, du fordyber dig i?«

»Det kan man gerne sige,« brød Adam

endelig sin Tavshed. »Det er Elskovsforholdene i det hele, jeg vil behandle. Ogsaa Menneskets.«

De sidste Ord blev udkastet som en Madding; men Schmidt var paa sin Post og lod som ingenting. Han havde godt forstaaet Grunden til Adams forandrede Væsen overfor ham i den senere Tid, havde ogsaa godt mærket, at Vennen flere Gange havde søgt at fremtvinge en Meningsudveksling om hans Forhold til Søsteren; men han havde ladet alle Udæskninger upaaagtede, fordi han vidste, hvor frugtesløst det vilde være at forsøge paa at komme til en Forstaaelse med Adam i denne Sag.

For ikke at synes bange fortsatte han dog med et fornyet Spørgsmaal om hans Arbejde og sagde, at det saae ud til at skulle blive et større Værk denne Gang.

»Det er, som man tager det,« svarede Adam. »I Forhold til Emnets Omfang bliver det kun lille. Men forresten mener jeg da at gøre en selvstændig Bog ud af det.«

»Se-se! . . . . Er det næsvist at spørge, hvad Barnet skal hedde?«

»Jeg har tænkt paa at kalde min Bog »Det ideale Hjem«.«

»Død og Pine! Det lyder jo næsten som Titlen paa en Roman. Du agter da ikke at slaa dig paa Skønliteraturen?«

»Aldeles ikke,« svarede Adam bestandig lige alvorlig. »Det er et rent videnskabeligt Arbejde .... en Eksempelsamling til Belysning af det nævnte Instinkt og særlig anvendt paa Mennesket. Det forekommer mig nemlig, at man ikke ofte og indtrængende nok kan opfordre giftelystne Personer til at bruge deres Fornuft, før de gør en Ulykke paa sig selv og andre.«

Blodet steg Vennen op i Kinderne ved disse Ord. Adams Udfordring var denne Gang for utilsløret til, at han kunde lade den ubesvaret.

Han tømte dog først sit Glas for at styrke sig og sagde derpaa med et tvungent Smil:

»Jeg forstaar det nok, Malling. Det er som sædvanlig den ulyksalige Ægtestand, du vil tillivs.«

»Det er denne Institution, der bliver bedømt efter Naturlovene — ja.«

»Ja, jeg troer nu ikke paa Evangelier, ...

heller paa Naturens. Og sig mig — ja, undskyld, at jeg taler om det — men lader du dig ikke i dit Syn paa Ægteskabet for meget paavirke af de særegne Forhold, du har levet under? Jeg husker, du engang sagde, at vi Mennesker i det hele var for tilbøjelige til at tillægge vore personlige Erfaringer for stor Almengyldighed. Gælder det Ord ikke dig selv i dette Tilfælde? Jeg troer nemlig ikke, at Menneskers — heller ikke Mændenes — erotiske Følelser er saa ubestandige, som du — jeg indrømmer det — har haft nogen Grund til at tro. Det er min private Mening, at den megen Talen og Skriven om Kærlighedens Flygtighed er hysterisk Overdrivelse; derfor har jeg heller aldrig kunnet samstemme med dig i din Fordømmelse af Ægteskabet.«

Adam havde ladet ham tale ud, skønt han hele Tiden sad med en Indsigelse paa Læben. Han lod overhovedet altid Folk tale ud. Som den, der selv overvejede sine Ord nøje, havde han for stor Respekt for Tanken til, at han ved Afbrydelser vilde forplumre den hos andre.

»Du tager ganske fejl, kære Ven .... baade

i dine Forudsætninger og i Konklusionen. Hvad den sidste angaar, saa er det jo dog ikke mig men Videnskaben, Statistiken, Erfaringen i det hele, der fordømmer Ægteskabet — jeg tillader mig overhovedet ikke at have »private« Meninger; og desuden vil jeg lade dig vide, at det beroer paa en Misforstaaelse af dig, naar du ser Grunden til mine Forældres Skilsmisse i erotiske Udskejelser fra min Faders Side. Jeg gjorde det iøvrig en Tid lang selv; men jeg veed nu med Sikkerhed, at deres Ægteskab i den Henseende var lydeløst, og at min Moders Kærlighed forblev ukrænket til det sidste. Dette ønsker jeg een Gang for alle at sige dig. — Der ligger vel ogsaa deri en Del Belæring for os yngre.«

»Men din Fader giftede sig jo dog igen.«

»Med sin Husholderske ja — og efter seks Aars Forløb. Det lyder maaske underligt, men jeg er overbevist om, at Moder og Fader holder af hinanden endnu den Dag idag.«

»Men hvad var der da i Vejen?«

»Netop det, at de holdt af hinanden — antager jeg.«

»Ja, undskyld, nu er du mig for dybsindig! Kunde du ikke for en Gangs Skyld afpasse dine Udtryk efter en jævnere Mands Opfattelsesevne.«

»Er det virkelig saa vanskeligt at forstaa? Jeg mener, at dersom mine Forældre havde næret den Ligegyldighed for hinanden, der bevarer Freden i saa mange — ja vel de fleste — ægteskabelige Hjem, havde de rimeligvis endnu idag levet gemytligt ved hinandens Side. Nu var de tilmed begge to virkelige Personligheder med hver sine stærkt udprægede Slægtsejendommeligheder, — og det er jo det særlig tragiske ved Ægteskabet, den store, ubodelige Modsigelse i dette bedrøvelige Menneskepaahit, at det dræber Kærlighedslykken netop, hvor der er de rigeste Muligheder tilstede baade for de paagældende selv og for deres Afkom. Kan man tænke sig noget mere haabløst?«

»Men hvad Pokker vil du da egentlig have, at et Par Mennesker i vore Dage skal gøre, naar de nu har været saa uheldige at gaa hen og forelske sig i hinanden?«

»Lad dem elske! . . . . Det er jo netop det, jeg vil sikre dem Fred og Ro til. Lad

dem i Nødsfald ogsaa gifte sig, dersom de ikke har Mod eller Lyst eller Raad til aabent at trodse Tidens Opfattelse af Sædelighed. Men lad dem vogte sig for at rykke hinanden op af den Jordbund, hvor de er vokset, i den Tro, at de vil være i Stand til at slaa Rødder i en ny. Lad dem ikke forledes af den Indbildning, at de — hvor højt de saa elsker hinanden — formaar at danne et Hjem sammen. Den Drøm har kostet Millioner af Mennesker deres Lykke.«

Schmidt sad nogle Øjeblikke tavs og saae med et lille tankefuldt Smil ud paa Røghvirvlerne fra sin Cigar, mens der igen over hans uskønne Ansigtstræk bredte sig lidt af det Forklarelsens Skær, som havde hvilet over dem nede i Dagligstuen.

»Man kan mærke, du aldrig har været forelsket, Malling,« sagde han tilsidst med dæmpet Stemme.

»Hvoraf veed du det?«

»Jeg siger, man kan mærke det. Du vilde ellers føle, hvor urimelig din Tale er. Det er jo dog utvivlsomt netop Trangen til at grundlægge et selvstændigt Hjem med den, man holder af, for ligesom at begynde sit Liv

fra nyt af, der er det afgørende for enhver Forelskelse, som overhovedet betyder noget. Du ser Forholdet mellem Kønnene udelukkende fra Zoologens Standpunkt, opfatter Kærligheden som et rent Parringsvalg. Men den er dog virkelig noget mere.«

»Hvad da?«

»Nu — for Pokker! — man gifter sig dog ikke og sætter Bo alene for Sovekammerets Skyld. Det er dog ogsaa en aandelig Forening, der tilsigtes med Ægteskabet. Som der staar i den gamle Vise — kan du huske?

Hvor Kærlighed bygger,
to Sjæle bliver een.«

»Det er jo altsammen bare Talemaader. Hvad vil det sige, at gøre sig til eet med en Person, hvis Livs betydningsfuldeste Perioder — Opdragelsens og Ungdomsudviklingens Tidsrum — man i Almindelighed slet intet veed om eller i hvert Fald kun kender paa anden Haand? Hvor kan man fornuftigvis tale om en sjælelig Sammensmeltning med et Menneske, hvis oprindeligste og mest grundfæstede Følelser — f. Eks. Hengivenheden for Moder og Søskende, Kærligheden til Hjemmet og Barn-

domsminderne — man umulig helt kan optage i sig, ja i mangfoldige Tilfælde er ganske ude af Stand til at forstaa?«

»Aa — veed du hvad — du forudsætter nu ogsaa glatvæk den samme Gemytternes Uoverensstemmelse i alle Ægteskaber. Maa jeg blot erindre dig om, at mine egne to Gamle derhjemme nu har været gift i over tredive Aar. Og du vil dog vel ikke benægte, at de endnu lever som et Par Turtelduer?«

Adam svarede ikke herpaa men fortsatte efter et Øjebliks Tavshed:

»Jeg maa igen gøre dig opmærksom paa, at jeg ikke forudsætter nogetsomhelst. Det er Erfaringen, Statistiken, der godtgør, at legemlige og aandelige Modsætninger tiltrækker hinanden, og at Forelskelsens Hede vokser proportionalt med Forskellene. Og det er — som jeg sagde før — den store og ulægelige Modsigelse i Ægteskabet, at hvad der begunstiger Forelskelsen, umuliggør Samlivet, og omvendt. Vi ser det jo allesammen hver Dag, hvordan de smaa Personer drages mod de lange, de magre mod de fede, de stille mod de støjende, de

stærke mod de svagelige. Det er Naturen, der ved Hjælp af denne psykiske Magnetisme tilvejebringer Ligevægt i den menneskelige Husholdning og forhindrer en ensidig Udvikling. Men ved Ægteskabet vendes denne Forsynlighed om til Menneskets Fordærv. Hvad er det — nøgternt set — der sker, naar Folk gifter sig? Der flytter to hinanden endnu temmelig fremmede og i de fleste Tilfælde tilmed ganske uensartede Personer sammen i nogle Værelser og slæber med sig hver sin Bagage af Familjevaner og Slægtstraditioner som Grundlag for et Hjem. Efter en Uges Forløb begynder den uundgaaelige Tvekamp mellem Individualiteterne, der jo besidder en naturlig Selvopholdelsesdrift og trods Kærligheden maa hævde sig overfor hinanden. Og Kampen ender ikke, før den svageste er bukket under, eller Samlivet sprængt. — — Husker du Bjørnsons lille Skuespil »De Nygifte«. Ægteskabets Problem er her sat meget rigtigt op; men uheldigvis har Forfatteren aldeles ikke selv forstaaet sine Personer eller loddet Dybden af den Konflikt, han har rejst imellem dem. Han har slet ikke anet,

hvad der — ganske vist uklart, tildels helt udenfor Bevidstheden, men med instinktiv Styrke — bevæger sig i den unge, nygifte Frue, der elsker sin Mand men vægrer sig ved at forlade Barndomshjemmet og tilsidst maa føres derfra med Magt. Han har kun set Pjank og Forkælelse og Unatur i det, som netop er et Naturudbrud fra Sjæledybet, en uvilkaarlig, urmenneskelig Protest mod en Opfattelse af Kønsforbindelsen, der stammer fra den Tid, hvor Kvinderne overdroges Mændene som Slavinder. Men det var just det, han skulde have ladet den brutale Ægtemand indse, ... og som ogsaa andre kunde have godt af at tænke lidt alvorligt over, naar de gaar omkring med Giftermaalsplaner.«

Schmidt, der var begyndt at blive uopmærksom, svarede efter et Forsøg paa at skjule en Gaben:

»Ja ja .... det maa nu ligegodt være Folk en Trøst, at Ægteskabet ikke er fra igaar men har adskillige Tusinde Aar paa Bagen. Det kan da næppe være saa aldeles i Uoverensstemmelse med den menneskelige Natur,

. . . . hvad, som sagt, ogsaa mine to Gamle derhjemme noksom beviser.«

»Det er sandelig en tarvelig Trøst,« svarede Adam med uformindsket Iver og Alvor. »Og ovenikøbet hviler den paa en Misforstaaelse. I sin nuværende Form, med Erotiken som Grundlag, er Ægteskabet nemlig af ret ny Dato. Oprindelig stiftedes det udelukkende af praktiske Grunde, saadan som endnu den Dag idag hos vore Bønder, hvor de saa latterliggjorte »Fornuftgiftermaal« stadig er de hyppigste — til Held for Befolkningen.«

»Nej, hør nu, Malling, du er uforbederlig! Skal vi nu til at forherlige Fornuftpartierne!«

»Jeg foretrækker dem i hvert Fald for Ufornuftpartierne . . . . og især for de allermoderneste med Ægtepagter og Særformuer og alle de andre Hundekunster, hvormed Lovgiverne har kvaksalvereret for at holde Liv i Institutionen uden at forstaa, at de dermed netop har skaaret Hjertet ud af Brystet paa den.«

»Nu — men noget maa dog saa erstatte den. Folk kan dog ikke gaa omkring og

elske paa Gaden. Hjem maa de ikke stifte .... Hvad i Alverden skal saa et Par forelskede Mennesker gøre?«

»De skal uforstyrret blive hjemme hver hos sin Moder, eller hos sine Søskende, dersom Moderen ikke lever, eller hos en Del af dem, dersom der er for mange af dem, ... og saa forresten knytte erotiske Kammeratskaber nach Belieben, for Livet eller for en Aften, hemmeligt eller aabenlyst, men i alle Tilfælde uden andet Fællesskab end det, der nødvendiggøres af deres Elskovsforhold.«

»Ja, det er sandt, — nu husker jeg det! Det er din gamle Yndlingside. Maa jeg blot gøre dig et Spørgsmaal. Dersom de nu faar Børn?«

»De? .... Hvilke de?«

»De to, der elsker hinanden og gifter sig men ikke maa have Hjem tilfælles? For Verden skal vel ikke affolkes?«

»Det er dog, skulde jeg mene, kun den ene af Parterne, der faar Børn. Mandens Andel i den Begivenhed er i denne Forbindelse ikke Omtale værd og kan i hvert

Fald umulig retfærdiggøre noget Krav paa Medejendomsret til Børnene.«

»Men han skal dog vel forsørge dem eller i det mindste bidrage til deres Underhold og Opdragelse?«

»Aldeles ikke. Barnet tilhører udelukkende Moderens Hjem og forsørges af Slægten — det vil under sædvanlige Forhold sige af hendes Brødre — og under Tilsyn af Mormoderen som Slægtens Ældste. Faderen behøver slet ikke at kendes, hverken af Barnet eller Familjen.«

»Ja, det er rigtigt! Nu husker jeg, du har forklaret mig det altsammen engang før. Jeg synes bare, det maatte være en løjerlig Fader, der saadan lod sig gøre til Nul og Nix. Og Gud veed, om de omtalte Brødre ogsaa vil blive rigtig glade ved at skulle fodre en Samling Unger, som de ikke engang har haft Fornøjelsen af selv at skaffe til Verden — hva'?«

»Troer du egentlig, at Faderbevidstheden letter en Ægtemand hans Forsørgelsespligt? Jeg troer det ikke. Alle saadanne Fornemmelser beroer paa et Selvbedrag. I det naturlige Ømhedsforhold mellem en Mand og

de Børn, der gives ind under hans Forsorg og Beskyttelse, spiller Faderbevidstheden ingen eller dog kun en underordnet Rolle i Sammenligning med, hvad jeg vilde kalde Opfostringsglæden. I den oprindelige Familje, f. Eks. endnu hos mange vilde Stammer, har Ægtemanden — Høvdingen, Føreren — den samme Kærlighed til alle sine Børn, skønt han i Almindelighed veed, at han kun kan være Fader til det ældste. Faderfølelsen som Instinkt anerkender Videnskaben overhovedet ikke. Jeg skulde endogsaa tro — skønt det maaske lyder som et Paradoks — at en Mand i adskillige Tilfælde vilde have lettere ved at bevare en uforplumret Kærlighed til sine Søstres Børn end til sine egne, fordi de sidste maaske mindede ham om Øjeblikke, han havde haft Lejlighed til at fortryde. I det hele taget: et saadant Hjem af virkelig blodsbeslægtede, et Hjem, som er bygget op, ikke paa noget saa spindelvævsfint og flygtigt som en Elskovsrus, men paa den Følelse, der er — eller dog vilde være — Menneskets dybeste og varigste, dersom ikke Ægteskabet i Tidens Løb havde virket opløsende ogsaa paa den,

. . . . et saadant Hjem vilde virkelig kunne blive det »Familjeskød«, hvortil vi dog alle midt i Livets Tummel føler Trang. Den Ufred, der — selvfølgelig — ogsaa kan opstaa i et Søskendehjem, betyder ingenting i Sammenligning med Ægtefolks Kampe, der er saa oprivende og ydmygende, fordi Vreden her sjælden forløber naturligt men overvindes af det erotiske Begær, en dyrisk Drift. Navnlig vil et saadant Hjem — sammenlignet med det ægteskabelige — kunne blive et sandt Paradis for Børnene, hvis Fremtid man altid taler saa bekymret om, saasnart Talen er om det friere Forhold mellem Kønnene, som den stigende Kultur vil kræve. Hvor uroligt end en Kvinde bliver omtumlet paa Kærlighedens store Hav, vil hendes Børn kunne leve lige fredeligt og betrygget i det uomskiftelige Familjeskød, hvor ikke en Stol behøver at flyttes, om hun saa tyve Gange skifter Elsker. Her vil de kunne udvikle sig harmonisk i Stedet for — som Børn af et Ægteskab — at blive Offer for ulige Paavirkning af de to ulige Slægter, hvoraf de er udsprungne, og ende som den Slags Aands-Bastarder

som Størsteparten af Menneskene i vor Tid. — —«

»Ja ja .... Skaal, Malling!« afbrød Vennen ham, ganske rødøjet af Søvnighed, og stødte sit Glas mod hans. »Du er og bliver en uforbederlig Idealist!«

III.

Doktor Schmidt var Søn af Universitetsprofessoren, Historikeren Claudius Schmidt, bekendt som Forfatter af Skolebøger og en Række folkelige Skrifter om Verdenshistoriens store Personligheder. Professoren hørte paa Grund af sit Ydre til de københavnske Gaders »kendte Skikkelser«. Selv Folk, der ikke vidste, hvem han var, havde lagt Mærke til den lille, sværtbyggede Mand med det blussende Ansigt og den store, graa Haarmanke, som bølgede under Hatteskyggen.

Han boede i sin egen, herskabelige Villa ude paa Frederiksberg. Han var en Mand med betydelige Indtægter og førte stort Hus, gav Middagsselskaber, optraadte som politisk Taler og holdt i det hele af at vise sig, hvor Masserne samledes og der var Udsigt til at høste Bifald.

Paa samme Tid var han et Hjemmemenneske, der elskede sine Stuer og sine fyldte Bogreoler og kunde tale sig op i Ekstase over sin moderne Kakkelovns Fortræffelighed. Naar han sad inde i sit Studereværelse og skrev, stod Døren altid aaben ind til den anden Stue, hvor hans Kone og to Døtre opholdt sig; og han paastod, at han aldrig arbejdede bedre end ved Lyden af sin Kones Symaskine. Han havde desuden — hvad han dog ikke omtalte — den Fordel deraf, at han nemt kunde kalde paa en af dem, naar han havde Brug for en Haandsrækning, enten det nu var for at faa fyldt en Skuffe Kokes i Kakkelovnen eller rullet et Gardin ned for Solen eller efterslaaet noget i en Bog.

I sidste Tilfælde var det den yngste Datter, den treogtyveaarige Emma, der blev tilkaldt. Hun havde taget Studentereksamen med Udmærkelse og var i en tidlig Alder bleven afrettet af Faderen til at gaa ham tilhaande i hans Arbejde. Den ældre Datter, Petrea, der var lidt sygelig, bistod derimod Moderen i Husførelsen.

Men enten det nu var Moderen eller Døtrene, hvis Hjælp Professoren havde haft behov, maatte de regelmæssig efter udført Hverv hen til hans Lænestol for at modtage Belønningen i Form af et saftigt Kys.

Fru Schmidt var en smuk, tresindstyveaarig Dame, ikke videre begavet, som der altid blev sagt om hende, men blid og elskelig af Væsen. Trods en ret udviklet Tunghørighed gik hun ganske op i Omsorgen for sin Mand og sine Børn; og Professoren var paa sin Side lutter Taknemlighed overfor hende og endnu saa forelsket trods hendes hvide Haar, at han kunde gøre Børnene helt forlegne med sin Kælenskab.

Det var overhovedet ikke usandt, hvad Familjens Venner bestandig sagde om deres Samliv, at det noget nær var Idealet af et Ægteskab. Der hørtes aldrig en Mislyd. Der kyssedes og klappedes fra Morgen til Aften; og den skulde have en god Hukommelse, der kunde mindes at have mærket Sporene af mere end een Aand i dette Hjem.

Der var dog en bestemt Tid af Dagen, som selv de bedste Venner helst undgik at vælge til Besøg. Som saa mange boglærde

og skrivende Mænd led Professoren af træg Fordøjelse, og om Morgenen, inden Resultatet af, hvad han i sin Ugudelighed kaldte »sin Morgenandagt«, forelaa, var Stemningen i Huset noget usikker. Professorinden opholdt sig paa den Tid regelmæssigt for lukkede Døre inde i Studereværelset for at oppebie det Øjeblik, da han i Slaabrok og Tøfler vendte tilbage fra det lille Bedekammer bagved Køkkenet; og disse Ventetider indeholdt vel næsten de Øjeblikke i hendes ægteskabelige Liv, der havde været rigest paa Sindsbevægelser. Hvor kunde hendes smukke Øjne straale, naar hun saae ham komme fornøjet smilende tilbage og hænge sin lille Pibe op over Tobaksbordet med et eller andet triumferende Udbrud som: »Nu est du skrinlagt, Hakon Jarl!« — Traadte han derimod hastig ind, kokliko i Hovedet og med Sved paa Panden, og mumlede forbitret nogle Ord mellem Tænderne, kom hele Huset i Bevægelse. Der skulde skaffes varmt Vand eller koges Havresuppe, og Professorinden maatte egenhændig betjene ham med det forløsende Lægemiddel.

Endnu ved Frokostbordet sporedes under-

tiden Dønninger af Stormen, mens Professoren i den Hensigt at styrke sit Helbred proppede sig med Bøf og Spejlæg og Maltøl og Kinin, idet han levede i en stadig Angst for ikke at faa »Næring« nok. Men naar han derefter havde hvilet sig en halv Timestid vel tildækket paa Chaiselonguen i sin Stue, og hans Kone havde siddet hos ham og holdt hans Haand, indtil Fordøjelsens værste Besværligheder var overstaaet, bredte Fredens Blikstille sig atter mildt og velsignende over det lykkelige Hjem.

Netop i denne Stilling overraskede Sønnen, Fredrik, dem en Formiddag, da han kom for at meddele dem sin Forlovelse med Ingeborg Malling.

Den unge Læge boede ikke hjemme men havde inde i Byen indrettet, hvad han kaldte »en Klinik«, d. v. s. et Par Værelser, hvor han forgæves sad og ventede paa Patienter. Det usædvanlige ved at se ham paa denne Tid af Dagen fik straks Professoren op af Sofaen; og da Sønnen havde fortalt Nyheden, udbrød han højt: »Det kan jeg lide!« og gav ham et Smældkys paa hver Kind.

»Men hvor er Tøsen henne?« vedblev han.

›Hvad skal det sige, at du ikke har hende med?‹

›Tys, tys, kære Fa'er! Hun veed slet ikke af, at jeg er herude, ... jeg maatte egenlig ingenting røbe før imorgen. Men jeg kunde ikke lade være. Jeg vidste, I vilde blive glade ved at høre det .... Ikke sandt, Mo'er?‹

Nu blev Søstrene hentede ind for at lykønske. Den yngste, der af Ydre var Faderen op ad Dage, en lille lavbenet Trold med en bred Snude højnet af en Næseklemmer, trængte straks med hele sit Væsens Drøjhed ind paa Broderen for at faa at vide, hvornaar og hvordan ›det‹ var sket, om han havde friet skriftligt eller mundtligt, og hvordan Ingeborg havde svaret. Broderen lod sig efterhaanden lokke til at fortælle meget mere om sin Lykke, end han egentlig vilde eller overhovedet kunde forsvare.

Endelig rev han sig løs og sagde Farvel. Han kunde jo, som han forklarede, end ikke paa en saadan Dag tillade sig at forsømme sine Patienter.

›Og hils din lille Hjertetyv tusinde Gange

fra os!« raabte Faderen efter ham. »Sig hende, at vi alle længes efter at omfavne hende!«

Den ældste Søster, den svagelige Petrea, fulgte ham ud. Hun var en stille, indadvendt Natur og havde hidtil ingenting sagt; men da hun ude i Forstuen befandt sig ene med Broderen, tog hun ved Afskeden hans Haand mellem begge sine og sagde med Ord, der kom fra Hjertedybet:

»Lad nu ogsaa mig ønske dig til Lykke, Fredrik. Gid Vorherre nu vil lægge sin Velsignelse i dit Valg.«

»Tak, Petrea!« svarede Broderen overbærende. »Det gør han s'gu nok.«

»Og hils nu din Forlovede rigtig, rigtig mange Gange fra os. Sig hende — —«

»Tak, Tak .... Men jeg har travlt, Petrea!«

»Sig hende, kære Fredrik, at — —«

Men han havde nu faaet sin Haand vristet løs; og den stakkels Pige, der havde arvet sin Faders slette Fordøjelse og sin Moders Tunghørighed, gik melankolsk tilbage til sit Kammer for i Ensomhed at samle sine Tanker om det ophøjede, der var sket.

Faderen og Moderen sad Resten af Formiddagen inde i Studereværelset og drøftede Begivenheden for lukkede Døre. Professoren var meget tilfreds med Partiet. Han vidste, at Fru Malling var formuende. Og — som han sagde til sin Kone:

»Fredrik er jo ingen god Økonom, og vi vil jo desværre ikke kunne efterlade ham noget. Det er derfor overordentlig betryggende baade for ham og os at vide, at der engang vil tilfalde ham en ret anselig Arvepart. Sin Fader arver Datteren jo nemlig ogsaa, og Etatsraad Malling er vist en Mand med Midler. Jeg skal forresten nærmere undersøge den Sag.«

Endnu ved Middagsbordet, hvor Professoren i Dagens Anledning spenderede en Flaske fin Vin, drejede Samtalen sig udelukkende om den store Begivenhed.

»Sig mig, Emma,« sagde han til sin yngste Datter, efterat han med et Par hjertelige Ord havde udbragt de Forlovedes Skaal, »Du kender jo noget nøjere til Fredriks tilkommende Svigermoder. Hvordan er det .... hun er jo lidt svagelig, ikke sandt?«

»Svag? Det veed jeg ikke noget om.«

»Det forekommer mig, jeg har hørt, at hun skal lide af et eller andet. En Hjertefejl eller saadan noget.«

»Det kan jeg ikke tro. Hun ser da ud som Sundheden selv.«

»Naa, gør hun det,« sagde han med noget skuffet i Tonen. »Ja, saa husker jeg rimeligvis fejl.«

Han fyldte paany sit Glas og fordelte med Omhu det tilbageværende Bundfald mellem de andre.

To Dage senere stod det højtidelige Forlovelsesgilde hos Fru Malling. Skønt Familjen Schmidt godt vidste, at der ikke vilde komme andre Fremmede, mødte Professoren i Kjole med Miniaturordner, Damerne i deres fineste Selskabsdragt.

Heller ikke Fru Malling havde skyet nogen Anstrengelse for at gøre Modtagelsen festlig og hjertelig. Ogsaa hun var glad ved Forbindelsen, skønt hun igrunden delte sin Søns Anskuelser om Ægteskabet og dets Lykke, som hendes egne Erfaringer jo ogsaa havde givet hende god Grund til at betragte med Mistro. Men hun var Kvinde. Synet af de

Unges Forelskelse, den hele erotiske Atmosfære, der pludselig bølgede gennem hendes Stuer som en vaarlig Blomsteraande, havde hun ikke kunnet modstaa.

Anderledes Adam. Han havde i de sidste Dage gaaet omkring som en syg Mand. Han følte sig forraadt af sin egen Moder, der endog saa smaat gjorde sig lystig over hans mørke Miner og anklagende Tavshed. Havde det ikke været, fordi han ikke nænnede at saare Ingeborg, hvis Troskabsbrud han tilgav for hendes Ungdoms Skyld, var han bleven helt borte fra denne »Familjefest«, hvor man med Blomster og Skaaltaler skulde fejre hans Barndomshjems Undergang.

Dets Opløsning var i hans Øjne allerede begyndt. Som han saae Moderen sidde der ved Middagsbordet og anstrenge sig for at tækkes disse hende ganske fremmede og i Virkeligheden usympatetiske Mennesker, vilde han slet ikke kendes ved hende, — hun, som ellers var saa utilgængelig, saa fornem, saa kritisk. Og Ingeborg! Han kunde næsten ikke faa sine Øjne fra hende under det timelange Maaltid. Med et Oprør i sit Sind, som alene Medlidenheden gjorde tavs,

saae han paa, hvordan hun, der kun ved de højtideligste Lejligheder havde kysset Moderen og aldrig nogensinde ham, nu for sin Kærestes Skyld lod sig kærtegne af disse Fremmede, af hvilke de Unge alle syntes at have arvet Faderens Kælenskab. Ja, da Professoren havde udbragt Skaalen for de Forlovede og derefter gik hen for at omfavne »sin nye Datter«, var det saa godt som uden Modstand, at hun — om end lidt bleg og med lukkede Øjne — gav sin Kind til Pris for hans fede, tilsaucede Mund.

Adam havde aldrig haft videre tilovers for sin Vens Familje. Især havde Professoren altid været ham inderlig imod, og det havde ofte knebet for ham at undertrykke sin Utaalmodighed, naar denne havde talt til ham om hans Studier og i faderlige Vendinger tilraadet ham at opgive sine »verdensomspændende Tankesejladser« for — saadan som han selv havde gjort — at udvælge sig en Specialitet, hvori han kunde haabe med Tiden at naa Fuldkommenheden. For Adam, der havde søgt til Videnskaben netop for Overblikkets Skyld, af Trang til at finde Hvile for Tanken i en med selvstændige

Iagttagelser underbygget Verdensanskuelse, var denne Bogmaddike med hans ret hensigtsløse Udgranskning af, hvordan andre i Tidens Løb havde følt og tænkt og handlet, en Parodi paa en Videnskabsmand. End ikke den folkelige Skribentvirksomhed, som Professoren ellers høstede saa megen Ros for og tjente saa mange Penge ved, indgød ham synderlig Respekt, fordi han overhovedet ikke tillagde anden Slags Viden noget Værd for Mennesket end den, man tilegnede sig direkte fra Livet og Naturen.

Heller ikke Vennens Søstre havde nogensinde tiltalt Adam. Den ældste betragtede han som halvvejs utilregnelig; Melankoli var i hans Øjne simpelthen et Sygdomstegn, Vidnesbyrdet om et for trægt aandeligt Stofskifte, der fremkaldte en Henvisnen af Natur-Jeg'et til Fordel for Samvittigheden. Den yngste Søsters lille, lavbenede Person med Næseklemmerne og det maskinklippede Haar havde ikke alene altid stødt hans Skønhedssans men ogsaa paa anden Maade været ham imod. Trods alle sine glimrende Eksaminer var hun dum som en Gaas og

struttede af Vigtighed, saa hun tilsidst ikke vidste, hvor bred hun skulde gøre Munden.

Den eneste af den hele Schmidtske Familje — bortset fra Vennen selv — som Adam havde følt nogen Deltagelse for, var Professorinden. Synderlig meget kendte han rigtignok ikke til hende; hendes svækkede Hørelse havde vanskeliggjort al virkelig Samtale. Han vidste dog om hende, hvad hendes Børn altid gerne havde villet dække lidt over, at hun var fra Provinsen, endog fra en Krog som Bogense, hvor hendes Fader havde været en underordnet Toldfunktionær. Af en fælles Bekendt havde han engang hørt, at hun for sin Skønheds og Munterheds Skyld havde været den stærkest ombejlede unge Pige i den lille By, indtil Professoren en Sommer som nybagt *Doctor philosophiæ* kom dertil paa Besøg og kort efter for bestandig bortførte hende fra Slægt og Hjemstavn.

Adam forstod meget godt, at det var til denne Fortid, der hentydedes, naar Professorens københavnske Familje og Bekendte efter at have berømmet hende som Idealet af en Hustru og Moder sjælden glemte at

tilføje, at hun jo derimod som Aand aldrig havde været sin Mand jævnbyrdig; og han kunde ogsaa levende sætte sig ind i, hvorledes Forestillingen om denne aandelige Underlegenhed i Forbindelse med hendes Ungdom hurtig havde gjort hende til et Bytte for sin allerede mandsmodne Brudgoms hensynsløse Egenkærlighed.

Det faldt imidlertid ikke Adam ind, at hun selv skulde have blot en Anelse om at være gaaet tilgrunde i sit Ægteskab; dertil følte hun sig øjensynlig altfor veltilfreds med det Skygge-Liv og den Skin-Lykke, hvortil hun var fordømt. Det var i hans Øjne netop hendes dybeste Ulykke, at hun i Aarenes Løb saa ganske havde glemt sit oprindelige Selv, at der ikke var bleven andet tilbage af hendes naturfødte Bogense-Jeg end i det højeste Provinsdamens Stolthed over at være bleven gift med en saa anset Mand som en Universitetsprofessor. Med sit altid lige blide Smil og sit ganske tomme Blik, med alle sine vedtægtsmæssige Fraser og sit hele upersonlige Væsen havde hun altid gjort et næsten uhyggeligt Indtryk paa Adam. Han saae i hendes smukke, endnu ret ung-

dommelige Skikkelse med det kridhvide Haar noget udslukt, afsjælet, — mere en »Geist« end et levende Menneske.

Og som denne Kvindes Lod skulde nu ogsaa Ingeborgs blive! Den Schmidtske Familjeaand havde allerede omspændt hende og gjort hende usikker. Han kendte hende tilbunds og vidste, at trods det tilbageholdne, lidt kølige i hendes Fremtræden var hun tillidsfuld som et Barn og ildfuld i sin Hengivelse, medens Fredrik Schmidt var sin Fader op ad Dage, plebejsk, behersket, hensynsløs og egenkærlig.

Da man endelig var færdig med at spise, begav man sig ind i Dagligstuen for at drikke Kaffe. Stemningen hos de andre, der under Maaltidet havde været i stadig Stigen, dalede ved denne Forandring af Opholdssted pludselig langt ned — i hvert Fald hos Damerne, der var upaavirkede af Vinen. Det var, som om man ikke kunde undvære det festdækkede Bord med dets Blomster og Lys for at vedligeholde den kunstige Slægtskabsfølelse, der blandt andet havde givet sig det barokke Udslag, at Fru Malling og Fredrik Schmidt havde drukket

Dus. Mellem Dagligstuens slørbehængte Lamper følte Professorens Damer sig igen som Fremmede. Blot den lidt forlegne Maade, hvorpaa de søgte sig Siddepladser, viste med tilstrækkelig Tydelighed, at de ikke var hjemmevante der.

Der skulde nu ogsaa vanskelig kunne findes en Stue, der mindede saa lidt om deres egen som denne. Hvad der særlig prægede det Schmidtske Professorhjem, var den Mængde Tryksager — Bøger, Aviser, Tidsskrifthefter — der oversvømmede alle Værelserne. Bestandig traf man Familjens Medlemmer læsende. Der var hos dem alle opelsket en umættelig Lidenskab for det trykte Ord. Professoren selv jog gennem et Par Bind daglig foruden en halv Snes Aviser; og der udkom ikke nogen ny Bog, fra de lærdeste Doktorgrads-Afhandlinger til de ungdommeligste Novellesamlinger, uden at Frøken Emma brændte efter at faa fat i den og i hvert Fald fik den gennemsnust ved en Boghandlerdisk.

Her hos Fru Malling var der ikke en Bog, endsige en Avis, at faa fat i. Hendes stilfulde Dagligstue var i Frøken Emmas Øjne en

trøstesløs Ørken af tomme Skabe og Borde; ogsaa de andre af Familjen savnede noget, skønt de ikke var sig bevidst, hvad det var.

Imidlertid følte Professoren Trang til at blunde lidt efter det stærke Maaltid, og for at faa Ro hertil fandt han paa at spørge Fru Malling, om hun og hendes Børn ikke vilde glæde de andre ved at spille lidt; han havde, som han folkeligt udtrykte sig, hørt saa meget fordelagtigt om deres »Tonekunst«.

Professorinden og Frk. Petrea gentog bønfaldende hans Anmodning.

Fru Malling vidste godt, at Schmidts aldeles ikke brød sig om Musik. Men hun var en ærekær Værtinde, og der havde allerede et Par Gange været ret uhyggelige Pavser i Underholdningen. Ogsaa Adams demonstrative Tavshed bidrog til at gøre hende nervøs.

»Ja hvad siger I, Børn?« spurgte hun, idet hun udelukkende vendte sig mod Datteren, skønt hun godt mærkede, at Adams Blik søgte hendes, og heraf forstod, at han vilde afværge et Ja.

Ingeborg var straks villig og slap sin Kærestes Arm. Heller ikke Adam gjorde da nogen

lydelig Indsigelse. Han havde nu engang foresat sig for Søsterens Skyld at gøre Moderens Vilje denne Dag. Men det var med et forbitret Sind, han tog Plads ved Siden af hende foran Klaveret og stemte sin Violoncel. — Saa vidt var det altsaa allerede kommet! Han forstod det ikke. At Moderen kunde nænne at nedværdige endogsaa deres Musik, deres fortroligste Meddelelsesmiddel, »Hjertets Sprog«, som hun selv plejede at sige, ved at lade den tjene til Underholdning for disse forspiste Fremmede.

Professoren sad under Spillet dybt nedsunken i en Lænestol og holdt en Haand for Øjnene som en, der er mægtig greben af Musikkens Magt. Af og til gled dog Haanden uforvarende ned over Ansigtet og aabenbarede et Udtryk, der var alt andet end beaandet. Professorinden benyttede Lejligheden til at tage Stuen grundig i Øjesyn. Hun lod Blikket glide undersøgende omkring paa Væggenes mange Malerier, værdsatte Gulvtæppet og lod Haanden stryge befølende henover Sofabetrækket. Frøken Emma havde været saa heldig endelig at faa fat i noget trykt, som hun kunde stikke

sin lorgnetprydede Snude i. Rigtignok var det kun et gammelt Havebrugsudstillings-Katalog; men siden hun fornylig selv havde faaet en Bog — en Oversættelse — trykt, interesserede hun sig levende ogsaa for Bøgers typografiske Udstyrelse, undersøgte Trykkeriets Navn, Sidens Linjeantal o. s. v.

Den eneste, der hørte efter Musikken, var den tungsindige Petrea, som havde sat sig hen i en Krog for ganske at hengive sig til sine Drømmerier. Og dog havde Fru Mallings og hendes Børns Sammenspil aldrig været mere beundringsværdigt end netop denne Aften. I Tonernes Verden genfandt de hinanden efter den lange Adskillelse, og navnlig udmærkede Adam sig ved en saa pragtfuld, dyb og mægtig Tone, at baade Moderen og Ingeborg flere Gange saae helt forbavset hen paa ham.

De vidste jo ikke, hvordan Harmen og Smerten hulkede indeni ham. De forstod ikke, at det var en Dødsmesse, han spillede, en Koral over Barndomshjemmets Grav.

IV.

En Sommerdag fire Aar derefter sad Adam paa en Grøftekant i Nærheden af en østjysk Bondeby og undersøgte det Indre af en Blomst ved Hjælp af en Lupe. Det var lige i Middagsstunden. Rundt om paa Markerne laa det sortbrogede Kvæg og tyggede Drøv.

Han havde været undervejs fra den tidlige Morgenstund men var endnu kun naaet en lille Mil frem. Han gav sig altid gode Stunder paa sine Vandringer, som han overhovedet aldrig forhastede sig men var langsom og omstændelig i alt, hvad han foretog sig, — »Murmeldyret« havde Moderen kaldt ham, fra han var lille. Derfor voksede en ganske ringe Tildragelse ofte til en hel Begivenhed for ham. Derfor var hans Dag altid saa rig paa Oplevelser.

At gaa en Mil ud ad en Landevej var for ham at standse hundrede Gange .... enten for at følge en Fugls Flugt, eller lytte til en Humlebi's Summen, eller fordi der var noget i Landskabets Linjer eller Belysning, der tog hans Blik fangen. Han kunde sidde i Timevis ved Enden af en Stenkiste aldeles fortabt i Iagttagelse af den Lilleput-Verden, der rørte sig i en Pyt Vand mellem et Par Totter Græs. Tidt gjorde han sig ikke engang Rede for, hvad det var, der saaledes optog ham, men lod sig stille fylde med uforarbejdede Indtryk under en vidunderlig Fornemmelse af at sanke aandelig Næring i Lade. Man kunde altid tidsnok lade den gaa gennem Bevidsthedens Tærskeværk!

Aldrig havde den danske Natur haft inderligere Tilbeder end ham. Han elskede især det frodige Landskab; bølgende Kornmarker og Enge, der mylrede af Kvæg. Han delte ikke Tidens Smag for den gustne Marehalmsklit og Hedens forblæste Lyngtoppe. Han saae netop i den Tillokkelse, som det øde, ufrugtbare og forkrøblede havde faaet for Slægten, et af Vidnesbyrdene om dens Forfald. Selv i Digternes Besyngelse af Ha-

vet i dets Vildhed fandt han ingen virkelig Naturbetagethed, kun Udtryk for en Vederkvægelse af lignende Art som den, hvormed en Syg snapper efter frisk Luft fra et aabnet Vindu, eller en Sviregast fortærer sin saltede Sild Morgenen efter en Rus.

Han havde allerede været tre Uger paa Rejse og længtes dog ikke efter Hjemmet. Han boede stadig hos sin Moder; men hans Spaadom var gaaet i Opfyldelse: Hjemmet var hverken for ham eller for Moderen, hvad det engang havde været. Søsteren og hendes Mand boede ikke længer i København. Dennes »Klinik« havde aldeles ikke opfyldt de Forventninger, der var bleven knyttet til den, skønt han havde slaaet sig paa en saa ualmindelig Specialitet som Haand- og Neglesygdomme. De unge Ægtefolk, som imidlertid havde faaet to Børn, var nu for et Aarstid siden flyttet til Frederiksborg i det Haab, at det vilde være lettere at skabe en indbringende Praksis i en Provinsby.

Moderen havde efter den Tid aldrig haft rigtig Ro paa sig. Mindst en Gang om Ugen maatte hun rejse op og se til dem. Og var hun der ikke personlig, saa var hun der i

sine Tanker. Naar Adam ikke længtes hjem, var det, fordi han overhovedet aldrig vidste, om han nu ogsaa vilde træffe nogen i Hjemmet. —

Som han nu sad der paa Grøftekanten og glemte den ganske Verden omkring ham for en almindelig Smørblomst, opskræmtes han af et Sus. Det lød som Vingeslaget af en mægtig Fugl, der fløj hen over hans Hoved. Han saae op, og hans Blik ramte Ryggen af en Dame, der var faret ham forbi paa Cycle.

I et Nu var hun langt borte.

Han blev ved at følge hende med Øjnene, mens hun rullede nedad mod den ved Foden af Bakken liggende Bondeby, ladende efter sig en lang, bølgende Hale af ophvirvlet Støv. Umiddelbart foran Byen gjorde Vejen en Svingning udenom en lille, poppelhegnet Dam, fra hvis Dyb Spejlbilledet af hendes hvide Bluseliv et Øjeblik lyste frem mellem Himlens Blaa og Træernes Grønne. Lidt efter saae han hende trække sin Cycle ind gennem Porten til den første og største af Byens Gaarde, der laa lidt tilvenstre for Vejen bag ved Dammen.

Saa hurtigt hun var faret ham forbi, havde han dog set, at hun var baade ung og ualmindelig velskabt, — netop af den Slags lysblonde, kraftige Valkyrieskikkelser, som han altid let forelskede sig i. Hvad der dog især havde tildraget sig hans Opmærksomhed, var en Botaniserkasse, der hang paa hendes Ryg, — en grøn Bliktromle, ganske Magen til hans egen.

»Hvem er det, som boer i den Gaard, der ligger først paa venstre Haand, naar man kommer vester fra?« spurgte han, da han et Par Timer senere sad ved et Brædde-bord inde i Landsbykroens Have og var ifærd med sit Middagsmaaltid: forskellige Slags Urter — Syre, Mælde o. lgn. -- som han selv havde plukket rundt om paa Grøfte-kanterne og med noget Besvær havde faaet Krokonen til at koge for ham.

»Hvem der boer i den Gaard?« gentog denne, idet hun med Nysgerrighed saae paa, at han virkelig fortærede den grønne Plantegrød, som hun havde sat for ham i en stor, flad Tallerken. »Det er ellers Præste-gaarden.«

»Saa har den Præst maaske en Datter?«

»Ih ja — det har han da.«

»Er det en ung Pige paa en sejsten-sytten Aar?«

»Det kan vel ikke slaa saa meget fejl.«

»Og hun kører paa Cycle?«

»Ja, det passer. Det er Frøken Margrete. Han har da ellers ogsaa bare den samme.«

»Sig mig, hvad hedder han — den Præst?«

»Præsten?«

»Ja.«

»Vores Præst her?«

»Ja.«

»Hvad han hedder?«

»Ja—ja!«

»De kalder ham for Byrum.«

»Byrum,« — gentog Adam. Han mindedes engang at have truffet Nogen med det Navn, men huskede ikke ved hvilken Lejlighed.

»Men — Mennisk'! — ska' De da it' engang ha'e en Stumpe Sul til alt det?« udbrød Konen, — hun maatte nu give sin Forbavselse over hans Levemaade Luft. Hun var selv et tungt Kødbjerg med Kinder som et Par Flæskeskinker. »De kan da it' ha'e nok af den Kokasse der!«

»Jeg skal ikke have andet,« svarede Adam afvisende. »Det vil sige, jeg kommer til at tænke paa, at jeg saae en Række Bistader før derhenne bag Gærdet. Har De friskslynget Honning? I saa Fald kan De give mig lidt herud. Og saa noget Brød .... saa melhvidt, som De kan skaffe det.«

Næppe var Konen gaaet bort, før han hørte Nogen rømme sig bag ved ham. Han vendte sig om og opdagede til sin Forbavselse, at han ikke var alene. Noget fra ham, ved et andet, langt Bræddebord under de tætskyggende Træer, sad en ung Bondeknøs midt i et pragtfuldt Mylr af gyldne Solpletter, tilsyneladende ganske fordybet i Læsningen af en stor Bog.

Adam, hvis psykologiske Interesse blev vakt ved dette Syn, hilste ham med et Goddag. Og i forstilt Overraskelse løftede nu Fyren sit kønne, lyslokkede Hoved og besvarede hans Hilsen med et »Goddaw« af seminaristisk Bredde.

»Undskyld .... jeg forstyrrer Dem maaske i Deres Studeringer.«

»Aa —« svarede Drengen med et lidt forlegent Smil, yderst smigret af det sidste Ord.

Adam gjorde ham nu forskellige Spørgsmaal og fik blandt andet ud af ham, at han var Krofolkenes Søn og atten Aar gammel. Derpaa spurgte han ham, hvad det var for en Bog, han læste i; og med et Udtryk, der røbede, at det netop var dette Spørgsmaal, han havde siddet og ventet paa og glædet sig til at besvare, sagde Fyren igen med Degnerøst:

»Aandslivets Udvikling fra Oldtiden til vore Dage. Af Peder Christensen.«

»Det er et omfattende Emne. — Holder De meget af at læse?«

»Aa Gud,« brød Konen ind i Samtalen, hun kom just tilbage med Honningen. »Han er saa forelsket i sine Bøger, at det er daarligt nok, han kan være dem foruden, naar han sidder ved Maden. Og ude i Marken har han dem ogsaa mangen Gang med sig, troer jeg.«

»Deres Søn har maaske været paa Højskole?«

»Ih Gud ja — det har han da. Og saa har vi jo vores egen Foredragsforening her og Oplysningssamfundet og Ungdomsklubben og Skoleforeningen. Der gaar saamænd

knap en Dag, uden at der bliver talt derinde i Salen. Og det er jo ogsaa helt fornøjeligt med saa megen Oplysning, som der nu kommer ud mellem Folk, det maa man nu ikke sige andet. I forrige Tider var det anderledes, men da var Folk nu ogsaa saa umanerlig enfoldig! — Her var saamænd ogsaa en igaar, der holdt Foredrag. Han var fra Aarhus. Hvad var det nu, han talte om, Jens?«

»Om Saakrates, hans Liv og Gerning,« kom det avtomatisk fra Sønnen.

»Ja, saadan var'et. Det var rigtig dejligt at høre paa. Virkelig saa belærende. Sokrates, det var jo saadan en gammel Vismand. Og — hvordan var'et nu, Jens? — det var jo ham, der opfandt Dampmaskinen, ikke?«

»Nej, han hed Newton,« sagde Sønnen med Selvfølelse.

»Ja, nu veed jeg det! Newton, — det var ham, han fortalte om iovergaars, han Præsten fra Kjettrup. Hvad var det nu, han talte om, Jens?«

»Om Tro og Widenskab, belyst ved Eksempler.«

»Ja, aa ja — det var yndige Ord, ret saa

opbyggeligt at høre paa. Du skulde ellers vise den fremmede Herre dine Bøger, Jens. Det kunde De vist nok ha'e Morskab af. Han har saamænd over tyve — og de er kostbar'.«

Men Adam havde nu faaet nok af denne Molbosnak. Han sagde Tak for Mad, rejste sig og gik bort.

I Skyggen af en Hyld og med Ryggen lænet mod et Jorddige hvilte han sig en Timestid udenfor Haven. Foran sig havde han et afgnavet Vænge, hvor en Lødeko laa med Ryggen mod Solen og lod sig gennembage. Noget borte var der et andet Jorddige med nogle gamle Piletræer, og mellem disses Stammer havde han Udsigt til et bredt Englandskab, hvorover der laa en Dis af Sol og Varme. Tilvenstre havde han en hvidkalket, solbeskinnet Gavl, paa hvilken Skyggen af et aabentstaaende Vindue strakte sig skraat ned mod et Flor af vilde Valmuer og Fandens Mælkebøtter, der flammede i Solen. En Rive stod støttet op til Muren som et Sindbillede paa Middagstidens Arbejdshvile. Gyldne, honningtunge

Bier svang sig i afmaalte Buer summende fra Blomst til Blomst.

Af alle Døgnets Timer havde Adam især Middagsstunden kær for den Freds Skyld, som da var over Naturen, og som virkede saa fortrolig. Vistnok kunde Solopgangens Time med dens Kampuro være fuld af Højtidelighed, naar Vindene rejste sig efter Nattens Hvile og Krageflokkene klaprede ud fra Skovene med deres hæse Hungerskrig. Ogsaa Aftenen kunde jo være dejlig med de lange, bløde Skygger og det skælvende Farvespil over Jord og Himmel. Men til alt dette forholdt Mennesket sig dog hovedsagelig som Tilskuer. Kun en saadan stille Middagstime vakte den fulde og dybe Følelse af Samhørighed med Naturen, der var Menneskets Urfølelse og Visdommens evige Kilde. Hver Lyd, der hørtes i Stilheden, var som et Bud fra det blivende og uomskiftelige i Tilværelsen. Et fjernt Hanegal, en sagte Blaffen i Løvet over ens Hoved, eller Synet af en saadan hvid, solbeskinnet Gavl, hvorpaa et aabentstaaende Vindue kastede sin rolige Skygge, kunde meddele

Sindet en Fred og Tanken en Klarhed, der føltes som en guddommelig Beaandelse.

Og en saadan Time sad en ung Bondeknøs med Fingrene stoppet ind i Ørene og Næsen i en dum Bog! —

Adam havde besluttet at overnatte paa Kroen. Han kunde faa et anstændigt Værelse der, og Haven og de øvrige Omgivelser tiltalte ham.

Haabet om at møde den unge, blonde Præstedatter havde ogsaa bidraget til hans Beslutning. Han havde ikke kunnet faa hendes pragtfulde Skikkelse ud af sine Tanker. Hvad var det nu, den Præst hed? Byrum. Hvor i Alverden havde han hørt det sære Navn før?

Han saae op mod Solen. Klokken maatte være godt tre. Det var altsaa netop nu landlig Visittid. Hvad om han udenvidere aflagde Familjen et Besøg, ... f. Eks. for at anmode om Tilladelse til at anstille en Undersøgelse af Dyrelivet i den Dam, han havde set, og som aabenbart hørte Præstegaarden til. Han huskede, at der havde ligget en lille Baad fortøjet ved Bredden. For at turde benytte den var han jo ligefrem

tvungen til først at gøre Visit. Altsaa havde han igrunden ikke noget at betænke sig paa.

Han gik ind i sit Kammer for at pynte sig lidt og begav sig kort efter paa Vej til Præstegaarden.

Adam var ellers ingen Præsteven. Aldeles uden Hensyn til, at han afskyede Kristendommen, fandt han noget nedværdigende ved den gejstlige Stilling betragtet som Næringsvej. Det var i hans Øjne en Latterlighed at leve af sin Tro, at føde Kone og Børn med sin religiøse Overbevisning. Og for selve denne Overbevisning havde han ikke den fjerneste Respekt. Dertil havde han for ofte set, hvordan teologiske Studerende af Frygt for at miste deres Barnetro — og dermed deres fremtidige Levebrød — allerede i en tidlig Alder afbrød Forbindelsen med Kulturlivet, ligesom de skyede al virkelig Selvfordybelse. Overhovedet, hvad Folk kaldte for deres »Tro«, var for ham blot et — med Tiderne vekslende — Udtryk for deres Forstokkethed. Selv de mest fremskredne Præsters Tale lød i hans Øre ganske middelalderlig. Ord som Synd, Naade, Bøn, Kristi Forsoningsord o. s. v.

gjorde samme Virkning paa ham som Synet af saadanne gamle, rustnede Marterredskaber, som fremvistes i Antikvitetskabinetterne.

Desuden mente han, at Præstegerningen med Nødvendighed virkede moralsk fordærvende paa sine Udøvere, idet den tvang dem til en — omend ikke stærk, saa til Gengæld uafladelig — Forstillelse. En Præst blev vænnet til at gaa omkring og smaalyve for Folk, vise en Sindsbevægelse, der ikke var fuldtud sand, give Ord for en Deltagelse, en Grebethed, en Iver, der i hvert Fald ikke altid kunde være lige ægte. Selv den oprindelig naturligste Præst fik derved efterhaanden ogsaa udenfor Kaldsudøvelsen noget paataget i sit Væsen, der tilsidst udartede og stivnede til den bekendte, modbydelige Velærværdigheds-Maske.

Af alle disse Grunde gik Adam paa sine Fodvandringer helst udenom Præstegaardene. Kun naar han stødte paa en af de faa mosbegroede Idyller, der endnu er levnet fra gamle Dage, holdt han af at standse lidt udenfor Haven og lytte til de hundredaarige Lindes Susen og mærke Duften af

Jasminlysthusene og Rosenbedene derinde, hvor Frugternes og Blomsternes Overflødighed fortalte om de lykkelige Tider, da man endnu gav sig Stunder til at »opelske« noget her i Verden og havde Tanke ogsaa for den kommende Slægt.

Men en saadan Fortidsidyl var det netop, han nu traadte ind i. Og uvilkaarlig standsede han et Øjebik i Porten ved Synet af den store, grønne Gaardsplads, hvor en Flok Duer gik og kurrede omkring Vandposten — et Sindbillede paa Fred og stille Lykke.

Inde i den lave, murstensbelagte Forstue modtoges han af en Tjenestepige, der uden nogen Slags Forespørgsel førte ham op ad et Par Trappetrin og ind gennem en lille, mørk Gang, for Enden af hvilken hun slog Døren op til et Kammer, der igen laa et Trin lavere end Gangen og ved sin tætte Tobaksrøg straks gav sig tilkende som Præstens Studereværelse.

Hs. Velærværdighed sad i en Lænestol henne ved et af Vinduerne, der vendte ud mod Haven og var beskygget af blomsterfyldte Rosenranker. Ogsaa han sad med Ansigtet i en Bog. Og rundt om paa Bor-

dene laa sirligt ordnede Stabler af Aviser og religiøse Ugeskrifter, og paa en Reol stod et helt Bibliotek af Opbyggelsesliteratur.

I samme Øjeblik, Præsten rejste sig for at træde ham imøde, gik det op for Adam, hvor og under hvilke Omstændigheder han engang før havde truffet en Mand ved Navn Byrum. En eller anden ubetydelig Særegenhed ved Præstens Bevægelser maatte have retledet hans Hukommelse, for der var ingen slaaende Lighed mellem denne glatragede Gejstlige og den graalodne Vildbams, der hin Sommernat for fire Aar siden flygtede ind til hans Seng, forfulgt af onde Aander.

Pastor Byrum var en høj, slank, Paludan-Müllersk Skikkelse med regelmæssige Træk og en fornem Holdning. Hans Ansigt var blegt, og det sølvblanke Haar og det hvide Kammerdugs Halsbind, der ragede op over den lange, tæt tilknappede Frakke, gjorde dets Blodløshed endnu mere iøjnefaldende. Men der var noget i hans Blik, der straks vakte den Tanke hos Adam, at han ikke var helt saa gammel, som han saae ud til, at

Sygdom eller Sorger for tidlig havde givet hans høje Skikkelse dens Oldingepræg.

Der var i de første Øjeblikke noget stærkt forbeholdent i hans Væsen overfor Adam, hvis lidt sydlandske Ydre ikke syntes at behage ham. Men da Adam havde nævnt sin videnskabelige Titel, trak Præsten Brynene i Vejret, og hans Øjne straalede. Han blev med eet helt forandret. Hans Afmaalthed slog om i en pudsig, næsten sprællemandsagtig Livfuldhed. Han rakte Adam begge sine Hænder, skilte ham af med Hat og Stok og trykkede ham tilsidst — halvt med Magt — ned i den store Lænestol, hvorfra han nys havde rejst sig, for selv at tage Plads paa en beskeden Puf mellem Vinduerne.

Adam følte sig — paa Præstens Vegne — helt forlegen. Og denne overstrømmende Henrykkelse kunde ogsaa synes ubegrundet nok for En, som aldrig selv havde følt, hvad det vilde sige at sidde ensom en lang, mørk Vinter indelukket i sit Kammer uden at kunne tale med nogen om det, der opfyldte Ens Sind; som aldrig havde kendt den knugende Følelse af Forladthed, som Ensomheden skaber hos den aandelig vaagne, der

ikke har gjort sig Naturen til Ven og Fortrolig og derfor fortaber sig dybere og dybere i Bøgernes Skyggeverden.

Pastor Byrum havde straks og med en Iver, der endog drev lidt Farve til hans Kinder, ført Samtalen hen paa en Række Tildragelser, som Landets Aviser i det sidste halve Aar havde behandlet, og hvis Betydning øjensynlig paa Vejen til den jyske Præstegaard var vokset med Afstandene. Navnlig var han meget optaget af et Skolemøde, der var bleven afholdt inde i København, og som Adam akkurat erindrede at have hørt omtale.

Det er overhovedet denne Meddelelsestrang, denne aabenhjertige Snaksomhed, der saa hurtigt i Hovedstadsfolks Øjne berøver Provinsboen al Værdighed, — ikke mindst fordi de Spørgsmaal, han føler en saa frisk Glæde ved at udtale sig om, i Almindelighed forlængst er uddrøftede og banlyste i Hovedstadskresene.

Langt om længe fik Adam dog en Lejlighed til at fortælle, at han engang havde truffet en Mand af samme Navn som Præsten; og

han spurgte — lidt forsigtig — om Vedkommende maaske var en Slægtning af ham.

»Han var, saa vidt jeg husker, Arkitekt. Han boede i Aalborg, troer jeg.«

Præsten var pludselig bleven tavs, hans Blik indadvendt. Det varede noget, før han — med tydelig Overvindelse — svarede:

»Ja, han var af min Familje — langt ude — en Halvfætter.«

Skønt Adam godt saae, at hans Spørgsmaal havde berørt Præsten ubehageligt, vedblev han:

»Pastoren siger var .... Han lever altsaa ikke mere?«

»Nej, han døde for to Aar siden.«

»Tillad mig — ja, undskyld Spørgsmaalets Ligefremhed — men jeg har altsaa kendt den Afdøde; og saa flygtigt det end var, fik jeg dog en vis Interesse for ham. Vilde De have noget imod at sige mig, hvoraf han døde.«

»Han .... aflivede sig. Man fandt ham om Morgenen hængende paa Dørstolpen.«

»Jeg tænkte det netop. Jeg husker, at jeg allerede dengang forudsaae, at det maatte ende saadan.«

»Ja, den Mand var altid selv sin værste

Fjende. Gud være ham en naadig Dommer! — Naa, men De vil vel nok komme ind og hilse paa min Hustru og min Datter,« sagde han pludselig igen i sin forrige Tone og rejste sig. »Det vil sikkert glæde dem begge at se Dem. Og De har vel ikke saa travlt.«

Det var just denne Indbydelse, Adam hele Tiden havde siddet utaalmodig og ventet paa; og han tøvede nu heller ikke mere end knap nok, hvad Velopdragenheden krævede, før han modtog den.

Da de stod ude i Gangen foran Dagligstuedøren, vendte Præsten sig pludselig om imod ham og sagde lidt forlegen, med dæmpet Stemme:

»Det er sandt. Der er en Ting, som jeg gerne vilde bede Dem om. Vi talte just om min ulykkelige Slægtning, ... De vil nok gøre mig den Tjeneste ikke at omtale ham eller Deres Møde med ham for min Hustru eller Datter. Da De har kendt ham, behøver jeg næppe at forklare Grunden nærmere.«

»Nej .... jeg forstaar ....«

»Det arme Menneskes Liv var jo ikke et saadant, om hvilket man ret vel kan tale i

Kvinders, endsige i Børns Nærværelse. Min Datter har overhovedet aldrig set ham, og hans Navn er aldrig bleven nævnet for hende. De vil altsaa forstaa, i hvilken pinlig Forlegenhed De vilde sætte min Hustru og mig ved igen at bringe Talen hen paa ham.«

— — Fru Byrum og hendes Datter sad hver ved sit Vindue inde i Dagligstuen, hvorfra en Glasdør stod aaben ud til Haven.

Præsten forestillede Adam for sin Kone med de Ord:

»Jeg bringer her en sjælden Gæst, kære Line .... *Doctor zoologiæ* Malling fra København .... Og her,« vedblev han og vendte sig mod det andet Vindu, »vor Datter, vort eneste Barn.«

Den unge Pige rejste sig, og Adam genkendte hende straks paa det sollyse Haar og den ranke Vækst. Hun var høj og fuldbarmet og syntes endda ikke helt udvokset. Hendes Ansigtstræk var endnu ganske barnlige; Blikket blev sky og uroligt, og Kinderne blussede, blot fordi Adam saae paa hende.

»Deres Datter er mig forresten ikke helt fremmed,« sagde han med en Ligefremhed,

der var lige saa langt fra Formløshed som fra Galanteri. »Jeg saae Dem, Frøken, for nogle Timer siden paa Cycle. Jeg sad paa en Grøftekant, da De kørte forbi. De havde en Botaniserkasse paa Ryggen .... maaske træffer jeg en Kollega i Dem?«

Den sidste Bemærkning forstod hun øjensynlig ikke. Hun havde straks igen sat sig ned og søgte at skjule sin Forlegenhed ved at søge efter noget i sit Syskrin.

»Jeg havde været i Bad,« svarede hun blot. »Jeg har mit Badetøj i Botaniserkassen.«

»Naa — saadan!« sagde Adam lidt skuffet. Og Samtalen drejede sig nu en Tid om den nærliggende Strand og om Søbade.

Men den stundesløse Præst rejste sig snart og udbrød:

»Nu skal De se vor Have. Det hører sig jo til paa Landet. Man maa fremvise, hvad man har. Tænk dig, Line — Doktor Malling har faaet Interesse for vor Dam derude. Han mener, at den mulig indeholder store Sjældenheder, — mærkelige Dyr og Planter. — Men nu skal De, som sagt, se vor Have.«

Præstegaardens Have var stor og skyggefuld men ellers ikke særlig mærkelig, ikke engang rigtig velholdt. Pastor Byrum syntes da heller ikke selv at skøtte synderlig om den. Han erklærede endog, at han holdt mest af saadanne Haver, hvor alt fik Lov til at gro, som det vilde.

Naar han alligevel havde ført sin Gæst herud, var det for at genoptage Traaden i den Omtale af det store Skolemøde, hvori han var bleven afbrudt inde i Studerekammeret, i det hele for at faa Lejlighed til at udtale sig mere udførligt om Tidens folkelige Oplysningsværk, hvoraf han viste sig at være en begejstret Dyrker. Han sagde, at han fra først af havde været alt andet end velvillig stemt overfor den hele Højskole-Bevægelse, »der jo ogsaa begyndte ret opstyltet og forskruet«; men siden den var bleven ledet ind i et naturligere og jævnere Spor, siden man istedenfor at fylde Eleverne med Bragesnak og højtflyvende Drømme bibragte dem virkelige Kundskaber og lærte dem nyttige Færdigheder, havde han haft meget tilovers for den og efter Evne søgt at støtte den her i sit Sogn.

Adam var egentlig ikke tilsinds at føre nogen Diskussion med ham om disse Ting; men han havde Scenen fra Krohaven i for friskt Minde til helt at kunne lade være med at skæmte over hans Begejstring. Han sagde, at han for sit Vedkommende ikke havde stor Tillid til den Opflaskningsmetode, man i vore Dage havde bragt i Anvendelse overfor Folket, og at han overhovedet ikke troede det muligt — og heller ikke nødvendigt, ja knap nok gavnligt — at bibringe Masserne boglig Kundskab.

Præsten standsede af Forbavselse midt i den Nødde-Alle, hvor de i nogen Tid havde vandret frem og tilbage.

»Men det kan da ikke være Deres oprigtige Mening, kære? De som Videnskabsmand kan dog umulig undervurdere den folkeopdragende Betydning af en Kundskabs-Spredning i den storslaaede Stil, hvortil vi i vore Dage er Vidne. Og den Iver, hvormed man overalt flokkes omkring Taler- og Lærerstolene, er dog ogsaa et Bevis paa, at der virkelig er en Kundskabstørst tilstede hos Folket, som her bliver tilfredsstillet. Se engang rigtig nøje paa en saadan For-

samling. Se især paa de Unge. De er lutter Øje og Øre!«

Adam svarede, at denne slugvorne Appetit paa al Slags overflødig Viden for ham netop var et Sygdomstegn, der svarede til den lige saa udbredte Trang til legemlig Overfyldelse med allehaande Kraftpræparater. Folket led allerede af aandelig Forstoppelse. Det kunde ikke fordøje mere, og hvad man havde opnaaet, var i det højeste at opkildre en Trang, som ifølge Sagens Natur kun i de allerfærreste Tilfælde kunde tilfredsstilles, og forøvrigt at fremelske en vis, forfængelig Glæde ved Omgang med Bøger, Aviser og Blæk. Naar galt skulde være, sagde han, foretrak han just de gamle Gyldenaars-Grundtvigianere, fordi de ikke i samme Grad som de yngre havde løsrevet sig fra Naturen og det enfoldige Drømmeliv, hvoraf Folket hidtil naturlig havde øst sin aandelige Næring.

Pastor Byrum havde lyttet tavs og opmærksomt til hans Tale. Hans Væsen var i det hele igen bleven roligt og behersket. Det nervøse Anfald af holdningsløs Snaksomhed var helt ovre nu. Som han gik der

i sin lange Frakke og med den brede Fløjelshat over det blege Ansigt, havde hans høje Skikkelse ganske genvundet sin naturlige, stille og blide Værdighed.

»Nej nej, dog!« udbrød han med et højst indtagende Smil. »At der virkelig kan findes saadanne Meninger .... endog blandt de Unge .... og blandt selve Videnskabens Dyrkere! Men der stikker sikkert nok — Dem selv ganske ubevidst selvfølgelig — en god Del gammelt akademisk Hovmod i denne Ringeagt for eller Mistro til Tidens aandelige Opdyrkningsarbejde blandt Almuen. De staar forhaabentlig ogsaa temmelig ene med Deres Fordømmelse. Jeg veed da, at man endogsaa i Udlandet begynder at blive opmærksom paa vor Folkevækkelse og flere Steder allerede søger at efterligne os. Nylig fik vi jo fra en af Norges første Mænd det smigrendeVidnesbyrd, at vi danske var Verdens mest oplyste Folk. Sligt betyder dog virkelig noget!«

Adam trak paa Skuldrene og sagde, at en velklingende Frase jo altid blev af en vis Betydning. Forøvrig — tilføjede han — var det Normandsord desværre næppe helt

usandt. Vi var vistnok snart bleven det mest oplyste Folk i Verden og netop derfor ogsaa det dummeste, det uselvstændigste og handlesvageste. Al den megen bogfæstede Viden opøvede jo nemlig alene den uproduktiveste af alle de menneskelige Evner, Hukommelsen, og han paastod, at man allerede tydelig kunde spore en begyndende Udtørring af Nationens aandelige Rigdomskilde, et Svind i den opsparede Kapital af Raastof, af muldfrisk Umiddelbarhed, af det »Guld i Barrer«, som var et Folks uundværlige Reserve- og Fornyelsesfond.

Han havde i Begyndelsen talt sindigt og sagtmodigt; men disse sidste Bemærkninger faldt med en vis Vægt og Lidenskab. Hele denne lange Samtale, hvori han kun modstræbende havde ladet sig føre ind, var kommen til at krese stedse nærmere omkring det Punkt, hvor efter hans Mening den Tamp brændte, der engang skulde tænde det trøskede, kristne Samfund i Flammer; — og netop derfor havde han helst villet undgaa den hele Diskussion. Saa aaben og ligefrem han altid var i sine Udtalelser, var det ham imod at saare uden Nødvendighed;

og af Hensynsfuldhed mod den gamle Præst tav han ogsaa nu, skønt Ordene brændte ham paa Tungen.

Men Pastor Byrum var allerede bleven lidt stødt af hans Sprog. Ogsaa i hans Tales Mening var der meget, der oprørte ham, saa Blodet formelig var steget ham til Kinderne. Alligevel .... for ham, som ellers Aaret rundt kun hørte Ekkoet af sine egne Ord, den tomme Klang af sin egen Tale, var der ogsaa noget eget forfriskende ved saaledes at blive modsagt. Og desuden elskede han at disputere.

»Jeg kan vist ikke rigtig følge Deres Tankegang,« sagde han efter nogle Øjeblikkes Tavshed. »Selv om man vil se Sagen — saaledes som De synes at gøre det — udelukkende fra dens ydre Side, saa bliver det jo netop i vor Tid fra alle Lejre erkendt, at Kundskab er en Magt, der ikke kan værdsættes højt nok. Den Oplysningstrang, som Masserne i stigende Grad giver tilkende, har naturligvis ogsaa sin sidste Grund i det praktiske Livs Krav. Kundskaber er i vore Dage bleven en Nødvendighed selv for

Haandens Arbejdere .... Og nu vil De støde Folket tilbage i Vankundighed!«

»Den saakaldte Vankundighed — ja.«

»Maa jeg da spørge Dem: hvorledes skal Folk faa Føden, naar de af Mangel paa fornøden Kundskab ikke forstaar at fortjene noget? Hvoraf skal de tilsidst leve?«

»Aa — den Smule Føde, et Menneske behøver, skaffes let nok tilveje. Det er godtgjort ved Forsøg, at paa et Stykke middelgod Jord saa stort som Tiendeparten af Haven her kan der — selv under vore ret ugunstige klimatiske Forhold — fremavles Næringsværdier tilstrækkelig til en Familje paa fire-fem Personer. Hele dette Spørgsmaal om Brødet, der overalt bekymrer Sindene i vor Tid, er slet ikke saa uoverkommeligt, naar blot Folk vil give Afkald paa at omskabes efter engelsk og amerikansk Mønster til Arbejdsmaskiner, ... for saadanne fordrer vistnok at proppes med Kød og Æg og Øl for at kunne præstere de fornødne Energimængder. Og der synes mig ikke at være mindste Grund til at juble saa højt over den Myretravlhed, der har grebet Menneskene, og som ikke har et fornuftigt Maal

engang. Det er jo knap nok, at Folk giver sig Tid til virkelig at beskæftige sig med, hvad de dog gør sig saa store Anstrengelser for at opnaa. Alt gaar bare ud paa at erhverve det. Man er godt paa Veje til helt at glemme de egentlige Livsværdier, der — som alle virkelige Goder — faaes saa at sige gratis.«

Han holdt igen inde for ikke at komme til at sige noget, der kunde saare Præstens religiøse eller moralske Følelser. Han svarede derfor ogsaa undvigende, da denne spurgte ham, hvori da han for sit Vedkommende saae de egentlige og store Livsværdier. Om han nemlig skulde have udtalt sin fulde Mening, maatte han have sagt, at han hos Masserne foretrak den medfødte Enfoldighed for den tilstuderede Indskrænkethed, blandt andet fordi denne altid var et sikkert Bytte for Præsterne, mens den højeste Visdom og den naturlige Enfoldighed altid bevarede visse Berøringspunkter. Og naar han igen i Kirkens stigende Magt saae en saa stor Fare for Menneskeheden, var det ikke mindst, fordi Præsteskabet stod som en Cherub-Vagt omkring den Institu-

tion, der i hans Øjne var selve Giftbrønden i det borgerlige Samfund: det helliggjorte Ægteskab.

De var imidlertid kommen tilbage til Stuehuset gennem Gaardspladsen og befandt sig paany inde i Studerekammeret. Adam sad igen i den store Lænestol ved Vinduet, mens Præsten stod henne ved Tobaksbordet beskæftiget med at stoppe sig en frisk Pibe.

Pastor Byrum havde paa det sidste været noget ordknap. Han var begyndt at forstaa, hvad Slags Menneske det var, han havde for sig og — uforsigtig nok — havde ført ind i sin Familje. Men han vilde alligevel ikke lade Adam have det sidste Ord. Han stod netop og forberedte sig paa at give ham et alvorligt Tilsvar, — da der hændte noget uanet.

Adam var efterhaanden bleven uopmærksom. Han sad og ventede paa at blive budt ind i Dagligstuen til en Kop Kaffe el. lign. — han havde før hørt Fruen give Tjenestepigen en Ordre i den Retning — og han længtes efter igen at være den unge Pige nær. Da fik han pludselig Øje paa hende

udenfor i Haven, hvor hun stod midt paa Græsplænen med en lille Kurv paa Armen beskæftiget med at skære Roser af.

Trods Skuldrenes Kraft og de store Hænder og Fødder gjorde hun ogsaa paa Afstand et helt ungdommeligt Indtryk, — alle hendes Bevægelser var ganske barnlige. Samtidig var der noget over hendes Skikkelse og især i hendes Ansigt med den kraftige Næse og den sværtformede Hage, der tydede paa Anlæg for stærke Lidenskaber.

Adam kunde længe ikke komme paa, hvem det var, dette Ansigt mindede om. Allerede inde i Dagligstuen havde det slaaet ham, at dets Udtryk var ham underlig bekendt. Nu gik det pludselig op for ham, at det var Familjeligheden med Arkitekten fra Aalborg, han kunde se. Han havde ellers ikke bevaret noget særlig tydeligt Billede af denne Mand; men nu saae han ham paa een Gang lyslevende for sig, — saa slaaende var Ligheden.

Hvad han tænkte paa, slap i det samme ud af Munden paa ham overfor Præsten, der netop nærmede sig over Gulvet med sin frisktændte Pibe. Det gik straks op for ham

selv, hvor tankeløst det var af ham. Alligevel blev han højlig forbavset over det Indtryk, hans Ord gjorde paa Pastor Byrum.

Præsten blev med eet ligbleg. Haanden med Piben sank langsomt nedefter, mens Øjnene blev ved at stirre stift paa Adam. Og pludselig lukkede de sig. Det saae ud, som om han skulde besvime.

Adam sprang op.

»De er bleven syg, Hr. Pastor! Sæt Dem dog!«

»Ja, jeg er .... virkelig ikke ganske vel. Jeg bliver nødt til at bede Dem om at forlade mig ....«

»Men vil De ikke lægge Dem ned, saa skal jeg kalde paa Deres Hustru.«

»Nej, nej .... gør ikke det! Det er straks ovre. Jeg trænger blot til at være lidt alene .... Undskyld mig.«

V.

Dagen efter fik Adam at vide af Krokonen, der bragte ham Te med Brød og Honning ud i Haven, at Præsten endnu var syg og laa tilsengs. En af Sognebønderne, der var kommen for at bestille Barnedaab hos ham, havde ikke kunnet faa ham i Tale. Lægen var dog ikke bleven hentet, saa nogen »Sot« kunde det vel ikke være, mente hun.

»Hvad tror De da, han fejler?« spurgte Adam, i høj Grad optaget af Gaarsdagens Oplevelse, der atter havde vakt hos ham den psykologiske Interesse, som trods al Videnskabelighed altid er lidt i Slægt med den kvindelige Nysgerrighed.

Krokonen svarede forsigtig, at Præsten jo altid havde været klejn. Og saa havde han det saadan med at lægge sig hen, naar Svag-

heden kom over ham. Saa maatte ingen uden en gammel Tjenestekvinde komme ind til ham, og han hverken aad eller drak, sa'e Folk.

»Har han været Præst her i en længere Aarrække?« spurgte Adam efter nogen Tavshed.

»Ih ja — kors! Det er saamænd vist over tyve Aar, siden han kom hertil.«

»Saa har De maaske set her en Fætter til ham, som han igaar talte om . . . . en Arkitekt i Aalborg? Han hængte sig nok forresten.«

»Naa, Tømmermesteren! Ja, Gud, ja! . . . . Kaldte Præsten ham for hans Fætter?«

»Ja.«

»Det var da løjerligt nok. Præsten er ellers en saa meget sandfærdig Mand; men her husker han nok fejl. For ham — Bygmesteren, eller hvad man skal sige — var jo hans kødelige Halvbroder. De havde da Fa'er tilsammens, veed jeg.«

»Ja saa!« sagde Adam langtrukkent. »Saa har der vel ikke været noget godt Forhold mellem Brødrene. Eller hvordan?«

Konen, der stod halvt bortvendt, med

Haanden støttet paa sin svære Hofte, drejede ved dette Spørgsmaal sine smaa, fedtindkapslede Øjne ned imod ham med et undersøgende og ligesom lystent Blik. Det store Kødbjerg formelig bævrede af Utaalmodighed efter at komme til at fortælle og afholdtes endnu kun derfra af Bondens Mistænksomhed overfor Fremmede.

Hun kunde alligevel ikke lade være med at henkaste disse Ord:

»Der snakkes jo altid saa meget mellem Folk, ... besynderlig naar det gælder et Fruentimmer. Men man behøver jo heller ikke at tro alt, hvad der siges.«

»Saa der snakkes altsaa .... Ja, han skal jo have været en køn Fyr i sine yngre Dage, han, Bygmesteren. Var han ikke?«

»Jo, han var da saa møj fiks dengang.«

»Sig mig, hvorlænge kan det vel være, siden han var her sidst? Har De nogen Ide om det?«

Nu kunde Kællingen ikke nære sig længer. Hun drejede igen Øjnene ned imod ham med et plirende Blik og sagde med et eget, griseagtigt Skælmeri:

»Det var justement Aaret før hende, Frøken Margrete, blev født.«

»Tænk! Det kan De huske saa bestemt.«

»Det er jeg vist ikke ene om.«

»Hændte der da samtidig noget særligt, hvorved det har fæstet sig saa fast i Deres Hukommelse?«

»Det veed jeg ikke af at sige.«

»Var det i Julen? Eller maaske om Foraaret?«

»Ja, det var saadan ved Katøffellægningens Tid. Han havde jo været ude i de fremmede Lande dengang; jeg tror saagar i Tyskland. Han var ogsaa saa brun i Huden, kan jeg huske; det var nem at se, han havde været i Varmen. Præstemadammen — eller Fruen, skulde jeg nu sige — hun havde ingen Børn faa't endnu, endda hun og Manden havde været gift en syvotte Aar. Men ved Fastelavnstider Aaret efter fik hun sgu et.«

Der blev en kort Stilhed.

»Det var mærkeligt,« sagde Adam.

»Ja, det var meget mærkeligt.«

»Hvad sagde egentlig Præsten?«

»Pastor Byrum? .... Ih, Gud, hvad skulde

han vel sige?« udbrød hun og stillede sig nu ganske hellig an. »Han blev vel glad for Barnet, tænker jeg. Præsten har nu altid været saa meget stor en Børneven. De sagde saamænd, at han hver Aften drak varmt Øl med Ingefær i, for at det skulde hjælpe. Og saa hjalp det jo da ogsaa tilsidst.«

»Men troer De nu alligevel ikke, at han har næret nogen Mistanke .... jeg mener, til ham, Halvbroderen?«

»Ja, Gud kender det!« sagde hun i den uskyldigste Tone og gav sig til at samle sammen paa Anretningen.

Adam havde fra den foregaaende Dags Besøg ikke bevaret nogetsomhelst Indtryk af den, der nu pludselig var bleven Hovedpersonen for ham i den gamle Præstegaard. Han havde været altfor optaget af den unge Pige, og det ærgrede ham nu, at han ikke havde haft sine Øjne bedre med sig. Han huskede kun Præstefruen som en lille, tyk, rødmosset Dame, der ikke talte meget men klaprede des lydeligere med nogle Træstrikkepinde.

Han besluttede nu, at han om Eftermiddagen vilde aflægge Familjen et nyt Besøg,

hvad der umulig kunde opfattes som Paatrængenhed, da det jo snarere vilde være en Uhøflighed, om han forlod Egnen uden at have hørt til Præstens Befindende.

Kort efter Middagshviletiden begav han sig derhen.

Idet han kom ind gennem Porten og foran sig saae den store, grønne Gaardsplads, hvor de hvide Duer ganske som den foregaaende Dag gik kurrende omkring Vandposten, mindedes han sit første Indtryk af denne stille Plet, der havde syntes ham et yndigt Billede paa roligt rindende Liv i landlig Uskyld. Og nu! — — Altsaa havde den til Morder-Engel omskabte Eros ogsaa her udskudt en af sine forgiftede Pile.

Pastorinden modtog ham i Dagligstuen, hvor hun som Dagen forud sad paa en Forhøjning ved det ene Vindu og for aaben Havedør.

Idet han traadte ind, lagde hun med et lidt forbavset Udtryk sit Arbejde fra sig og gik ned fra Forhøjningen; og efter at have hilst bød hun ham alene ved en Haandbevægelse tage Plads i en af Lænestolene omkring Bordet midt i Stuen. Selv satte

hun sig i en anden Stol paa den modsatte Side af Bordet.

Adam fandt det nu ikke længer underligt, at hendes Billede ikke havde præget sig tydeligere i hans Hukommelse, saa lidt mærkværdig var hun af Ydre. Hun lignede aldeles de mange andre smaa, mavesvære Koner, der trisser om i vore Præstegaarde paa flade Bruneller og med Haaret glatkæmmet foran en lille Blondekappe. Hendes Øjne var kaffebrune, Kinderne let rødsprængte, Udtrykket stillestaaende og godmodigt. Adams Hovedindtryk af hende var nærmest af en Enfoldig.

Forgæves spejdede han i hendes stift stirrende Øjne efter Rester af den Ild, som dog sikkert i hin »Kartoffellægningens« Tid havde flammet der. Derimod kunde han nu ved ved Synet af hende tydelig forestille sig den Kamp, der uden Tvivl var bleven ført her i Præstegaarden, og som havde kostet den blege Mand derinde i Sengen hans Hjerteblod. Som hun sad der ret op og ned paa Stolen, lille og tyk, med de korte Arme lagt overkors saaledes, at den enes Haand fattede om den andens Albu, og saae frem for sig

med sit ubevægelige og dog vagtsomme Blik, var hun selve den levendegjorte Upaavirkelighed. Adam havde en ganske umiddelbar Fornemmelse af, at baade Trusler og Bønner vilde prelle fuldstændig virkningsløst af paa hende, og at selv en Pinebænk ikke vilde have været i Stand til at fravriste hende nogen Hemmelighed.

Paa Adams Spørgsmaal om Præstens Befindende svarede hun fuldkommen roligt og tørt, at hendes Mands Tilstand ikke gav Anledning til ringeste Bekymring. Han havde altid haft svage Nerver og fik ved den mindste Anstrengelse saadanne Anfald af Svimmelhed. Om en Dagstid eller to vilde han sikkert være oppe igen.

Trods hendes Tone følte Adam sig overbevist om, at hun meget vel anede Grunden til Præstens pludselige Ildebefindende, — det var næppe heller første Gang, at et uforsigtigt udtalt Ord her havde forvoldt Ulykke ved paany at kaste en Tvivl ind i Ægtemandens Sind. Men forøvrig fik han slet ingen Lejlighed til at trænge ind i hendes Væsens skjulte Dybder. Ved sin Tavshed saavel som ved sine knappe Svar gav hun altfor

tydeligt tilkende, at hun bare ønskede at blive ham kvit.

Da Adam ikke desmindre blev siddende, fordi han nu engang ikke var af dem, der hurtigt kunde fatte eller udføre en Beslutning, blev Pavserne i Samtalen stadig længere og uhyggeligere. Frøken Margrete lod sig aldeles ikke se i Stuen. Hun var engang gaaet hastigt forbi udenfor Havedøren; men skønt hun sikkert havde set ham, var hun ikke kommen ind.

Endelig rejste Adam sig da og tog Afsked. Pastorinden fulgte ham knap Halvvejen hen til Døren, hvorpaa hun vendte tilbage til sin Forhøjnings-Stol ved Vinduet.

Ude i Forstuen hændte der imidlertid Adam noget højst overraskende. Næppe havde han lukket Dagligstuedøren efter sig, før en modstaaende Dør blev aabnet og Frøken Margrete traadte ud. Hun var baade rød og bleg; Barmen bølgede; Ansigtets Træk røbede et Sind i det højeste Oprør. Men Øjnene stod fulde af store Taarer som paa et bange Barn.

»Rejser De, Dr. Malling?« spurgte hun

sagte og skælvede over hele Legemet, saa hun knap kunde fremstøde Ordene.

»Ja — endnu i Eftermiddag, Frøken!«

»De maa give mig Lov til at tale med Dem .... blot et Øjeblik .... henne i Lunden bag vores Have. Om et Kvarter. Vil De komme?«

Hun var bleven ligbleg, mens hun talte. Og uden at vente paa hans Svar skyndte hun sig bort med bøjet Hoved — ligesom ydmyget — og lukkede stille Døren efter sig. — —

Bag ved Præstegaardshaven løb en Aa eller Bæk, som dannede Afløbet fra den lille, poppelhegnede Dam langsmed Landevejen og herfra bugtede sig paa en Strækning af knap et halvt Hundrede Meter over et Engstykke for derpaa at forsvinde i en Bøgelund, der strakte sig i en Bue udenom en Del af Landsbyen.

Paa en mospolstret Stub i denne lille Skovs Udkant, netop paa det Sted, hvor Bækken løb ind i den under en Slags Naturbro af Trærødder, sad Adam og ventede med Utaalmodighed paa Løsningen af den

Gaade, som den unge Piges Anmodning og hele Optræden var for ham.

Han kom ikke til at vente længe, før han saae hende komme gaaende i sin hvide Dragt henad Engstien, der fra Landevejen førte ud til Skoven langsmed Dammen og Aabredden. Hun gik hurtigt og holdt sig lidt forover, som om hun stred sig op imod en Storm, snublede ofte og saae sig gentagne Gange om ligesom i Frygt for at blive forfulgt af Nogen.

Da hun nærmede sig Skoven, sagtnede hun dog sin Gang. Og tilsidst standsede hun helt, som vovede hun pludselig ikke at gaa derind.

I det samme traadte Adam ud af Skyggen, som hidtil havde skjult ham for hende, og gik hende hilsende imøde.

Han saae straks ved det første Blik, at hendes Sind ikke var bleven roligere, skønt hun med sammenpressede Læber kæmpede for at dølge det. Hun var med al sin Ophidselse, sin Angst og dybe Skamfuldhed endnu saa ganske ubehersket, at hun hverken takkede ham, fordi han var kommen, eller paa nogen Maade søgte at undskylde sin Opførsel.

Adam indsaae, at det i Øjeblikket vilde være frugtesløst at gøre Forsøg paa at faa hende til at forklare sig. Han fik hende til at sætte sig paa den Stub, hvorfra han just havde rejst sig, tog selv Plads i Græsset et Stykke fra hende og slog ind i en almindelig Samtaletone for at give hende Tid til at fatte sig.

»Og hvormed var det saa, jeg kunde være Dem til Tjeneste?« spurgte han tilsidst, da hun stadig ikke gjorde Tegn til selv at begynde.

Hendes Læber bævede. Men pludselig løftede hun beslutsomt Hovedet og vendte sine Øjne imod ham med et paa een Gang anklagende og bønfaldende Blik.

»Hvorfor er min Fa'er bleven syg?« spurgte hun med Graaden i Halsen.

»Hvorfor Deres Fader er bleven syg?« gentog han langsomt.

»Ja — De maa jo vide det! Han fejlede ikke noget igaar, før De kom. Han blev jo syg, mens De talte med ham.«

»Men, kære Frøken — Deres Fader har jo længe ikke været stærk. Det er jo ikke

første Gang, han har haft et saadant Anfald —«

»Men det er længe siden .... mange Aar siden. Fa'er har netop i lange Tider ikke været saa rask, som han nu var; det har han ofte selv sagt. Vil De ikke sige mig, hvad De da talte med ham om?«

»Om forskellige Ting .... det er vanskeligt saadan at udrede. Men maaske kom vi ogsaa Sagen nærmere, dersom De vilde sige mig, hvad De da mener, jeg skulde have talt til ham om.«

Hun havde hidtil været bleg. Nu blev hun brændende rød og vendte sig bort, idet hun støttede Hovedet med sin Haand, saa denne skjulte Ansigtet for ham.

»Det — — — det kan jeg ikke sige,« stødte hun ud. Og det var, som flygtede hun med det samme tusinde Mile fra ham.

Adam lod et Par Minutter hengaa i Tavshed for paany at give hende Tid til at overvinde sin store Skyhed.

»Frøken Byrum,« sagde han derpaa, »vil De give mig Lov til at tale ganske aabent til Dem .... uden Omsvøb .... som til en gammel Bekendt?«

Hun tøvede lidt med Svaret.

»Ja,« sagde hun saa — ganske sagte — og lukkede Øjnene i Angst.

»Troer De ikke, det vilde være godt for Dem, om De engang talte lige ud med et Menneske om det, der foruroliger Dem? Jeg begynder nemlig at forstaa, at der er noget, som piner Dem . . . . en Uvished, som De mener, at jeg er i Stand til at hæve for Dem, ikke sandt? Og til mig kan De jo saa meget lettere betro Dem, som jeg er Dem en Fremmed og vel næppe oftere kommer Dem for Øje. Jeg haaber, at De desuden anser mig for en Mand af Ære, paa hvis Tavshed De kan stole.«

Frøken Margrete havde ikke forandret Stilling. Hun sad stadig med bortvendt Ansigt og Haanden under Kinden. Men Adams stilfærdige, langsomt udtalte Ord havde kendelig beroliget hende, skønt han under sin Tale var rykket hende en Armslængde nærmere.

»Hvad er det saa, De ønsker at vide af mig?« spurgte han igen.

Efter endnu en kort Kamp sagde hun stille:

»Er det sandt, at — — at — —«

»At? . . . . Hvilket?«

»At jeg ikke er min Faders Barn,« brast det endelig ud af hende, og samtidig kastede hun Hovedet ned paa sin Arm under et Udbrud af Graad, hvormed hun søgte at skjule sin Skam.

»Hvor kommer De paa saadanne Tanker? Er der Nogen, der gaar og fortæller Dem det?«

»Nej — — Men jeg har hørt det. Flere Gange!«

»Af hvem?«

»Pigerne har talt om det — Karlene ogsaa — ude i Borgestuen — naar de troede, jeg ikke hørte det.«

»Ogsaa nu? Ogsaa idag?«

»Ja. — Men det er ikke sandt! Det er ikke sandt! Min Mo'er er ikke saadan en!«

Hun var i dette Øjeblik helt og holdent Barn. Nu, da Ordet var udtalt, gav hun sig ganske hen. Hun næsten skreg de sidste Ord ud, og Graaden blev mere og mere hysterisk.

Der faldt en mild Sørgmodighed over Adam. Han havde saa meget lettere ved at

føle Deltagelse for den unge Pige, som han af Erfaring vidste, hvad det vilde sige at føle sig forraadt og vanæret af sine Forældre.

»Frøken Margrete,« sagde han i en Tone, gennem hvilken der uvilkaarlig brød en halvt broderlig Fortrolighed. »Man gør vel i aldrig at blande sig i andre Menneskers Kærlighedsanliggender. Heller ikke i sine Forældres.«

Hun løftede Hovedet op fra Armen.

»Det er altsaa sandt!« sagde hun, og hendes rødgrædte Øjne stirrede paa ham, som saae de Spøgelser.

»Sandt — hvad vil det sige?« udbrød Adam i halvvejs forstilt Vrede. »Pigesladder og onde Tungers Klaffer. At De dog vil høre paa saadan noget! Det er Dem ikke værdigt, Frøken Margrete!«

Men hun blev ved at stirre paa ham med et Blik, der tydelig viste, at hun ikke troede ham.

»Hvorfor blev Fa'er da syg igaar? Og hvorfor vil han ikke se Mo'er idag? Og mig heller ikke! — — Aa, Fa'er! Min egen, egen, søde, rare, gode Fa'er!«

Hun kastede paany Hovedet ned paa sin Arm under en ganske ubehersket Graad.

Adam blev lidt skamfuld, fordi han ikke havde været helt ærlig overfor dette forpinte Barn, der dog saa tillidsfuldt havde henvendt sig til ham. Han indsaae, at han skyldte hende at være aabenhjertig, og han besluttede nu at sige hende Sandheden, saavidt som han selv kendte den.

I det samme rejste hun sig hastigt op.

»Hvor vil De hen?« spurgte han forfærdet over den vilde Beslutteted i hendes Blik.

»Jeg vil hjem.«

»Men det faar De ikke Lov til,« sagde han og greb om hendes Haandled, da hun gjorde Tegn til at flygte. »I den Sindsstemning, hvori De nu er, maa De ikke vise Dem for Deres Moder. De kunde let komme til at sige Ting til hende, som De senere bittert vilde fortryde.«

»Jeg vil hjem,« gentog hun og søgte med sit Blik at tvinge ham til at slippe hendes Haand.

Men han holdt fast.

»Saa følger jeg med! .... De faar ikke Lov til at gaa alene.«

»Nej, De maa ikke følge mig. Man maa ikke se os sammen. Skulde Folk nu ogsaa faa det at snakke om!«

»Vær nu lidt fornuftig, Frøken Margrete! Har jeg dog ikke en lille Smule Ret til at vente, at De vil tage Hensyn til mine Raad. Prøv at faa Deres Sind lidt i Ro. — Her langsmed Hegnet kan vi jo da i hvert Fald gaa sammen uden Fare. Siden skal jeg lade Dem være ene.«

Han havde frivilligt sluppet hendes Haand, og de gik nu ved Siden af hinanden under Skovbrynet, hvor Trærødderne og den knoldede Jord hindrede Margrete i at gaa saa hastigt, som hun helst havde villet. Adam bad hende huske paa, at først naar hun engang selv havde været for Alvor forelsket, vilde hun kunne dømme retfærdigt om Kærligheden og dens Magt. Han sagde til hende, at hvor meget eller hvor lidt der laa til Grund for Rygterne om Uregelmæssigheder ved hendes Fødsel, saa var hendes Moder sikkert den, som i Stilhed havde lidt mest og længst derunder. I hvert Fald burde hun ikke glemme, at hvad der mulig var gjort for at dække over eller skjule noget, der i

den almindelige Bevidsthed galdt for en Brøde, altsammen kun var sket af Omhu for hende, for at ikke hun skulde komme til at undgælde for, hvad andre havde fejlet. Naar hun engang selv følte den store Kærligheds Sødme risle gennem Sjælen, vilde hun med Taknemlighed forstaa, hvor stort et Offer hendes Moder havde bragt for hendes Skyld.

Han havde virkelig efterhaanden faaet hende til at høre efter hans Tale, og da de nu naaede ned til Stien, hvor de skulde skilles, tog han det Løfte af hende, at hun ikke i sin Opførsel overfor Moderen paa nogen Maade vilde lade sig mærke med, hvad de her havde talt om. Han sagde, at han igen den næste Dag vilde indfinde sig i Præstegaarden for at overbevise sig om, at hun havde holdt Ord, saa den lille Forstyrrelse, han saa ganske mod sin Vilje havde afstedkommet der, hurtig kunde blive glemt.

— — Da Margrete naaede tilbage til Præstegaarden, sneg hun sig ad en Bagvej til sit Værelse og lukkede dets Dør i Laas efter sig. Længe stod hun derefter henne ved Vinduet og saae gennem Havens tætte Løv-

værk ud mod Himlen, der rødmede bag Træerne. Skumringen var allerede begyndt. Et blegt, ligesom forsinket Solskær spillede oppé i et Hjørne af den ellers næsten mørke Stue.

Mod eget Vidende tænkte hun i disse Øjeblikke egenlig mindre paa Moderen end paa den, hun nylig havde forladt. Hun kunde endnu føle Varmen fra Adams Haand i sit Haandled; og hans Stemmes høje Klang lød endnu i hendes Øre sammen med Skovens mørke Bladesus. Aldrig før havde et Menneske talt saa ligefrem til hende som han.

Med eet foer hun sammen.

Hun havde hørt Nogen nærme sig gennem Gangen og genkendte nu Moderens smaaknirkende Trin.

Der blev taget i hendes Dør, og Moderen spurgte udenfor:

»Er du derinde, Margrete?«

Hun vilde i Begyndelsen ikke svare. Hver Blodsdraabe var vegen fra hendes Ansigt, Brystet gik op og ned som i Krampe, — hun maatte formelig snappe efter Luft.

»Ja,« sagde hun endelig.

»Men hvorfor kommer du ikke ind? Jeg har ventet paa dig med Teen. Hvad er det, du har for?«

»Jeg skal ingen Te have. Jeg er ved at gaa iseng. Jeg er træt.«

»Ja, ja, mit Barn!« sagde Moderen efter nogen Tøven. »Godnat da!«

Margrete svarede ikke. Men da Moderen var gaaet, klædte hun sig virkelig af og gik iseng, og faldt efter kort Tids Forløb også i Søvn med Øjnene trykkede ned mod sin nøgne Arm.

Men endnu i sine Drømme hviskede hun under Graad:

»Fa'er! . . . . Min egen, søde, gode Fa'er!«

VI.

Ikke blot den følgende Dag men ogsaa den næstfølgende viste Adam sig ved Eftermiddagstid i Præstegaarden for at høre til den Syges Befindende.

Han gav som Paaskud for sit fortsatte Ophold i den lille Landsby, at han virkelig ved sine Undersøgelser af Præstegaardsdammen gjorde ganske mærkelige Fund, og at Egnen i det hele interesserede ham. Pastorinden modtog ham iøvrigt ogsaa for hvert nyt Besøg med mere Venlighed og bad ham hver Gang om at blive der til Aften.

Den lille, tykke Kone, der var mere aarvaagen og ogsaa klogere, end hendes Ydre tydede paa, havde netop i Øjeblikket Brug for hans Nærværelse, fordi den adspredte Datterens Tanker og ogsaa hos Byens Folk

bidrog til at aflede Opmærksomheden fra, hvad der i disse Dage ellers foregik i Præstegaarden. Hun vidste dog ikke, at Bysnakken allerede havde koblet Frøken Margrete sammen med denne fremmede Mand, — »Kokasse-Æderen«, som man kaldte ham.

Den erfarne Præstefrue havde overhovedet haft al sin Fatning behov for at modstaa dette fornyede og ganske uventede Tilbagestød af hendes gamle Brøde. Margrete havde vel — tro mod sit Løfte til Adam — ikke ligeud sagt noget til hende; men netop Datterens Tavshed og den paa een Gang sky og trodsige Maade, hvorpaa hun i disse Dage saavidt muligt havde undgaaet hende, lod ingen Tvivl om, at hun var begyndt at ane Sammenhængen med Faderens Sygdom og hans pludselige Vægring ved at se nogen af dem.

Selv havde Fru Byrum forøvrigt trodset sin Mands Forbud og tilsidst endog ret hyppigt set ind til ham i det Gæsteværelse, hvor han havde lagt sig ind, og hvor han den hele Dag laa for tæt nedrullede Gardiner uden at tale med Nogen og næsten uden at ville spise. Idet hun lod, som om hun

slet ikke forstod Grunden til hans ubrydelige Tavshed eller lagde Mærke til det undersøgende, feberskinnende Blik, hvormed han fulgte hende fra sin Seng, puslede hun smaasnakkende omkring ham, bragte ham læskende Drikke og sørgede for frisk Luft i Stuen .... gik ham i det hele utrættelig tilhaande i tilsyneladende fuldkommen Sindsligevægt og med en Bestræbelse for at opmuntre ham, der faldt hende saa meget destungere, som hun trods alt, hvad hun forsikrede Adam og andre, der spurgte til Præstens Befindende, ikke længere nærede Tvivl om, at det denne Gang gik mod Døden.

Imidlertid færdedes Adam og Margrete sammen ude i det Fri, enten i selve Haven eller paa Dammen udenfor. En Timestid hver Eftermiddag følte Adam sig forpligtet til at sidde i den lille Baad med en Stage eller et Insektnæt, og Pastorinden havde givet sin Tilladelse til, at hendes Datter var ham behjælpelig med hans Undersøgelser.

Saaledes gik der endnu et Par Dage, og Adam begyndte at blive urolig paa Grund af den Magt, som den unge Pige efterhaanden fik over ham. Hver Morgen tænkte han

paa at bryde op, men endnu havde han ikke faaet Kraft til at løsrive sig. Saa lidt den unge Pige i en vis Forstand betød for ham, fordi hun var saa uudviklet, saa ganske uden Forstaaelse af, hvad der aandeligt beskæftigede ham, kunde han dog for hver ny Dag, der gik, daarligere tænke sig at skulle undvære hendes Selskab. Hendes Ungdom, hendes Uskyld, hendes landfriske, kraftfulde Skønhed havde spundet ham ind i et Næt, hvis Farefuldhed han blev nødt til nu at tilstaa for sig selv.

I Omgangen med hende lod han dog aldrig sin Forelskelse skinne frem blot i en Mine. Af lutter Frygt for at røbe sig overdrev han endog det lidt myndige Væsen, han hele Tiden havde paataget sig overfor hende. Naar de sad sammen i Baaden med en eller anden Fangst, kunde han sige i en kort, befalende Tone, der forraadte ham som Læreren: »Aa — hent mig den Ting der!« Og straks var Margrete adræt paa Benene for at bringe ham, hvad han ønskede.

Hun fandt ikke noget stødende i hans Tone. Adam var toogtredive Aar gammel, altsaa i hendes Øjne allerede en ældre

Person. Den ejendommelige Maade, hvorpaa deres Bekendtskab hin Dag i Skoven var bleven indledet, havde desuden hurtig skabt en naturlig Fortrolighed imellem dem. Naar Adam sad med et af sine »Fund« paa en Træbrikke og undersøgte et Insekt ved Hjælp af Lupe eller opsprættede en Plante med sin Kniv, satte Margrete sig uden Forlegenhed ved Siden af ham paa Toften med de samlede Hænder stukket ned mellem sine Knæ, mens hun af lutter Iver for at komme til at se strakte sit Ansigt saa nær hen til Adam, at han kunde mærke hendes sunde, æbleblomstduftende Aande.

En Eftermiddag fandt Adam paa, at de skulde forsøge at stage Baaden ned gennem Dammens Afløb, den lille, ormebugtede og grundede Bæk, for paa den Maade at naa Skoven. Margrete fik Ordre til at sætte sig yderst ude i Bagstavnen for at løfte Baadens Forende saa højt som muligt, — hun »tyngede saa godt«, som han sagde med en af de ugalante Hentydninger til hendes Legemsfylde, som han ikke kunde afholde sig fra, men som hun nu selv lo med af og ikke engang rødmede over længer.

Synderlig langt kom de nu ikke. Vandstanden i Bækken var for lav, Baaden stødte hvert Øjeblik mod Bunden, og skønt Adam tilsidst i sin Stædighed smed Frakken, maatte de efter en Timestids Forløb opgive Forsøget.

Saa sprang de i Land og spaserede det lille Stykke Vej op til Lunden.

Adam kastede sig paa Ryggen inde paa en grøn Skraaning, hvorover der faldt en bred Skygge fra en Bøgekrone, og opfordrede Margrete til at gøre det samme. Det vilde hun dog ikke. Men hun satte sig tæt ved ham, bag hans Hoved, saa han ikke kunde se hende, og gjorde sig det her mageligt i en stærkt tilbagelænet Stilling, hvilende paa sin Albu og med Haanden under Kinden.

Adam var udmattet efter sin Anstrengelse og laa en Tid med Hænderne under Nakken og saae op mod Skyerne uden at tale.

Margrete tav derfor ogsaa. Og rent uvilkaarligt søgte ogsaa hendes Øjne op mod Himlens stillestaaende Skymasser, der var graaspættede »som en Hjejlemav'« og efter det jyske Mundheld derfor varslede Regn »inden manne Dav'«.

Saasnart Margrete fik Lejlighed til at falde i Tanker, var det endnu stadig Moderen, der beskæftigede hende. Skønt hun langtfra havde overvundet sin Rædsel og Sky for at tænke paa den Mørkets Gerning, hvorom hun nu ikke længer tvivlede, droges hun dog idelig af en uimodstaaelig Magt til at løfte paa det hemmelighedsfulde Slør, der hvilede over hendes Tilblivelse. Hendes Indbildningskraft hidsedes for hver Dag stærkere af Forestillingen om, at hun var et Elskovsbarn, Frugten af en Kærlighedsbrøde, begaaet maaske her i denne Skov, hvis tunge Susen altid havde indgydt hende en underlig Skræk. Og uden at være sig det helt bevidst dannede hun sig bestandig i Fantasien Billedet af sin Moders Forfører, af sin virkelige Fader, i Adams Lignelse: en høj, underlig Mand med mørke Øjne og en blodrød Mund i et kulsort Skæg.

»Hvad sidder De og tænker paa?« spurgte Adam tilsidst uden at forandre Stilling.

Det gav et lille Stød i Margrete.

»Paa ingenting,« svarede hun hurtigt.

»Det er omtrent ogsaa det fornuftigste, man kan tænke paa,« sagde Adam og gav

sig til at holde et af sine sædvanlige lange Foredrag om Ørkesløshedens store Betydning for Menneskesjælens, Natur-Jeg'ets, Udvikling. Den unge Pige havde nemlig engang uforsigtigen .ytret et Ønske om at komme til København for at studere og blive Student, og Adam havde siden grebet enhver Lejlighed til at indsmugle sine Lærdomme i hende og bibringe hende Mistillid til den Kundskab og Dannelse, der høstedes gennem Bøger.

At læse var noget af det mest fordummende, man kunde tage sig for, — sagde han nu igen. Hvad man behøvede at vide, lærtes umiddelbart af Naturen og netop i samme Øjeblik, man havde Brug derfor. Det var just Hemmeligheden ved den sindrige Kunstfærdighed, saa mange Smaadyr lagde for Dagen, og som satte det instinktafstumpede Menneske i en saadan Forbavselse. — Ogsaa om vor Tilværelses aandelige Side lærte f. Eks. en Moder mere ved at pusle sit Barn, en Bonde ved at pløje sin Ager, en Snedker af sin Høvl og Sav end af Alverdens klogeste Bøger. Ved en boglig Totalafholdenhed skulde den delirerende

Menneskehed genvinde sin Sundhed og sin Visdom. Ligesom det endelig nu var begyndt at gaa op for Folk, at Fødens Værdi for Legemets Opretholdelse kun var ringe i Sammenligning med Luftens, som vi indaandede ganske gratis og uden engang at vide af det, saaledes skulde det engang forstaas af alle, hvor lidt al tillæst Kundskab, den være nok saa omfattende og dybt opfattet, i Virkeligheden betød for vor aandelige Ernæring i Sammenligning med den Mangfoldighed af Indtryk, vi hvert Sekund og uden mindste Anstrengelse, ja uden at ane det, modtog af det os omgivende Liv.

Margrete havde kun hørt efter ham med et halvt Øre. De sidste Bemærkninger havde hun dog opfattet, og for at skjule sin Uopmærksomhed greb hun straks, da han tav, et Udtryk herfra og sagde i en Tone, der navnlig efter hans langsomme og bestemte Tale lød ganske barnlig:

»Jamen, naar man nu aldrig oplever noget, Dr. Malling, saa kan man jo paa den Maade heller ikke komme til at lære noget, synes jeg.«

»Oplever noget?«

»Ja — og derfor har man vel saa Bøgerne i Stedet for. Især herude paa Landet, hvor den ene Dag gaar som den anden hele Aaret rundt.«

»Hvor kan De nu sige saadan noget, Frøken Margrete! Den ene Dag gaar aldrig som den anden. Det er just Sagen, men vi giver ikke Agt paa Forskellen! Netop derfor synes vi ikke, at vi oplever noget. Ulykken i denne travle Tid er nok snarere den, at vore Dage er altfor rige paa Oplevelser. Vi glemmer jo straks den ene for den anden. — — Tror De egenlig, at selv den fattigste og mest ensomt levende Hede-Husmand, naar han ligger paa sit Yderste og tænker tilbage paa sit Liv, vil finde det tomt, ... begivenhedsløst? Mon han ikke snarere — som vi alle engang — bitterlig vil fortryde, at han ikke samlede sit Sind tættere om Livets Indhold, ikke var tilstrækkelig modtagelig for alt, hvad der blev budt ham af Glæde og Sorg, Lykke og Jammer. — Og saa gaar De, Frøken Margrete, og længes bort fra Deres dejlige Hjem og Fødested her af Frygt for ikke at komme til at opleve nok!«

Han laa nogle Øjeblikke tavs og ganske stille, — stadig med Blikket vendt mod Skyerne. Saa tilføjede han:

»Kender De det finske Folkeord: »Lyt til Granens Susen ved din Moders Hytte!« Det er al Lykkens Visdom samlet i en eneste Linje. — — Men det forstaar De ikke endnu. Naar engang Barndomshjemmet er bleven lagt øde ogsaa for Dem, og De faar prøvet at være landflygtig, som kun den hjemløse kan blive det — saa vil De forstaa det.«

Han vilde have sagt mere men holdt inde, da han mærkede, at der var kommen Bitterhed i hans Tone.

Og atter laa de en Stund tavse begge to, hver med sine Tanker.

Tilsidst vendte Adam sig omkring, saa han kom til at hvile paa Armene, der nu laa samlede under hans Bryst. Og da han saae Margrete ligge der henstrakt i det grønne Skovgræs, med den luftige Sommerkjole faldende blødt omkring de kraftfulde Lemmer og med Kinderne varme af Drømme, mistede han Herredømmet over den Lidenskab, han med saa megen Selvovervindelse og Forstillelse hidtil havde skjult for hende.

Ved at vende sig var han kommen hende saa meget som sit eget Legemes Bredde nærmere, og samtidig havde han løftet sig lidt højere op paa Skraaningen, saa deres Hoveder nu var ganske nær ved hinanden. Alligevel havde Margrete ikke draget sig tilbage eller forandret Stilling. Hun havde blot trukket sin ene, fremhængende Fod op under Kjolen.

Adam stirrede en Tid tavs paa hende med et Blik, der flammede af Attraa. Saa løftede han sig pludselig op paa Armene og strakte sig stille hen imod hende, indtil hans Læber berørte hendes.

Hun havde set forundret og ængstelig paa ham, da han nærmede sig; men idet hans sortskæggede Ansigt med den blodrøde Mund sænkede sig mod hendes, lukkede hun modstandsløs Øjnene. Tre Gange kyssede han hende, og den sidste Gang blev hans Læber liggende paa hendes Mund, varme og skælvende af Begær.

Margrete var efterhaanden bleven ligbleg; men hun laa ganske stille under hans Kærtegn.

Med eet foer de fra hinanden. De havde hørt et Raab, der kom fra et Sted i Nærheden.

Og ligesom hint første Menneskepar, da det hørte en kaldende Røst, slog de begge to Øjnene mod Jorden under en skamfuld Fornemmelse af at være nøgne. Selv efter at de var kommen til Besindelse og det var bleven opklaret, at Raabet skrev sig fra en Dreng, der løb ude i Engen efter en løssluppen Kvie, undgik de at se paa hinanden. I deres flove Forlegenhed søgte de vel at smile; men kort efter rejste de sig samtidig og gik hjemad.

Adam gjorde sig anstrengt Umage for at lægge en humoristisk Overlegenhed for Dagen overfor det skete, fordi han betragtede det som bedst for begge Parter, om det kunde lykkes at slaa Forløbelsen hen i Spøg. I Virkeligheden var han dybt forstemt. Ikke fordi han syntes, at der i og for sig var sket nogen stor Ulykke, men han havde dog misbrugt Tilliden hos et Barn, der ikke kunde gøre for, at det allerede havde faaet en moden Kvindes Skikkelse.

At det desuden nu vilde være ham umu-

ligt at forlænge sit Ophold her yderligere, stod ham ganske klart. Et fornyet Møde imellem dem kunde blive farligt. Da han jo dog — for Pokker! — ikke havde i Sinde at gøre denne Sekstenaarige til sin Elskerinde, og heller ikke tænkte paa at gifte sig med hende, maatte de ikke sees mere. Straks den næste Morgen ved Solopgang vilde han drage herfra for ikke at komme i nogen Fristelse. Af samme Grund vilde han ikke tage nogen endelig Afsked med hende, end mindre forsøge en Forklaring, som hun ogsaa næppe vilde være i Stand til at forstaa, og som derfor blot vilde gøre ondt værre.

Mens Adam tumlede med disse Tanker, gik Margrete foran ham paa Engstien i et luerødt Solnedgangsskær, der fik hendes Kinder til at gløde og lagde som en Indvielsens Glorie om hendes blonde Hoved. Græsset var allerede vaadt af Dug, og hendes klare Kjole fik en bred Bræmme forneden, fordi hun ikke kunde faa sig selv til at løfte op. Hun var endnu en hel Del betuttet og havde alligevel ingen helt klar Forestilling om, hvad der var foregaaet. Hun opfattede vel Adams Tilnærmelse som en

Erklæring, et Frieri, i alt Fald som Indledningen til et saadant; men hun undrede sig over, at han ikke havde forlangt et bestemtere Svar af hende. Men maaske brugtes det ikke mere?

Da de naaede hen til Baaden, sagde Adam her i sin lidt befalende Tone, at det var bleven silde, hvorfor det var bedst, hun gik lige hjem, at man ikke skulde blive urolig for hende. Det faldt hende ikke ind, at dette var hans Afskedsord til hende, omend hun forundrede sig lidt over hans pludselig forandrede Væsen. Kunde hun have stødt ham? Maaske havde hun været for afvisende? Vist sig for kold? . . . . Hun sendte ham et varmt Blik fra Siden, idet hun sagde Godnat, og gik langsomt hjemad.

Ligesom efter deres første Møde sneg hun sig, for ikke at blive opholdt af nogen, ad en Bagvej ind i sit Kammer og lukkede Døren i Laas efter sig. Saa satte hun sig ned paa sin Sengekant og sad der længe med Hovedet i sine Hænder, mens hun i Tankerne genoplevede alt det forunderlige, der var sket.

Hvad der mest vakte hendes Forbavselse, var den Pludselighed, hvormed hun var

kommen til Klarhed over sine Følelser. Om Nogen for en Time siden havde sagt hende, at hun elskede Dr. Malling, vilde hun have let af det. Men i samme Øjeblik hun første Gang havde følt hans Læber mod sine, vidste hun det. Hun huskede nu, at han engang havde talt til hende om Kærligheden som en Sødme, der rislede En gennem Sjælen. Just saadan havde hun følt det! Just saadan! .... Men hvorledes skulde hun have forstaaet det før? Hun havde jo slet ikke vidst, hvad Kærlighed var. Kærlighed! .... Kærlighed! .... Selve Ordet var bleven nyt for hende. Tusinde Gange før havde hun hørt og læst det, uden at det havde gjort stort mere Indtryk paa hende end de fleste andre Ord. Nu følte hun, hvordan den blotte Lyd af Ordet fik hendes Kinder til at brænde og Brysterne til at svulme under hendes Korset.

.... Hun løftede Hovedet. Hun hørte Uret inde i Dagligstuen slaa ni.

Det var paa den Tid, hun plejede at sige sin Moder Godnat; men i de sidste Dage havde hun og Moderen ikke vekslet Ord hverken Morgen eller Aften. Nu minde-

des hun pludselig, hvad Adam havde sagt til hende ved deres første Møde i Skoven, at naar hun engang selv lærte Kærlighedens Magt at kende, vilde hun forstaa og tilgive sin Moder.

Lidt efter rejste hun sig. Endnu tøvede hun nogle Øjeblikke henne ved Vinduet men gik derpaa stille ind i Dagligstuen.

Der var mørkt derinde. Hun kunde daarligt nok skelne Moderens Skikkelse derhenne paa Forhøjningen ved Vinduet. Men hun kunde høre hendes Træstrikkepinde.

»Naa, er du der, mit Barn,« sagde Moderen. Men der kom intet andet Svar end et kort Ja. Og mere blev der derfor ikke talt.

Margrete kresede uroligt om Forhøjningen, og tilsidst stod hun ved Moderens Stol.

»Godnat,« sagde hun og kyssede med Spidsen af sine Læber først hendes Pande, saa — to Gange — hendes Kind. —

Dagen efter fik hun at vide, at Adam var rejst bort allerede før Solopgang.

VII.

Det var atter bleven Efteraar med Slud og Storm og denne uhyggelige Skorstenstuden, der vækker Forestillinger om Død og Skibbrud.

Adam sad en Aftenstund oppe paa sit lavloftede Kvistværelse og syslede med sin Bog om det ideale Hjem, der efter fire Aars Arbejde nu omsider nærmede sig sin Afslutning. Regnen blev slaaet ligesom haandfuldevis mod Ruderne, og Stormen klaprede med Skiferpladerne over hans Hoved, saa det lød, som om En dansede med Træsko oppe paa Taget.

Han plejede ellers at arbejde allerbedst under et saadant Medspil af Naturlyde; men denne Aften stod hans Tanker stille. Han havde i det hele været sørgelig gold i dette lange Efteraar, og han var fuldkommen klar

over Grunden dertil. Han maatte bruge næsten sin hele aandelige Energi til at tvinge sine Tanker bort fra den unge Pige, som han havde forladt. Bestandig stod hun for hans Øjne i sin modne, solklare Skønhed. Bestandig drog en Længsel ham tilbage til den stille, jyske Præstegaard, samtidig med at han følte en Rædsel for den som for et Bur, en Fælde.

Han forstod meget godt sin Tilstand og kunde se tilbunds i de Anfægtelser, han nu for første Gang i sit Liv var bleven Offer for. Han havde altid hævdet, at naar Mænd giftede sig, var det i Almindelighed, fordi deres naturlige Hjem paa en eller anden Maade havde lukket sig bag dem, og han mente at kunne godtgøre statistisk, at jo mindre lykkeligt Hjemmet var, des tidligere giftede Sønnerne sig.

Han for sit Vedkommende havde adskillige Gange før været heftigt forelsket, uden at Tanken paa Giftermaal derfor havde meldt sig hos ham, eller at han havde følt Fristelsen til at tiltuske sig Besiddelsen af den Attraaede for en Part af sin Frihed. Han havde i sine yngre Dage haft forskellige

Elskerinder, oftest gifte Koner; og det Indblik, han derigennem havde faaet i det Væv af Løgn og Forstillelse, hvori Ægteskabet ogsaa indspandt mange af sine Ofre, havde kun forstærket hans Afsky for Institutionen. Ja, af Modbydelighed for al den Uhumskhed, hvori en kunstig opdrættet Skamfølelse efterhaanden havde nedsyltet den erotiske Drift, havde han i de senere Aar paalagt sig selv Kyskhedens tunge Kors.

Nu, da hans eget Hjem var i Opløsning, kom Fristelsen ogsaa til ham!

Han havde for nylig paa en af sine Søndagsudflugter i Nordsælland set en lille, ubeboet Villa, der laa i Nærheden af en Station blot en lille Times Kørsel fra København og dog i fuldkommen landlige Omgivelser, med en stor og smuk Have, hvorfra der var en vid Udsigt over hele den dejlige Egn omkring Furesøen. En Plakat i et af Vinduerne havde oplyst om, at Villaen var tilleje, og da der tilfældig befandt sig en Rengøringskone i Huset, var han gaaet derind og havde undersøgt det meget nøje. Værelserne var rummelige og højloftede, hele Huset vel

vedligeholdt, Brøndvandet klart og friskt, Haven fuld af fine Frugttræer.

Billedet af denne hyggelige Bolig dukkede siden idelig op for ham, naar han tænkte paa Margrete. I Tankerne tog han den ofte i Besiddelse sammen med hende, og han fandt en Tilfredsstillelse i ved Fantasiens Hjælp at indrette og møblere den efter sin Smag og Pengeevne. Paa sin daglige Gang gennem Byen paa Hjemvejen fra Skolen standsede han gerne udenfor de store Møbelforretninger, hvor han fortabte sig i Betragtninger af deres Vinduesudstillinger. Han havde pludselig faaet en levende Interesse for al Slags Bohave, navnlig for Prisen derpaa. Endog Moderens Møbler var bleven Genstand for hans koldblodige Undersøgelser og Vurdering.

Til Margrete havde han allerede et Par Dage efter sin Hjemkomst skrevet et lille Brev. Han havde følt Trang til at forklare sig for hende. I nogle faa og ligefremme Ord havde han ladet hende vide, at naar han var rejst bort uden at sige hende eller hendes Moder Farvel, var det — hvad hun vel ogsaa nok havde forstaaet — ikke af

Ligegyldighed eller Uhøflighed, men fordi han havde ment det rigtigst for begge Parter, at de ikke saaes foreløbig. Denne sidste Tilføjelse var et Forsøg paa at mildne paa Sagen ved at udskyde Afgørelsen. Ligesom han ikke havde tvivlet om, at hans egen Forelskelse var rent forbigaaende, følte han sig overbevist om, at ogsaa hendes Følelser hurtig vilde afsvales, saa de begge snart kunde tænke tilbage paa deres lille Sommereventyr uden Hjertebanken.

Men nu var der gaaet to Maaneder, uden at han for sit Vedkommende havde kunnet komme til Ro. Det blev ham endda for hver Dag vanskeligere at bekæmpe sin Længsel efter den blonde Pige; og dette følte han især paa saadanne sludfulde Aftener, naar Lyden af Regn og Blæst fyldte hans Stue med Hygge, og han dog maatte sidde og bide i sit Penneskaft uden at kunne faa en Linje paa Papiret.

Klokken var henimod ni, da Tjenestepigen bankede paa hans Dør og bad ham komme ned, hans Moder gerne vilde tale med ham.

Anmodningen gjorde Adam lidt urolig. Der havde i den senere Tid i Moderens

Væsen overfor ham været noget fremmed, som han ikke kunde forklare sig. Det var, som om hun gik og skjulte noget for ham. Men da han siden sin Hjemkomst selv havde haft en Tilbøjelighed til at være tavs og for det meste havde opholdt sig paa sine Værelser, havde der rigtignok heller ikke været megen Lejlighed for hende til at tale med ham.

Nede i Dagligstuen, hvor Klaveret var lukket og Søsterens Stol stod tom, saae han til sin Overraskelse heller ikke Moderen paa hendes vante Plads i Sofaen. Men inde fra det tilstødende Soveværelse, hvortil Døren stod aaben, hørte han hende kalde; og da han kom derind, fandt han hende liggende i Sengen i sin hvide Natdragt, bleg og med røde Øjenrande.

»Er du syg?« udbrød han forskrækket og standsede paa Dørtærsklen.

»Jeg forstyrrede dig vel ikke i dit Arbejde?« sagde hun, idet hun lod, som om hun overhørte hans Spørgsmaal. »Kom og sæt dig lidt hos mig, min Dreng, og lad os tale sammen.«

Det gik med eet op for Adam, at Mode-

ren længe havde set daarlig ud, og at den Bleghed, som nu slog ham, var en af de Ting, der havde gjort hendes Væsen saa fremmed for ham.

»Men hvad fejler du, Mo'er?« spurgte han, idet han varsomt satte sig paa hendes Sengekant og greb hendes ene Haand.

»Aa, det skal du ikke bryde dig om. Jeg følte mig lidt træt og foretrak saa at lægge mig. — Men du selv, Adam? Hvordan gaar det dig?«

»Mig?«

»Ja. Jeg synes, du har set lidt anstrengt ud i den senere Tid. Du fejler da vel ikke noget?«

»Nej — ikke Spor!«

»Arbejder du da ikke for meget i denne Tid?«

»Nej, i den Henseende kan du overhovedet altid være ganske rolig.«

»Men hvorfor har jeg da set saa lidt til dig? Og oppe hos din Søster og Svoger har du ikke været endnu, efter at du er kommen hjem. Ingeborg talte saa bedrøvet om det, da jeg sidst var deroppe.«

»Hør, Adam,« vedblev hun efter nogle

Øjeblikkes Tavshed, da han intet havde svaret. »Jeg har tænkt paa det længe. Du har forandret dig siden i Sommer. Hvad er der hændet dig?«

»Hændet mig? . . . . Hvad skulde det vel være?«

»Jeg kan høre paa dig, at du godt forstaar, hvad jeg mener. For altsaa at sige det rent ud: du er forelsket, min Dreng!«

»Og hvad saa?«

»Hvad saa?«

»Ja — du vil dog ikke have mig til at røbe Hemmeligheder?«

»Det veed du godt, jeg ikke vil. Men der er dog noget, jeg vil sige dig, inden . . . . nu ja, mens der endnu er Tid. Ser du, jeg har ofte tænkt paa, om ikke Hensynet til mig, i Forbindelse maaske med dine Erindringer fra din Faders og mit Ægteskab, undertiden har faaet dig til at overhøre dit Hjertes Krav, og om du ikke særlig nu — —«

»Mo'er!« afbrød han hende. »Du kender mine Meninger om den Ting. De forandres ikke. Lad os derfor hellere lade være med at tale derom.«

»Vil du blot sige mig: er det, fordi du

ikke vil lade mig være alene, at du ikke gifter dig?«

»Ogsaa derfor — ja.«

»Men paa den Maade bliver du jo engang selv alene, min Ven.«

»Den Tid, den Sorg.«

»Sig ikke det! .... Maaske er den Tid ikke saa langt borte.«

Adam, der i sin Forlegenhed havde vendt Hovedet bort og set ud i Stuen, fæstede atter Øjnene paa Moderen.

»Du siger det saa underligt, synes jeg.«

Og med en pludselig Angst i Blikket vedblev han, da hun intet svarede:

»Skjuler du noget for mig, Mo'er?«

»Nu ja, du har Ret. — Jeg har iøvrigt netop kaldt dig herned for at sige dig det, som jeg dog ikke kan gemme paa længer. Ser du, — jeg har allerede i nogen Tid følt mig syg. Jeg har ikke villet tale om det for ikke — og maaske ganske unødigt — at forurolige jer, skønt jeg fra første Færd var ret klar over, at det ikke var et almindeligt, forbigaaende Ildebefindende. Forleden bestemte jeg mig saa til at lade Professor Hansen undersøge mig, og han kom til det

Resultat, at jeg bar paa en indvendig Svulst, som — — ja, kort og godt altsaa: imorgen tidlig flytter jeg herfra og lægger mig ind paa hans Klinik. Han var her netop nu iaften og lod mig vide, at der var skaffet Plads, og han mente, at Operationen burde foregaa allerede i Overmorgen.«

»Men — mener han da — at den er farlig?«

Adam kunde næsten ikke faa Spørgsmaalet frem, saa angst var han for Svaret.

»Farlig? Aa, jeg veed ikke . . . . Vi faar nu se.«

Mere nænnede hun ikke at sige, skønt hun selv ingen Tvivl nærede om, at det var Døden, og Lægen heller ikke havde lagt synderlig Skjul paa sin Frygt herfor.

Adam var ganske overvældet af Meddelelsen; han var bleven ligbleg. Det var ikke alene Angsten for at miste Moderen, der snørede hans Hjerte sammen. Hans Samvittighed rejste Anklage imod ham, fordi han havde været saa optaget af en taabelig Forelskelse i et fremmed Væsen, at han ikke havde set, hvordan hans egen Moder gik her ene og kæmpede med Døden.

Med et af disse pludselige, overstrømmende

Følelsesudbrud, der var ham egne, og som dannede en forunderlig Modsætning til den Ro og Selvbeherskelse, han i Almindelighed lagde for Dagen, lod han sig glide ned paa Knæ ved Sengen og trykkede Moderens Haand mod sin Mund.

»Mo'er!« sagde han, og hans Øjne stod fulde af Taarer. »Du maa ikke gaa bort fra os. Hører du? Du skal blive hundrede Aar! — Men det kan heller ikke være muligt. Du, som var saa sund og stærk. — —«

»Saa—saa! Nu taler vi ganske roligt om Sagen, min Dreng,« afbrød hun ham og strøg over hans Haar med den anden Haand. »Hvad jeg først og fremmest vil bede dig om, er, at du vil tage op til din Søster og Svoger og fortælle dem Sammenhængen. Det er jo Søndag imorgen. Saa kan du gøre det uden at forsømme dine Timer. Ingeborg vil jo nok blive meget bedrøvet. Men tal fornuftigt med hende, — du kan det bedre end nogen anden. Og hvad dig selv angaar, Adam, saa tænk lidt over, hvad jeg sagde dig før. Hvem veed? Maaske faar vi ikke saa snart igen en Lejlighed til at tale uforstyrret sammen. Og jeg vil nu sige dig, at

min største Bekymring, naar jeg tænker paa, at jeg muligvis skal dø, det er netop, hvordan det i saa Fald skal gaa med dig. Du er ikke skabt til at leve alene, min Dreng. Du trænger til en Kvindes Omsorg. Gør dig dog ikke Livet goldt og tomt for en Teoris Skyld! Selv om den maaske er rigtig, hvad betyder saa det? — Jeg kan jo tale lidt med derom. Og du skal nu vide det, min Ven, at skønt det gik, som det gjorde — og som det vel maatte gaa — saa har jeg aldrig et Øjeblik fortrudt, at jeg giftede mig med din Fa'er.« —

Den næste Formiddag, efter at Moderen var bragt bort, rejste Adam op til Frederiksborg.

Svogeren og Søsteren boede i Udkanten af Byen i et hyggeligt lille Sted, et ombygget Bondehus, med Straatag paa Udlængen og en Vindebrønd midt i Gaarden. Foran Huset var der et lille Blomsteranlæg og bagved en Have med høje Træer.

Det var virkelig lykkedes Svogeren at skabe sig en ganske indbringende Praksis i den ham fremmede By, og endog Adam

maatte tilstaa, at de to Mennesker i mange Henseender var bleven saa lykkelige, som et Ægtepar kunde blive. Og dog havde Skæbnen langtfra strøet lutter Roser for dem. Det mislykkede Forsøg paa at tilkæmpe sig en Stilling i København, Opbrudet derfra og den ny Begyndelse under vildfremmede Provinsforhold, hyppig Sygdom hos Børnene og en Nyfødts pludselige Død, desuden Pengevanskeligheder og Sagsanlæg af Haandværkere, Tjenestepigekvaler og ondskabsfuld Bysladder .... det havde altsammen slet ikke været saa let at komme over.

Men saa langt fra at fjerne dem fra hinanden havde disse Sorger og Genvordigheder blot knyttet dem des fastere sammen. Og skønt baade deres Samlivs Lykke og Lidelser tydelig havde mærket dem, havde gjort Ingeborg mager og spidsnæset og pustet hendes Mand yderligere op, var de ikke en Smule mindre forelskede i hinanden, end da de for fire Aar siden giftede sig. Ingeborg var en fortræffelig Husmoder, virksom, paapassende, opfindsom og smagfuld. Intet kunde være nydeligere end deres smaa Aftenselskaber, naar hun ved Hjælp af nogle

Blomster og et Par kinesiske Papirlygter omskabte deres beskedne Lejlighed til en skumringsfyldt Eventyrhave. Paa den anden Side holdt hun sig ikke for god til midt i Solens Lys at tage fat i Gryder og Pander, og naar hun Sommer-Eftermiddage — mens Barnepigen hjalp til i Køkkenet — selv trillede sine to Smaa i Slotshaven eller »Indelukket« og hendes Mand mellem et Par Sygebesøg kunde se sit Snit til at kigge ind til dem og more Børnene med sine Bajadsstreger, lød hendes Latter ofte helt overgiven henover de grønne Plæner.

Ikke desmindre kunde Ingeborg i enkelte Øjeblikke overfaldes af en Ensomhedsfølelse, som hun ikke kunde forklare sig, og som derfor virkede desmere nedtrykkende paa hendes Humør. Hun vidste jo, at hun elskede sin Mand og sine Børn og ikke vilde bortbytte en Fodsbred af sit Hjem for Alverdens Herlighed; og alligevel kunde undertiden den ubetydeligste Hændelse fremkalde en lidelsesfuld Tomhed i Sjælen, som hverken Ægtemandens Ømhed eller Børnenes Kærtegn var i Stand til at fylde.

Hun havde nogle Gange talt derom til sin

Mand, der havde kaldt det Nervøsitet og givet hende Jern og Maltpræparater. Saa havde hun slaaet sig tiltaals med denne Forklaring og søgt at bekæmpe Mismodet, naar det uanet overfaldt hende, hvad virkelig ogsaa bedre og bedre var lykkedes hende. I hvert Fald havde Anfaldene i det sidste Aar været langt sjældnere. Men hun havde heller ikke længer haft saa megen Tid til at fortabe sig i sine Stemninger; Huset og Børnene krævede alle hendes Tanker. Tillige havde Vanen efterhaanden sløvet hende overfor den Slags Indtryk, som i Begyndelsen af hendes Ægteskab havde kunnet virke forstemmende paa hende. Hun hørte det slet ikke længer, naar hendes Mand kom fløjtende ind i Stuen eller gik og sang paa en Knejpemelodi. Hans uudryddelige Vane at sidde og vippe paa Stolene, hans larmende Maade at børste sine Tænder paa, hans Fingerknips, hans ugenerte Omtale af sine mandlige Patienters Sygdomstilfælde, hans Forkærlighed for at stille sig op foran Kakkelovnen med udspilede Frakkeskøder, hans Nynnen af Melodien, naar hun spillede for ham, hans hastige Maade at spise paa,

hans Pusten under Søvnen, ... alle disse ti Tusinde smaabitte Sjælepinsler, der er uundgaaelige i det daglige Samliv med et fremmed Menneske, var hun i Aarenes Løb bleven ufølsom for, og hun tænkte ikke paa, at de ikke desmindre — paa en spøgelseagtig Vis — endnu kunde fortsætte deres indre Ødelæggelsesværk. —

Klokken var henimod Et, da Adam fra Jernbanestationen naaede ud til Huset. Efter at han havde ringet et Par Gange paa Forstuedøren, kom Ingeborg selv ud og lukkede op.

De to Søskende havde ikke set hinanden i flere Maaneder, og det Fryderaab, hvormed Ingeborg kastede sig om Broderens Hals, var — hvad Adam straks forstod — en ufrivillig Bekendelse, et uvilkaarligt Udbrud af den Forladthedsfølelse, hun havde gemt saa dybt i sin Sjæl, at hun knap nok længer var sig den bevidst.

»Kom dog ind! Kom dog ind!« jublede hun. »Fredriks Familje er her. — Vidste du det?« tilføjede hun lidt ængstelig.

»Nu, du siger det, saa troer jeg, at Mo'er

for nogen Tid siden fortalte, at dine Svigerinder var her i Besøg.«

»Ja, og Svigerfa'er og Svigermo'er kom igaar. Fredrik havde skrevet efter dem, uden at jeg anede det. De bliver her til imorgen. Men kom nu ind. De vil allesammen blive glade ved at se dig.«

Og inden Adam havde kunnet faa noget sagt om Anledningen til sit Besøg, førte hun ham i Triumf ind i Spisestuen, hvor den Schmidtske Familje endnu sad ved Frokostbordet og gjorde sig tilgode. Adam blev tvungen til ogsaa at tage Plads, Ingeborg skrællede en Frugt til ham, og i sin ubeherskede Glæde over at se ham foreslog hun sin Mand, at han skulde spendere Vin.

Ingeborgs Væsen havde forandret sig meget i de forløbne Aar. Det var ikke helt usandt, hvad Adam plejede at sige om hende, at hun var paa gode Veje til at blive en Schmidt. Om det saa var Familje-Kysseriet, saa havde hun efter nogen forgæves Modstand optaget det. Adam havde derfor i de sidste Aar saavidt muligt holdt sig borte fra hendes Hjem. Det var ham saa inderlig pinligt at se det Menneske, han næst Moderen elskede højst i

Verden, Stykke for Stykke gaa tilgrunde som Personlighed, udviskes og forflygtiges. Han kunde ofte slet ikke kende hende igen i hendes Manerer eller Ytringer. Endogsaa sin Musik havde hun omtrent lagt paa Hylden, fordi hendes Mand og hans Familje ikke brød sig om den.

Stemningen omkring Bordet blev trods Adams Tavshed efterhaanden meget livlig.

Kun Professoren var stadig ikke rigtig i Kulør. Han sad for Bordenden med Servietten under den tilfedtede Hage, og baade hans grublende Ansigtsudtryk og den vredagtige Graadighed, hvormed han øste al Slags »Næring« i sig, tydede paa, at han havde haft Grund til at være misfornøjet med Resultatet af sin »Morgenandagt«. Efter at man endelig havde rejst sig fra Bordet, gjorde Sønnen ham ogsaa et bekymringsfuldt Spørgsmaal desangaaende henne i en Krog, og den Gamle tilstod mumlende, at det havde været lutter Elendighed.

»Viel Geschrei und wenig Wolle,« forklarede han med Bitterhed og paalagde Sønnen at sørge for, at der blev kogt Svedsker til

ham, og at Kødet til Middagen ikke blev for haardt stegt.

Den unge Læge havde nu en særlig Grund til i disse Dage at vaage over Faderens Fordøjelse og dermed over hans Humør. Han havde nemlig faaet ham tilkaldt i Anledning af en kedelig Affære, en større Gældspost, som nu nødvendigvis maatte klares, hvortil han haabede paa en eller anden Maade at kunne faa Faderens Hjælp.

Fredrik Schmidt havde altid været uordentlig i Pengesager. Trods sine gode Indkomster og Ingeborgs Paapasselighed og Selvopofrelse kunde han aldrig faa sine Penge til at slaa til. Og endda havde han gentagne Gange laant ret betydelige Summer af sin Svigermoder uden nogensinde at betale dem tilbage.

Saa meget nu ogsaa de økonomiske Kampe havde medvirket til i Aarenes Løb at knytte de unge Ægtefolk sammen, saa havde dog disse evige Laanehistorier pint Ingeborg frygteligt, især i Begyndelsen. Hun, som fra sit Hjem havde været vant til den største Samvittighedsfuldhed i Pengeforhold og utallige Gange havde hørt sin Moder sige,

at Ordet laane kun var en finere Benævnelse for at stjæle, følte deres voksende Gæld tynge paa hende som en Ydmygelse. Der var vel heller intet, der havde bidraget mere til den begyndende Opløsning af hendes Karakter, som Adam forlængst havde sporet, end disse idelige Smaausandheder og Forstillelser og Nødløgne, hvortil den stadige Pengemangel saa ganske imod hendes Natur havde tvunget hende.

Et Par Gange var det endog i den Anledning kommen til heftige Sammenstød mellem hende og hendes Mand, der ikke forstod hendes Ømfindtlighed paa dette Punkt og kaldte den hysterisk. Han havde i sit Hjem faaet en ganske anden Opfattelse af saadanne Forholds Betydning. Han havde ikke været gammel, før han lærte at afvise Folk, der saae ud til at ville opkræve Penge, med den staaende Vending, at der var Ingen hjemme. Professoren havde bestandig vist megen Overlegenhed i Pengesager. Skomagere, Slagtere, Skræddere, der mødte hos ham med deres Regninger, var altid i hans Øjne paatrængende Personer, ikke væsentlig forskellige fra Tiggere. Naar hans Gæld

var vokset ham over Hovedet, havde han med stor Frimodighed grebet den i folkelige Krese almindelige Udvej: at lade foranstalte en Indsamling blandt »Vennerne«; og desuden havde han nu naaet den Alder, da han altid ved at fejre et eller andet Jubilæum kunde paakalde Folkets Taknemlighedsfølelse.

Endnu en halv Time efter, at man havde rejst sig fra Frokostbordet, havde Adam ikke faaet Lejlighed til at tale i Enrum med sin Søster. Der var hele Tiden en saadan Uro over Ingeborg; hun fløj ud og ind gennem Stuerne, og Broderen satte denne nervøse Stundesløshed i Forbindelse med Tilstedeværelsen af en vis Hr. Hornung, der ligeledes var Husets Gæst denne Dag, og som Adam overhovedet hyppig havde truffet der i det sidste Aarstid.

Skønt han var en Ven af Fredrik behandlede Ingeborg denne unge Herre med en Ringeagt, der fik mange til at undre sig over, at han ikke foretrak at blive borte. Adam derimod saae dybere i Tingen og opfattede Søsterens Opførsel som et Udslag af halvt ubevidst Frygt for den unge Mand.

Han fandt det saaledes højst betegnende for hendes Forhold til ham, at hun slet ikke havde nævnet hans Navn, da hun ved Modtagelsen ude i Forstuen meddelte ham alle de andre Gæsters Nærværelse. Han havde ogsaa oftere lagt Mærke til, at Ingeborg aldrig var kærligere overfor sin Mand, aldrig omfavnede og kyssede ham med større Aabenhed, end naar Hr. Hornung var tilstede.

Samme Hr. Hornung var et højt, ualmindelig smukt Menneske, kun nogle og tyve Aar gammel men allerede med et anset Navn baade som Maler og Billedhugger. Man kunde ligesom se det paa ham, at han var af en rig og fornem Familje, og dog var han mindst af alt nogen Selskabsmand. Han var forlegen, tavs, urolig og fraværende, — en af disse tankelivlige Kunstnernaturer, hvis Fortvivlelse det er, at de kun med Penslen formaar at give en Forestilling om, hvad der opfylder dem.

Imidlertid var hans Øjne saare udtryksfulde og erstattede ganske Mangelen paa Veltalenhed. Og disse Øjne fulgte Husets Frue med et Blik, hvori man ikke havde Vanskelighed ved at læse den ydmygste

Tilbedelse. Fredrik Schmidt var da heller ingenlunde blind herfor; men som saa mange Ægtemænd følte han en forfængelig Tilfredsstillelse ved at mærke, at Vennen var forelsket i hans Kone.

Adam var tilsidst gaaet ud for at opsøge Ingeborg. Han fandt hende inde i Børnekammeret, hvor han nu efter nogle forberedende Ord betroede hende, hvad Moderen havde paalagt ham at sige.

Skønt han benyttede de varsomste Udtryk om Moderens Sygdom og navnlig kun lige berørte, at der virkelig var Livsfare, blev Ingeborg ganske ude af sig selv. Hun vilde straks rejse med ham ind til Byen for at kunne være Moderen saa nær som mulig, selv om hun foreløbig ikke kunde faa Lov til at se hende. Og resolut som hun var, gav hun sig uden Hensyn til sine Gæster øjeblikkelig til at beskikke sit Hus.

Hendes Mand trøstede og hjalp hende, saa godt han kunde. Ogsaa paa ham havde Meddelelsen gjort et stærkt Indtryk. Han var kommen til at holde meget af sin Svigermoder, og han havde gennem Adams Beskrivelse af hendes Sygdom faaet det be-

stemte Indtryk, at hendes Tilstand var haabløs. Helst var han derfor fulgt med ind til Byen straks; men det var ham umuligt saaledes at forlade sine Patienter uden Varsel og Forberedelse.

Allerede med Eftermiddags-Toget rejste Adam og Ingeborg ind til København.

For at vise deres Deltagelse fulgte samtlige Medlemmer af den Schmidtske Familje dem til Stationen. De var alle virkelig grebne af det sørgelige Budskab, og Damerne tog Afsked med Taarer i Øjnene. Ogsaa Professoren var oprigtig bedrøvet. Han tog sin Svigerdatters Hoved mellem sine Hænder, kyssede hende paa Panden og sagde i dyb Bevægelse:

»Farvel, mit Barn! Gud give dig Styrke til at bære, hvad der end maa komme!«

Skønt Professoren egentlig ikke var religiøs eller i hvert Fald under private Forhold behandlede Troesspørgsmaalene med den overlegne Munterhed, det djærve Lune, som Selvopholdelsesdriften fremtvinger hos Skeptikerne, hos hvem det ligesom et Salt forhaler Sjælens Opløsning, maatte han dog ved alle højtidelige Lejligheder gribe til de

gudelige Talemaader for at kunne give sit Hjertes Fylde Udtryk.

Efterat Toget var kørt, vendte Familjen stille og tavs tilbage til den lille Bonde-Villa i den anden Ende af Byen.

Professoren, der var bleven træt af den for ham lange Spaseretur, lagde sig ind paa Sofaen i sin Søns Værelse med en Cigar for at faa Ro. Med to Puder i Ryggen og en under Lænderne tilbragte han her en Timestid for lukkede Døre sammen med sin Kone, der som sædvanlig maatte sætte sig ind til ham med sit Strikketøj og være hans Tilhører.

Naturligvis talte han hovedsagelig om Fru Malling. Han sagde blandt andet:

»Et Gode er der jo unægtelig ved den sørgelige Vending, det har taget med vor kære Veninde. For Fredrik vil hendes Død jo blive af stor økonomisk Betydning. Jeg nævnede vistnok for dig imorges, at han igaar Aftes satte mig lidt ind i sine Gældsforhold, og de var virkelig ret fortvivlede. Vi havde jo ikke været i Stand til at yde ham nogen Haandsrækning, og til sin Svigermoder vilde han — saavidt jeg forstod —

nødig denne Gang henvende sig. Nu bliver han jo særdeles velstillet. Saa man kan i dette Tilfælde med Sandhed sige, som det hedder, at Intet er saa galt, det er dog godt for Noget.«

Det var med omtrent de samme Tanker, at Fredrik selv, efter at det første Indtryk af Svogerens Budskab havde sat sig, tavs forlod sin Vens og sine Søstres Selskab og gik bort ad en Sti bagom Byen under Paaskud af at skulle tilse en Patient ude i Nyhusene. Ogsaa han havde følt Trang til at være lidt alene. Han kunde jo ikke fragaa for sig selv, at hele denne Omvæltning i Grunden kom ham uhyre belejligt. At hans Svigermoder var velhavende, vidste hele Byen, saa alene Rygtet om hendes Sygdom vilde øjeblikkelig virke styrkende paa hans Kredit. Og — midt i sin oprigtige Sorg — var det med en vidunderlig Følelse af Befrielse, at han, hvis Liv i de sidste femten Aar havde været et uafbrudt Slagsmaal med Kreditorer, nu tænkte paa, hvorledes han om kort Tid ikke alene vilde være befriet for enhver økonomisk Bekymring men sandsynligvis vilde kunne tillade

sig at foretage en Del Forandringer i sin nuværende, beskedne Livsførelse. Selv om han efter Svigermoderens Død ikke netop vilde blive rig, saa kunde dog baade han og Ingeborg nu endelig begynde at tænke lidt paa deres Bekvemmelighed.

Da han kom tilbage fra sin Udflugt, fandt han igen Familjen samlet inde i Dagligstuen.

Vejret, der hele Dagen havde været regnfuldt, var nu henimod Solnedgang bleven klart; og Fredrik, der pludselig følte en Forpligtelse til at gøre noget for sine Gæster, foreslog at telefonere efter en Vogn, saa de kunde køre sig en Tur, inden det blev mørkt.

Faderen mente dog, at det allerede var for silde, og desuden for køligt, — man var i Midten af Oktober. Han for sit Vedkommende vilde foretrække, sagde han, at spasere en lille Tur i Slotshaven. Saa kunde de jo drikke en Kop Kaffe i Pavillonen, naar de havde set paa Solnedgangen oppe fra Jægerbakken.

Saaledes blev det da bestemt.

Da de kom ind i Restavrationspavillonen efter at have spaseret en lille Smule rundt og uden at have oppebiet Solnedgangen,

fordi Professoren var bleven træt, fik Fredrik den Ide, at det kunde være rart at spise til Aften herude i det Fri. Som han sagde til de andre: nu da Ingeborg var borte og ikke kunde sætte Huset i Skik, vilde det føles uhyggeligt derhjemme, hvor Pigerne heller ingen Besked havde faaet. Han føjede til, at da Middagen paa Grund af Adams og Ingeborgs Bortrejse havde været lidt forjaget, maatte de jo ogsaa nu trænge til et ordentligt Maaltid.

Professoren, der for faa Timer siden paa det bestemteste vilde have modsat sig et saadant Forslag og foreholdt Sønnen hans Ødselhed, fandt nu ingen Grund til ikke at lade ham selv ganske raade for, hvorledes han vilde udføre sine Pligter som Vært. Han følte desuden paa sine indvendige Dele, at han virkelig trængte til noget styrkende; og uden iøvrigt at blande sig i Sønnens Forhandlinger med Restavratøren bad han ham blot om at sørge for, i Fald han havde tænkt paa at lade sætte Vin paa Bordet, at denne blev godt kuldslaaet, og at den for Guds Skyld ikke blev hældt paa Karaffe.

Mens Bordet blev dækket, gik de Unge

endnu lidt om i Haven og førtes tilsidst ved Lyden af Musik ud paa Fredensborgvejen. Her sad en gammel, blind Mand paa Grøftekanten og spillede, mens hans Kone gik rundt og solgte Viser blandt den Hob af søndagsklædte Drenge og Piger, der havde samlet sig omkring dem.

Fredrik kastede en Halvkrone i Konens ophæftede Forklæde og bad hende og Manden synge en Sang.

Men i det samme kom der Ilbud fra Professoren, at Koteletterne stod paa Bordet.

VIII.

Efter en Nat uden Søvn gik Adam og Ingeborg om Morgenen blege og urolige omkring i den store Lejlighed. Klokken var bleven otte, og de vidste, at Timen nu var inde, da Operationen skulde foregaa.

De havde kun været iseng i et Par Timer. De havde ikke haft Ro paa sig til at hvile engang. Indtil langt efter Midnat havde de gaaet paa samme Maade frem og tilbage i Stuerne, eller de havde siddet med hinanden i Haanden henne paa Sofaen i Dagligstuen, hvor Moderen plejede at have sin Plads. De havde ikke talt meget og havde dog været hinanden saa nær i deres Tanker, været saa sammensmeltede i Følelsen, at de blot med et Ord eller et Blik havde gjort sig forstaaelig for hinanden.

Overalt havde de truffet Sporene af Mode-

rens ordnende Haand, der tydelig viste, at hun havde været fuldt forberedt paa at dø. Rundt om i Skabe og Skuffer laa nøjagtige Fortegnelser over alt, hvad der skulde findes der. Da hun ved Bortkørslen fra Hjemmet den foregaaende Dag overgav Adam Nøglen til sin Sekretær, havde hun ogsaa sagt til ham, at om hun »ikke oftere fik Brug for den«, vilde han og Ingeborg finde hendes sidste Bestemmelser i en af Skufferne.

Adam havde nu paa Morgenstunden, endnu før det var bleven helt lyst, været henne paa Kliniken for at forhøre sig hos Betjeningen om, hvordan Natten var gaaet. Man havde der sagt ham, at Professoren og hans Assistenter vilde komme Klokken otte, og at Moderen var rolig. Paa hans Spørgsmaal om, hvornaar Operationen mentes at være forbi, havde Oversygeplejersken svaret, at der næppe kunde siges noget bestemt om Udfaldet før ved Ellevetiden; og de to Søskende havde nu aftalt, at de til den Tid begge vilde gaa derhen og derefter straks telegrafere dels til Frederiksborg, dels til Ingeborgs Svigerforældre, der efter Bestemmelsen skulde komme tilbage til København

nu med Morgentoget, og hvem hun havde maattet love ogsaa at sende Underretning hurtigst muligt.

Men allerede Klokken ti kom der et Bud fra Kliniken med et Brev fra Professor Hansen, hvori han med et Par Linjer underrettede dem om, at Operationen var lykkedes over al Forventning, og at det havde vist sig, at Svulsten var af langt mindre ondartet Karakter end fra først af antaget. Om alt forløb normalt, tilføjede han, vilde de kunne vente Moderen hjem igen om et Par Maaneder.

Adam kunde daarlig nok læse Slutningen af Brevet. Taarerne blændede ham; de gled i Strømme ned ad hans Kinder. Han vendte sig mod Søsteren, og i samme Nu styrtede de sig i hinandens Arme.

»Ingeborg!«

»Adam!«

Andet kunde de ikke sige hinanden. Der gik næsten en halv Time, inden de nogenlunde kom til Fatning igen. De kunde slet ingen Udtryk finde for deres store Glæde. Inderligere forenede end et Par Elskende

gik de med hinanden om Livet frem og tilbage gennem Stuerne med en Følelse, som var det dem selv, der var gaaet frelst ud af de Dødes Rige.

Pludselig foer de fra hinanden. Det havde ringet ude paa Forstueklokken.

Lidt efter kom Pigen ind med en Blomsterkurv fuld af de dejligste Roser.

»Fra hvem er det?« spurgte de begge paa een Gang og lige forbavsede.

»Der ligger et Brev indeni,« sagde Pigen og gik bort.

Adam saae paa Konvolutten. Udskriften, der var skrevet med store, gammeldags Bogstaver og af en lidt rystende Haand, bestod kun af Adressen uden Tilføjelse af noget Navn.

»Fra hvem kan det dog være?« sagde Ingeborg og saae paa Broderen.

Adam sagde ingenting, skønt han begyndte at ane noget. Han huskede, at han om Morgenen, da han stod inde i Klinikens Forværelse og allerede en Timestid havde ventet paa at faa Oversygeplejersken i Tale, havde set Glimtet af en Mand udenfor under Vinduerne, en ældre Herre, der gik frem og til-

bage langsmed Muren ude i en lille beplantet Grønning, som dannede Ejendommens Gaardsplads. Skønt han ikke havde set stort andet af ham end hans høje Hat, havde han forekommet ham bekendt; men hans Tanker var i de Øjeblikke altfor optaget af Moderen til at kunne hefte sig ved nogetsomhelst andet.

Nu gik det op for ham, hvem den gamle Herre havde været, og at det efter al Sandsynlighed var den samme, som sendte disse Blomster, — nemlig hans Fader. Faderen var jo selv Læge og en god Bekendt af Professor Hansen. Adam vidste ogsaa, at Faderen paa Afstand altid nøje fulgte, hvad der skete i hans forrige Hjem, og han havde rimeligvis indfundet sig i Kliniken og maaske opholdt sig der under hele Operationen for hurtigst muligt at erfare Udfaldet.

Adams Formodning bekræftedes af den Billet, der laa inde i Konvolutten, skønt heller ikke den indeholdt nogetsomhelst Navn. Der stod blot med den samme gammeldags, lidt rystende Haandskrift de Ord:

»I et Sygeværelse tør der ikke være Blomster. Sæt da disse paa Eders Moders Bord.«

Ingeborg, der mærkede Broderens Tankefuldhed, spurgte nu igen og lidt utaalmodig, fra hvem Kurven var.

»Den er fra Fa'er,« svarede han stille og lidt forlegen. Han vidste, at Ingeborg aldrig havde kunnet tilgive Faderen; og han saae nu ogsaa, hvordan Udtrykket i hendes Ansigt forandredes. Med Ligegyldighed satte hun Blomsterne hen paa Moderens Bord og talte ikke mere om dem.

Men nu ringede det igen paa Forstueklokken.

Det var denne Gang Posten, der kom med Brev til Ingeborg fra hendes Mand.

»Telegrammet!« udbrød hun i samme Øjeblik, hun genkendte Haandskriften, og blev ganske rød af Forundring og Skamfuldhed over sin Forglemmelse.

»Ja, Telegrammerne!« sagde nu ogsaa Adam. »Dem har vi jo glemt. Sæt dig her, ... her er Mo'ers Blanketter. Du vil vel selv skrive?«

»Nej, gør du det. Saa læser jeg mit Brev saalænge. Sig ham, at alt er godt, — alt!«

Hun skar Konvolutten op, hyggede sig inde i en stor Lænestol ved det ene Vindue,

hvor hun som ung Pige plejede at sidde med sit Haandarbejde, naar Moderen sad henne i Sofaen.

»Stakkels du, som har været alene denne slemme Morgen,« sagde hun halvhøjt, med truttende Mund, som om hun talte med nogen inde i Brevet.

Adam satte sig ved Moderens Skrivebord, greb hendes Perlemors Penneskaft og saae med straalende Øjne hen over de opstillede Fotografier, over Malm-Lysestagerne, Bronce-Statuetterne, Agatskaalen med Guldsignetet, Krystal-Brevpresseren og Papirkniven .... over alle disse mange Smaagenstande, som i ganske særegen Forstand hørte Moderen til, og som han derfor i disse sidste Dage ikke ret vel havde taalt Synet af. Hvor var det anderledes nu! Nu kunde han daarligt løsrive Blikket og tog snart en, snart en anden af Smaatingene op for Øjnene for ret at fryde sig ved Betragtningen.

Endelig fik han dog de to Telegrammer udfærdigede og samvittighedsfuldt gennemlæste.

Efter at have underskrevet det sidste kom han til at se hen paa Ingeborg. Hun sad

endnu i Lænestolen og havde læst sit Brev, der laa udfoldet i hendes Skød; men med hendes Udseende var der foregaaet en Forvandling i de forløbne Minutter. Hun støttede Albuen paa Stolens Sidelæn og holdt Hænderne oppe om Hagespidsen. I denne Stilling sad hun ganske ubevægelig og stirrede frem for sig med døde, maskeagtige Træk.

»Hvad er der sket?« udbrød Adam forskrækket.

Hun foer nervøst sammen.

»Er nogen af Børnene bleven syge?« vedblev han og rejste sig.

»Nej — de har det godt,« svarede hun kort.

»Men din Mand?«

»Han fejler aldeles ingenting.«

»Men hvad er der da ivejen? Du ser saa underlig ud.«

»Der er ikke det mindste ivejen. Hvorfor troer du det?«

Adam kunde mærke, at det i Øjeblikket vilde være omsonst at forsøge paa at faa hende til at udtale sig og opgav derfor at trænge ind paa hende.

»Nu gaar jeg altsaa med Telegrammerne,«

sagde han. »Fra tolv til tre har jeg jo Timer. Saa ser du mig ikke før ved Fire-Tiden. Paa Hjemvejen hører jeg ind paa Kliniken. Bliver du herhjemme?«

»Ja.«

»Det gør du vel i. Du skulde hvile dig lidt. Du ser saa overtræt ud.«

Efter at han var gaaet, tog Ingeborg igen fat paa Brevet og gennemlæste det med Afbrydelser endnu et Par Gange. Det var skrevet i den kærligste Tone og indlededes med nogle smukke og følte Ord, beregnet paa at trøste hende lidt i Anledning af Moderens Tilstand, om hvilken han skrev, at den efter alt at dømme jo ikke gav synderligt Haab. Forøvrigt meddelte han, at alt stod vel til i Hjemmet, at Børnene var raske, og at de alle savnede hende meget. Desuden gav han en Beskrivelse af, hvormed Tiden var gaaet for dem lige fra det Øjeblik, hun rejste. Han fortalte om, hvordan de havde benyttet det smukke Vejr til en yndig Spaseretur i Slotshaven, og hvordan de for at bøde lidt paa Savnet af deres kære Husmoder og paa det noget hastigt afbrudte

Middagsmaaltid havde spist til Aften i Restavrationen og først var kommen hjem, da Stjernerne glimtede paa Himlen. Brevet var skrevet sent om Aftenen, efter at de andre var gaaet iseng, og sluttede med et lille Drømmebillede, hvori Fredrik, omskabt til Aand, nærmede sig hendes Leje og trykkede sit Godnatkys paa hendes Pande.

Trods den kærlige og oprigtige Tone oprørtes Ingeborg over dette Brev. Hvad der stødte hende i det, var i en vis Forstand netop Kærligheden. De sidste, ømme Linjer havde hun saaledes ikke kunnet faa sig selv til at læse mere end een Gang. Men ogsaa alt det øvrige fortørnede hende. At Fredrik, mens hun og Adam gik her i Angst og Vaande for Moderens Liv, havde kunnet gaa ud og more sig med sin Familje, nyde Naturen, glæde sig over Stjernerne, — — hun forstod det ikke! Og det virkede altsammen saa meget mere nedslaaende paa hende, som hun havde en Følelse af, at hun aldrig vilde kunne tilgive ham det.

Ved Et-Tiden kom hendes Svigerforældre med friske Hilsner fra Frederiksborg. De

havde modtaget Telegrammet kort efter deres Hjemkomst og var straks kørt derhen for — som Professoren sagde — at glæde sig med de glade over den lykkelige Vending, det havde taget med deres kære Veninde.

Men Ingeborgs Mistanke var bleven vakt nu. Hun fandt noget dobbeltbundet i Svigerforældrenes Hjertelighed denne Dag. Der var noget vist adspredt i Professorens Mine, og selv hans højtideligste Udgydelser havde en underlig Klang af Ligegyldighed.

Hvad hun ikke før havde skænket en Tanke, gik i disse Øjeblikke op for hende: Moderens Død vilde have gjort Fredrik og hende velstaaende, i alt Fald befriet dem for ethvert økonomisk Tryk. Nu vidste hun desuden, at Fredrik havde henvendt sig til sin Fader og sat ham ind i sine Forlegenheder, for at Faderen denne Gang skulde hjælpe ham ud af dem; og hun kendte Professoren godt nok til at kunne forestille sig, hvor glad han vilde have været for enhversomhelst Udsigt til at slippe for at komme til at betale.

I en hel Time blev Svigerforældrene hos

hende. Men Ingeborg sagde ikke mange Ord. Og da de endelig gik, og hun fulgte dem ud i Forstuen, vægrede hun sig for første Gang ved at række Svigerfaderen sin Kind til Kys.

Noget efter kom Adam hjem med nyt, godt Budskab fra Kliniken, og da han fandt Søsteren i lige ophidset Stemning, talte han hende lidt alvorligt til og bad om dog at faa at vide, hvad der havde staaet i det Brev, siden det saa ganske havde forandret hende.

»Du kan selv læse det,« sagde hun, tog Brevet op af sin Kjolelomme og rakte ham det. »Den sidste Side skal du dog ikke læse.«

Adam satte sig ned og studerede sig gennem Svogerens Skrivelse med sædvanlig Grundighed. Da han var kommen den tredje Side tilende, saae han op paa Søsteren og sagde med paatagen Forundring:

»Nu — hvad er det dog i det Brev, der har sat dig i en saadan Bevægelse?«

»Hvad det er?« sagde Ingeborg og standsede — hun havde gaaet op og ned ad Gulvet med Armene korslagte bag paa Ryggen — »Du kan vel forstaa, hvor pinligt det er for mig at vide, at Fredrik ikke har

følt mere Deltagelse for Mo'er, end at han igaar Aftes har kunnet have Sind til at more sig.«

»More sig. — Hør nu, Ingeborg; jeg synes, du er bleven saa eksalteret i den senere Tid. Du lader dig rive hen af den mindste Smule — baade Medgang og Modgang. Og nu her! Du gør virkelig din Mand Uret.«

»Hvad vilde du da have sagt, dersom jeg igaar Aftes var gaaet ud og spasere for at se mig om?«

»Men, Kære, det er dog virkelig noget ganske andet.«

»Hvorfor det? Fredrik og jeg er da eet.«

»Har du altid følt det saa sikkert, Ingeborg?«

»Ja — altid — indtil idag. Smaating regner jeg ikke. Overfor dem kan man naturligvis tænke og føle forskelligt. Hvad betyder det? Men overfor det alvorligste og største .... naar Moder er ved at dø.«

»Du glemmer, at det er din Moder .... ikke tillige hans.«

»Ja, hvad betyder det? Det burde i alt Fald ikke betyde noget.«

Hun fortsatte sin Gang over Gulvet, og Adam fandt, at saaledes som hun gik der med løftet Hoved og Armene sammenslyngede bag Ryggen, var alt det forkrøblede i hendes Væsen ligesom strøget af hende. Hun lignede næsten igen sig selv fra sine frie og stolte Pigedage.

»Sig mig engang,« — sagde han — »dersom det nu havde været din Svigermoder, der var bleven syg, ... dersom jeg nu f. Eks. kom her og fortalte dig, at hun var bleven kørt paa Hospitalet, og at hendes Liv var i Fare, vilde du saa blive lige saa greben deraf, som du blev det igaar, da jeg meddelte dig det samme om Moder? — Ja, du behøver ikke at svare. — Tænk dig i det hele lidt om. Moder har vel talt med din Mand et halvt Hundrede Gange eller saa og som oftest vel om ret ligegyldige Ting, mens du har levet i hendes Tanker Dag og Nat fra det Øjeblik, da der vaagnede mindste Livsgnist i dig. Du maa derfor ikke forlange, at hendes Eksistens skal have blot tilnærmelsesvis den samme Betydning for ham som for dig, saalidt som omvendt. Jeg

gentager det, Ingeborg: du er uretfærdig mod din Mand. Du fordrer det umulige. Vær du endda glad ved, at han ikke hykler for dig! Det vilde 90 af 100 Ægtemænd i dette Tilfælde have gjort.«

Ingeborg var standset ved det ene Vindue og blev nu i nogen Tid staaende derhenne med Ryggen til Stuen og saae ned paa Gaden uden at svare. Broderens Ord havde trods hendes Sindsstemning gjort et vist Indtryk paa hende.

»Jamen —« sagde hun tilsidst, »saa er der ogsaa noget galt ved det hele.«

Og lidt efter vendte hun sig om mod Stuen og fortsatte i et Udbrud:

»Saa skulde jo Ægteskabet være Usandhed .... bare Komediespil og Indbildning. Og det er det dog ikke!«

»Hvordan mener du?«

»Naar man ikke kan dele de største, de dybeste og inderligste Følelser med hinanden — hvad er saa det øvrige?«

Der bredte sig et lidt vemodigt Smil i Adams skæggede Ansigt.

»Det er noget sent, du kommer til den Erkendelse, Ingeborg.«

Hun saae hen paa ham med et halvt sky, halvt uvilligt Blik.

»Ja, det er sandt. Jeg husker godt, at du i sin Tid forklarede mig det paa den Maade. Men det er nu ikke saadan alligevel. Det er ikke rigtigt,« ivrede hun og satte sig igen i Bevægelse ind imod Stuen med et lille Tramp af den ene Fod.

»Hvad mener du nu?« spurgte Adam sagtmodigt.

Hun standsede igen og gjorde en udbredende Bevægelse med begge Armene.

»Det er jo ganske umuligt! Jeg elsker jo Fredrik . . . . jeg elsker mine Børn . . . . jeg elsker mit Hjem!«

»Deri gør du Ret,« sagde Adam og rejste sig. »Og for nu at tale praktisk om foreliggende Ting, saa lad mig høre dine Planer for Dagen. Klokken halvsyv gaar jeg igen hen paa Kliniken. Til den Tid har Professor Hansen været der paa sit Aftenbesøg. Om at komme ind til Moder vil der jo selv i bedste Tilfælde ikke kunne være Tale i de første Dage. Hvordan indretter du dig derfor? Dersom nu alting stadig staar godt til, rejser du saa hjem idag?«

Ingeborg tøvede lidt med Svaret. Hun havde igen sat sig i Lænestolen ved Vinduet og saae ned paa Spidsen af sin ene Fod, der hævedes og sænkedes — ligesom i Takt med hendes indre Uro's Op og Ned.

»Nej — ikke idag.«

»Maaske imorgen?«

»Nej — heller ikke imorgen,« sagde hun efter endnu en kort Betænkningstid. Og med et nyt lille Tramp af Fodspidsen fortsatte hun: »Jeg kan ikke se Fredrik efter dette .... ikke nu .... ikke straks.«

»Hør, Ingeborg, saa har jeg et Forslag at gøre dig. Da du altsaa nu tænker paa at blive her i nogen Tid — i alt Fald en Række Dage — saa foreslaar jeg, at du faar dine Børn hertil. Her er jo god Plads nu, og du vil ellers længes for meget efter dem, og de vil oplive os begge. Jeg skal gerne paatage mig at hente dem og Barnepigen. Naar jeg faar talt med din Mand, forstaar han ogsaa nok, at du i denne Tid kan trænge til at leve lidt i de gamle Forhold og med dem, der i dette Tilfælde bedst er i Stand til at dele dine Tanker og

Følelser. Hvad siger du dertil? Skal det være en Aftale?«

Hun gav tilsidst sit Samtykke, og den næste Dag efter Skoletid rejste Adam igen til Frederiksborg.

IX.

Adam traf sin Svoger i et misfornøjet Lune, hvis sande Aarsag han dog ikke ved denne Lejlighed fik noget at vide om. Svogeren undskyldte sit daarlige Humør ved Hovedpine; men Sagen var den, at han om Morgenen havde faaet Brev fra Faderen, hvori denne, der Dagen i Forvejen havde forlangt Betænkningstid med Hensyn til det højst nødvendige Pengelaan, nu afgjort nægtede at være i Stand til at hjælpe ham.

Han maatte altsaa til at se sig om efter en anden Udvej. At henvende sig til Svigermoderen lod sig jo under de nuværende Forhold ikke gøre, og hvad Adam angik, saa vilde han sikkert ikke uden sin Moders Hjælp kunne rejse en Sum af Betydning. Der var derfor næppe foreløbig andet at gøre end at forsøge paa at opnaa yder-

ligere Henstand med Betalingen af de to Tusinde Kroner, hvorom det i nærværende Tilfælde drejede sig.

Dette vilde rimeligvis kræve en Del Konferencer med Kreditor og dennes Sagfører, maaske ogsaa medføre andre Ubehageligheder, og da han gerne saa vidt muligt vilde skaane Ingeborg, der tog sig alle saadanne Ting saa nær, gjorde han ingen Indvendinger imod, at hun endnu nogen Tid blev i København, skønt han allerede havde længtes meget efter hende og igen den foregaaende Aften sendt hende et lille Hjertesuk i Anledning af sin Ensomhed.

At Børnene under disse Omstændigheder ogsaa kom til Byen, fandt han kun rimeligt, og det vilde jo ogsaa være en Lettelse for ham selv, som daarligt kunde have Opsigt med dem og næsten helt havde maattet overlade dem til Pigerne.

Endnu samme Aften tog Adam tilbage til København. Dagen efter fulgte Børnene — to raske Drenge — og deres Pige.

I de første fire-fem Dage gik nu alt godt, og Ingeborg talte slet ikke om at tage hjem, skønt Moderens Tilstand ikke længer gav

Anledning til nogensomhelst Bekymring. Hun havde længe trængt til Hvile, baade for Sind og Legeme, og hun sov de første Nætter, saa Børnene maatte ruske hende vaagen. Uden at forstaa det havde hun før lagt Mærke til den dulmende Virkning, Opholdet i det gamle Hjem kunde have paa hende. Alt det tilvante, hun saae og hørte omkring sig, om det saa var Adams smaa Næsesnusninger, som altid irriterede hendes Mand, gjorde kun et velgørende Indtryk paa hendes Nerver.

Men efter en Ugestids Forløb begyndte hun alligevel at faa Uro paa sig. Endnu havde hun aldrig været saa længe skilt fra sin Mand, og hun syntes, at der var gaaet Evigheder, siden hun rejste fra ham. Men netop som hun havde besluttet at rejse hjem, overraskede han hende en Aften med et Besøg.

Hun anede ingenting og stod inde i sit Soveværelse, halvt afklædt, og skiftede Kjole til Middagen, da han bagfra kom listende ind med en Buket. Hun vendte sig forskrækket om ved Lyden af hans Trin — og laa i næste Øjeblik knuget ind til hans

Bryst. Forsoningen kunde ikke have været mere fuldstændig. Der blev den hele Aften en Kyssen og Klappen uden Maade, og da Adam den næste Formiddag gik til sin Skole, var de endnu ikke staaet op, saa meget havde de haft at tale om.

Men Fredrik var ogsaa kommen dertil med betydningsfulde Nyheder.

Den beregnede Henstand med Betalingen af de to Tusinde Kroner havde han ikke kunnet faa istand. Derimod havde Sagføreren tilbudt ham at hjælpe ham ud af Kniben ved at skaffe ham hans Hus fordelagtigt solgt til en Liebhaver. Huset havde han i sin Tid købt og ombygget for Penge, som Svigermoderen havde forstrakt ham med; dersom han nu solgte, vilde han — saaledes var hans Beregning — kunne faa løsgjort en Sum saa stor, at han med den ikke alene kunde klare hele sin Gæld men maaske også faa en Sum tilovers, hvilken han i saa Fald vilde tilbagebetale Svigermoderen.

Om Eftermiddagen blev der afholdt et Familjeraad for at drøfte Sagen; baade Adam og Professoren deltog deri. Den sidste var øjeblikkelig for Salget; og da Adam var

bleven sat tilstrækkelig ind i Svogerens indviklede Gældsforhold, mente ogsaa han, at den antydede Vej vilde være den rimeligste at gaa for at skaffe Dækning til alle. Ingeborg klynkede jo lidt ved Tanken om at skulle skilles fra sit lille Hjem, som hun havde faaet kært; men Udsigten til endelig at befries for de modbydelige Pengekvaler gjorde hende dog ikke Valget vanskeligt.

Det blev nu bestemt, at hun og Børnene skulde blive i København, indtil Salget var bragt i Orden tilligemed de Reparationer — en Omlægning af Taget og Nedhugningen af nogle Lofter — som Køberen havde forlangt udført inden Vinteren, og som vilde give en hel Del Uhygge. Det var Adam, der havde foreslaaet denne Ordning, og Svogeren maatte indrømme ham, at Ingeborg burde skaanes, da hendes Nerver var svækkede i det sidste Aar. Fraflytningen skulde ikke finde Sted før om Foraaret, saa der var god Tid for dem til at se sig om efter en anden Lejlighed. Ingeborg selv fandt sig villig i alt; men hun tog under mange Kærtegn det Løfte af Fredrik, at han vilde træffe en Ordning med en af sine Kollegaer, saa at han

i det mindste en Gang om Ugen kunde komme ind og se til hende og Børnene.

Saaledes lykkedes det da Adam for en Tid at virkeliggøre den Drøm om »et idealt Hjem«, som saa længe havde beskæftiget ham. Da Moderen efter kun seks Ugers Hospitalsophold vendte tilbage til Hjemmet, modtoges hun her af dem, hun havde kærest her i Verden, sine Børn og sine Datterbørn; og der oprandt en Række Højtidsdage, der for dem alle blev de lykkeligste, de havde levet.

For at skaane Moderen, der vel var bleven helbredet men dog endnu var meget svag, genoptog Ingeborg alle sine forrige Datterpligter det i Huset, og Adam tog Styrelsen af Hjemmets Finansvæsen i sin Haand. Som Slægtens Ældste vedblev dog Fru Malling at have Overledelsen og den moderlige Myndighed, og hun udøvede ogsaa denne overfor Smaadrengene, hvad Ingeborg villigt fandt sig i. Ingeborg indsaae nu, at Børnene var lidt forsømte. Hendes Mand havde aldrig haft Tid til at tage sig af dem uden til nogle Øjeblikkes Leg og Spas; og hvad hende selv angik, saa havde hendes Kærlig-

hedsliv med Fredrik og dettes skiftende Glæder og Sorger og den hele hvileløse Uro, der er Kærlighedens Væsen, optaget og adspredt hende mere, end det havde været heldigt for hendes Forhold til Børnene. Nu kunde hun fra Morgenstunden samle sit Sind om de store Opgaver, Livet havde stillet hende som Moder, Datter og Søster. Og naar hendes Mand kom i Besøg, kunde hun til Gengæld, uden at Børnene led derunder, faa Lov til helt at give sig hen til sin Kærlighed.

Allerlykkeligst var dog næsten Adam bleven. Som alle Elskere af Naturen var han en stor Børneven; og da han aldrig havde travlt og derfor heller ikke var utaalmodig, og da han gav Børn Lov til at være Børn baade i Leg og Alvor, knyttede de to Smaadrenge sig til ham med en Kærlighed, der hurtigt stillede Faderen i Skygge.

Men Adam kunde ogsaa nok trænge til al den Oplivelse, han nu igen fandt i sit Hjem, — saa megen Modgang mødte der ham i denne Tid udenfor det.

Efter mange Overvejelser havde han endelig udgivet den første Del af det Værk om

Familjelivet i Dyreverdenen, hvorpaa han i saa mange Aar havde arbejdet, og han havde indledet det med en længere Fortale, hvori han gjorde Rede for Værkets Plan og Hensigt og uforbeholdent fremstillede sit Syn paa, hvad han kaldte »den Kamp om Penge, Børn og Kærtegn, der benævntes Ægteskabet«. Han havde heller ikke lagt Skjul paa de Forhaabninger for Menneskeheden, han knyttede til det Tilbageskridt, han i sit sære Sprog kaldte Ophævelsen af »Elskovens Vornedskab«. Det var, mente han, den frigjorte Drift, der skulde gengive 1) Afkommet »Elskovsbørnenes« Sundhed, 2) Kvinderne deres Renhed og Stolthed, 3) Mændene den Bejler-Kraft, som de nu højst et Par Gange i deres Liv fik Lejlighed til at udfolde — til Skade for dem selv og Samfundet. Han havde endog skrevet, at som det attende Aarhundredes Filosofer havde frigjort Troen, og som det nittende Aarhundredes Socialdemokrati havde tilkæmpet Masserne Haabets Frihed, saaledes skulde det være det kommende Aarhundredes Opgave at løse Kærlighedens beskæmmende Lænker. Og som et Motto udenpaa Bogen havde han

i naiv Trods sat de Ord: »Fri Tro, frit Haab og fri Kærlighed«.

Denne Fortale havde rundt om fremkaldt en lignende Munterhed som hans første lille Arbejde om Stemningslivet hos Insekterne; men den havde desuden adskillige Steder vakt Forargelse, et Par Aviser brugte ret truende Ord, og Følgen af alt dette var bleven, at Bestyreren for den Skole, hvor han var Lærer, havde givet ham hans Afsked.

Dette sidste havde voldet ham virkelig Sorg, fordi han elskede sin Lærervirksomhed og overhovedet altid havde betragtet sig mere som Pædadog end som Videnskabsmand. Han havde sin egen Undervisningsmetode, idet han sjelden lod sine Elever bruge Bøger og frem for alt ikke Billeder, Kort, Skemaer og andet, der fremstillede et færdigt Syn paa Tingene og derfor kunde svække Iagttagelsesevnen. Helst havde han taget Eleverne med ud i Naturen for her at lære dem Livets vigtigste og vanskeligste Kunst: at se. Men hele denne Maade at undervise paa havde hverken Bestyreren eller Forældrene særlig yndet, fordi den

sjelden gav gode Eksamensresultater, og man havde egenlig længe søgt et Paaskud til at blive ham kvit.

Ingeborg tog levende Del i hans Bogs Skæbne og var oprørt over den Modgang, han maatte lide for dens Skyld, skønt hun stadig paastod ikke at kunne dele hans Anskuelser.

Hendes Forhold til Broderen var i det hele igen bleven meget inderligt og fik nu en Betydning for hende som ingensinde før. Saa stor hendes Hengivenhed for Adam ogsaa tidligere havde været, og saa megen Fortrolighed de havde haft til hinanden, var Aldersforskellen dog for betydelig til, at hun i sine Ungpigedage kunde faa det fulde Udbytte af Samlivet med ham. Det var end ikke langt fra, at hun dengang havde følt sig lidt trykket paa Grund af hans ejendommelige Væsen og Levemaade, der vakte saa megen Munterhed rundtom. Nu, da Livet havde modnet hende, forstod hun bedre at værdsætte ham. I de lange Aftener, naar de ligesom i gamle Dage havde spillet lidt sammen med Moderen, og denne derefter var gaaet iseng, kunde de sidde

alene inde i Dagligstuen eller oppe paa Adams Værelse og tale sammen til langt ud paa Natten, uden at hun trættedes. Hun og hendes Mand havde ganske vist ogsaa tidt kunnet sidde længe og tale sammen om alvorlige Ting; og Fredrik var langtfra dum og sad inde med en hel Del spredt Viden. Men hun mærkede nu, at de alligevel aldrig forstod hinanden saa fuldt ud som hun og Adam, for hvem Ordene havde nogenlunde ens Betydning, idet de hos dem begge vakte samme Art Erindringer og anslog omtrent samme Stemning.

Imidlertid var det bleven Jul, og endnu var Ombygningen af Huset i Frederiksborg ikke tilendebragt. Haandværkerne gik og smølede med Arbejdet, og Fredrik var fortvivlet.

Fru Malling og Adam kunde efterhaanden ikke undgaa at lægge Mærke til, at Ingeborg derimod tog Sagen temmelig roligt. Hun var stadig glad, naar hendes Mand kom i Besøg; men hun lagde ikke Skjul paa, at hun trods Adskillelsen fra ham befandt sig vel, og at hun ikke følte nogen Forpligtelse til at være hos ham under Forhold, der

ikke tiltalte hende. Fredrik var i saa Henseende af en ganske anden Mening, og under de til Tider ret varme Disputer, de i den Anledning havde, var det ikke vanskeligt for ham i Ingeborgs Ord at høre en stadig kraftigere Paavirkning af, hvad han harmfuldt kaldte Adams »Kineserier«.

Ingen af dem vidste dog endnu, hvor langt de under denne midlertidige Ophævelse af deres Hjem allerede var vokset fra hinanden, og at deres Kærlighed efter kun to Maaneders Forløb var ved at dø ud, fordi den længe havde været et blot Kunstprodukt, opretholdt af Nødvendigheden, næret af fælles Bekymringer, stimuleret af Angsten for at miste hinandens Støtte i Livets Kamp.

Men hvad de endnu ikke selv forstod, det havde Adams veløvede Øje set allerede for en Stund siden.

Han havde for Ingeborgs Vedkommende blandt andet set det paa hendes forandrede Opførsel overfor den smukke Kunstner Hornung, der under hendes Ophold havde gjort et Par Visitter og derefter var bleven indbudt nogle Gange. Den unge Mands tavse Hyldest, der før havde gjort hende saa ner-

vøs, syntes nu nærmest at more hende. Og dog havde hun engang faaet meget travlt med at forklare sig, da Adam tilfældigt havde truffet dem spaserende sammen i en af Parkerne.

Kort efter Nytaar indtraf der imidlertid en Begivenhed, der fremtvang en hurtig Afgørelse.

Fredrik, der trods Salget af Huset stadig tumlede med Pengevanskeligheder, og som ogsaa paa anden Maade var bragt i Miskredit hos Byens Borgere, havde efter Samraad med sin Familje og Ingeborg ansøgt om en Distriktslægeplads uden dog at vente, at han foreløbig vilde kunne faa nogen. Hans Faders Navn og Indflydelse viste sig imidlertid værdifuldere end paaregnet, og en skøn Dag modtog han Udnævnelse til Distriktslæge i en af de jyske Smaabyer.

Selv var han — ogsaa for Ingeborgs Skyld — glad og stolt over saaledes at blive Embedsmand og betræde den Vej, der førte til Ridderkorset og Etatsraadstitlen; men efter nogle Dages Betænkningstid erklærede Ingeborg rent ud, at hun ikke vilde følge ham til Jylland, fordi hun over-

hovedet ikke vilde være saa langt borte hverken fra sin Moder eller fra Adam.

Hermed var Krigen aabenlyst erklæret, og efter en Række Forhandlinger, hvori baade Professoren og Schmidts Søstre tog meget virksomt Del, fandt da ogsaa efter nogle Ugers Forløb den lovformelige Fraskillelse Sted.

X.

Saasnart det var bleven Foraar, tog Fru Malling og hendes Børn og Datterbørn ud paa Landet for at komme helt til Ro efter den bevægede Vinter. De lejede sig ind i en Bondegaard imellem de sydsjællandske Skove og tilbragte den meste Tid under aaben Himmel, selv om det regnede eller blæste.

Ingeborg havde ved Skilsmissen beholdt begge Børnene, hvad hun fra først af bestemt havde krævet, og Fredrik var efter en Del Strid gaaet ind derpaa i Betragtning af, at hun havde givet Afkald paa enhver Understøttelse baade til sig selv og Børnene. De to Smaadrenge løb den hele Dag i Hælene paa Adam, og det var saa langt fra, at han jog dem bort, at han tvertimod nu følte det som sit Livs egenlige Opgave at

opfostre disse to Børn, hvis Værge og Forsørger han iøvrigt efter sine Anskuelser altid burde have været.

Noget af sin Tid brugte han dog ogsaa til at skrive videre paa sin Bog, der takket være den Forargelse, den havde vakt, skaffede ham en kærkommen Fortjeneste. Men han gav sig aldrig Lov til at fortabe sig saaledes i den, at han glemte det nærværende. Han havde altid betragtet Hjemmet som det Sted, der først og fremmest havde Krav paa ham. Ligesom han kun med ringe Opmærksomhed fulgte de store Verdensbegivenheder men havde et desmere aarvaagent Øje for alt, hvad der tildrog sig i hans Nærhed, var hans Interesse for Tidens omfattende Samfundsspørgsmaal, der satte de flestes Sind i saa stærk Bevægelse og jo tildels ogsaa havde affødt hans eget Forfatterskab, i Virkeligheden ikke stor i Sammenligning med den levende og dybe Deltagelse, hvormed han omfattede selv det ubetydeligste, der vedrørte dem, som stod ham nær. Det var netop derfor, at han altid havde følt sig saa ene mellem Mennesker, og at disse

gerne smilte medlidende, naar han en enkelt Gang begyndte at tale om noget, der optog ham.

Han arbejdede enten ganske tidligt om Morgenen, mens Børnene endnu sov, eller i Middagstimen, naar de hvilte sig. Han gik da ud over de dugvaade Marker med Benklæderne højt opsmøgede over de nøgne Fødder med de hjemmelavede Sandaler, eller han laa paa Ryggen under de sammenvoksede Kroner af to mægtige Ege, der stod ganske alene paa en Høj lidt fra Gaarden, og hvor han havde sit egenlige Arbejdskammer. Her kunde selv en strid Regnbyge ikke trænge gennem Løvværket, og altid havde han her noget levende for Øje, der ansporede Aanden og hyppig gav ham en eller anden Iagttagelse eller Tankeslutning at indføre i sin Notitsbog.

Men saasnart de to Smaapilte kom løbende, stak han Bogen i Lommen og tog dem med sig ud over Markerne.

Han følte sig allerede saa fast knyttet til disse Børn, at han ikke længer kunde tænke sig at være dem foruden. Men de var jo ogsaa hans Søsters, hans Moders,

hans eget Kød og Blod. Naar de ikke var hos Moderen eller Bedstemoderen, var de hos ham. Barnepigen, som Ingeborg i sin Tid førte med sig, havde han straks faaet afskediget. Han hjalp dem med alt, ogsaa med deres Nødtørft, det vil sige, han lærte dem, saa smaa de end var, at hjælpe sig selv. Egenlig opdrog han dem paa den Maade slet ikke men overlod deres Optugtelse til Naturen, den store, alvidende Læremester, der alene forstod, hvad der tjente hver enkelt til hans Bedste.

Han havde fornylig inde i København staaet bagpaa en af Nørrebros elektriske Sporvogne og set paa en lille Hund, der tilhørte en af Passagererne og løb bagefter Vognen med Tungen ud af Halsen. Gotersgade havde været fuld af alle Slags Køretøjer, tunge Arbejdsvogne, Trækkekærrer, Sporvogne, Drosker; men medens Menneskene forsigtig holdt sig inde paa Fortovene, og selv store Drenge blev trukket ind mod Husmurene af ængstelige Mødre, pilte den lille Mops afsted midt ad Gaden, lige i Mylret af hastige Hjul og trampende Hesteben. Det syntes et Under, at den ikke

knustes. Flere Gange blev den ganske borte mellem Hjul og jernbeslaaede Hove; men hver Gang dukkede den lille Naturens Skabning lige uskadt frem af Mylret, smaabjæffende, med Tungen ud af Halsen og Øjnene stift rettede mod Ejeren inde i Vognen.

Adam kom bestandig til at tænke paa denne Hund, naar han gik med sine Drenge og lod dem tumle sig efter egen Lyst. Han sagde til sig selv, at kunde Naturen udvikle en saa forbavsende Snarraadighed, et saa lynsnart Overblik hos en tarvelig Stuekøter, hvad vilde den da ikke kunne udrette hos Menneskene, naar man engang fik Mod til helt at give sig i dens Vold!

Hjemme ved Bondegaarden sad imidlertid Bedstemoderen og saae ud efter dem. Hun kom sjelden udenfor den lille Have, hendes Kræfter vilde ikke rigtig komme tilbage; hun tilbragte det meste af Dagen i en Kurvestol, anbragt midt i Solen, og maatte dog gerne have et Sjal over Skuldrene. Adam og Ingeborg skiftedes til at være om hende, og dersom Kærlighed og Ømhed havde kunnet gøre hende rask, saa var hun bleven det for længe siden.

I de første Uger levede de ganske ene og uforstyrret her; men en skøn Dag dukkede den unge Hr. Hornung op paa Egnen og fremkaldte, idet han traadte ind i Haven, hvor Familjen netop sad og drak Te, et Forundringsudraab fra Ingeborg, hvilket dog ikke gjorde noget helt paalideligt Indtryk paa Adam, der heller ikke selv blev videre forbavset. Han vidste, at Ingeborg havde været en meget flittig Brevskriver under deres Landophold; der havde oftere skinnet Lys fra hendes Vindue til langt ud paa Natten, og hun havde altid selv villet bringe sine Breve til Posten. Hendes Væsen var ogsaa bleven mere mangfoldigt i den senere Tid. Faldt hun i Tanker, kunde hun sidde med et saa løndomsfuldt Smil, og der kunde komme en saa straalende Forundring i hendes Blik, som saae hun ud over en nyopdaget Verden.

Hr. Hornung havde lejet sig ind paa en Kro der i Nærheden for at blive der hele Sommeren, og det varede da heller ikke længe, før han og Ingeborg færdedes ret aabenlyst som et Par Kærestefolk og gik lange Spasereture sammen, fra hvilke de

i Almindelighed vendte tilbage gennem en lille Skov, der laa ikke langt fra Gaarden.

Dette Søsterens nye Kærlighedsliv og navnlig disse Vandringer med den unge Maler ud til Skoven genvakte hos Adam visse lykkelige Sommer-Erindringer, der nu en Tid havde ligget som i Dvale, i Vinterhi. De mange betydningsfulde Begivenheder, som havde lagt Beslag paa hans Tanker siden Efteraaret, havde gjort det ganske af med hine Dages Anfægtelser. Hans Kærlighedsforhold til den jyske Landsbypige indskrænkedes i hans Øjne atter til, hvad det da ogsaa nærmest havde været, et almindeligt Ferieeventyr, og han tænkte nu med Gru paa, hvor nær han ikke desmindre i hine Nedstemthedens Dage havde været ved at lade sig fange i Ægteskabets lumske Done.

Alligevel var der kommen en lille Uro over ham, der næsten kunde ligne Længsel. Han havde forøvrigt længe været bestemt paa at lægge sin sædvanlige Sommervandring om ad den gamle Præstegaard for dog endnu engang at faa den unge Pige at se og maaske ogsaa komme til at tale med hende og forklare sig lidt nærmere for hende, hvad

han nu mente at kunne gøre ganske uden Fare, saa meget mere som han var overbevist om, at hun forlængst havde glemt ham og deres Smule Forelskelse. Det var da ogsaa udelukkende for sin egen Skyld, at han nu tænkte paa at faa en virkelig Afslutning paa deres løjerlige Forhold.

Ved Højsommerens Begyndelse snørede han sin Ransel og drog afsted.

Moderens Helbred gav ikke længer Grund til Bekymringer, og dog kneb det denne Gang lidt for ham at sige hende Farvel. Men endnu sværere havde han ved at løsrive sig fra sine Smaadrenge. Den Morgen, han gik til Stationen, fulgte de ham et Stykke paa Vej, og endnu da han var kommen en kvart Mil bort, kunde han se dem staa oppe paa en Grøftevold med hinanden i Haanden og stirre efter ham. —

Adam tog først til København med Manuskriptet til et nyt Hefte af sin Bog og rejste derefter til Jylland.

Det var i de første Dage af Skoleferien, og paa den københavnske Hovedstation kunde man næppe trænge sig frem for Mennesker, der — ligesom Kvæghjorderne, naar de første

Gang om Foraaret stimer ud af Stalden — var halvt øre allerede af Udsigten til at komme ud i Naturen. Adam fik i Sværmen Øje paa forskellige Bekendte, blandt andre paa en af sine forrige Medlærere, en halvgammel Fyr, der med en vældig Oppakning af Kufferter og Æsker fulgtes til Toget af sin samlede Familje, Hustru og fire Børn, der aabenbart skulde blive hjemme.

Adam blev altid sørgmodig stemt ved at se, hvilken Begivenhed det var for saadanne Folk, at bare en af dem kunde slippe Samfundets Trædemølle og for en Tid af højst fire Uger leve menneskeligt. Men endnu mere vemodigt var det for ham at tænke paa, hvordan en saadan rundrygget Katederslider, endnu før de fire Uger var gaaet, hemmelig længtes tilbage til Trædemøllen, til Pligtarbejdet, til Vanetravet, til de solforladte Gader og til den stinkende Krog i Kafeen, hvor han om Aftenen drak sin Toddy og læste »Smaabladene«.

Aviserne havde Manden heller ikke nu glemt. De struttede op af Lommerne paa ham ligesom paa alle de andre Rejsende, der efterhaanden fyldte Kupeerne. Og mens Toget

i den dejlige Sommerformiddag rullede hen gennem det korngyldne Land, sad alle disse Folk, der i elleve Maaneder havde kukeluret mellem femetages Murstensstabler, med Ansigtet begravet i Tryksværten uden at have et Blik tilovers for den Natur, hvorefter de saa længe havde »sukket«. I Roskilde og Slagelse, hvor Toget holdt, fornyedes Beholdningen af »Smaablade«. Saa længe der var Mulighed for endnu at faa et lummert Pust af Byens Os, af Kævlet og Sladderen og Skandalen, havde Solen og Skyerne og Skovene ingen Magt.

Først da Toget naaede Korsør, sloges Øjnene rigtig op. Synet af det blaa Bælt betog selv den rundryggede Timelærer, med hvem Adam havde siddet sammen i en røgfyldt Kupe. Han stod et Øjeblik stille med sine Pakkenelliker og saae sig anerkendende omkring.

»Det er sgu ikke ilde detteher — hva'?« sagde han og snuste med Velbehag Luften til sig. Men lidt efter tilføjede han rigtignok bekymringsfuldt: »Bare der nu ikke bliver Søgang!« —

Først Tredjedagen efter naaede Adam

tilfods den lille østjyske Landsby ad den samme Landevej, ad hvilken han den sidste Sommer ved »Tilfældets« Styrelse var kommen dertil. Han standsede et Øjeblik oppe paa den samme Bakke, hvorfra han hin Dag første Gang havde set ud over den hengemte Plet med dens kvægmylrende Enge og den lille Bøgelund bag Præstegaardshaven, og han maatte tilstaa for sig selv, at hans Hjerte kom til at banke ved Gensynet.

Det slog ham her igen, som tusinde Gange før, hvor koldt og dødt selv det livagtigste Tankebillede af en Ting var i Sammenligning med Tingen selv; hvilken vidunderlig, livsoverførende Magt der var i den allermindste Stump Virkelighed. Hvor mange Gange i det forløbne Aar havde han nu ikke i sine Tanker færdedes her; hvor nøjagtigt havde ikke hans Erindring bevaret hver Enkelthed i Landskabet: den lille, poppelindhegnede Dam med Baaden, de to høje Fyrretræer, der ragede op over Præstegaardshaven, den ormebugtede Sti langsmed Bækken, ad hvilken han og Margrete saa ofte gik ud til Lunden, — intet havde manglet

i Billedet, ganske tydelig havde han kunnet se for sig alle de kendte Steder spredt omkring i Egnen, hvor Sommerens blegede Minder laa begravet som Faldne paa en Valplads.

Og dog! Nu da han stod overfor dem, kunde han knap kende dem igen. Hans Øjne ligesom blændedes af Virkeligheden. Synet af Egnen overvældede ham næsten som en legemlig Kraft. Alt blev saa nærværende. Minderne stod lyslevende op af Graven, og han kunde mærke, hvordan hans Bryst udvidede sig under en Svulmen af Livsfølelsen, som hos en Digternatur vilde have givet sig Udtryk i Sang. Ja, netop i Toner! I Melodi, i Rytmeklange! Al Prosadigtning, selv den mest »realistiske«, var virkelighedsfjern, reflektionsfødt. Livet selv stemte altid til Sang.

Pludselig foer han sammen. Han saae et lysklædt Kvindemenneske komme imod ham henne paa Vejen.

Til alt Held viste det sig ikke at være Margrete. Han havde i dette Øjeblik ikke kunnet være sig selv overfor hende. Hans Sind var kommen i Ulave. Det Indtryk,

han allerede havde modtaget, var langt stærkere end ventet.

For ikke at blive set fra Præstegaarden gik han ad en Omvej hen til Kroen. Her var fuldt af Folk. En tilrejsende Taler holdt Foredrag inde i Salen, hvor to-tre Hundrede Mennesker sad sammenstuvede og udviklede en Os, saa Adam, der nærmede sig et af de aabenstaaende Vinduer for at kigge ind, kunde mærke den allerede paa flere Skridts Afstand.

Foredragsholderen stod paa et Kateder og havde bag sig en stor, sort Vægtavle, som han havde overmalet med geometriske Figurer. Han var en saare veltalende Mand. Ordene flød fra ham som fra en Præst, indsmurte som de var i en ganske overflødig Salvelse. Nu og da drejede han sig omkring og anbragte højtideligt Langfingeren ved en af Figurerne paa Tavlen; og de to-tre Hundrede Landboere, der allerede sad med store Svedperler paa Panden af Anstrengelse, fulgte ikke desmindre vedblivende enhver af hans Bevægelser og lyttede til hans Ordstrøm med det aabne og tomme Ansigtsudtryk, som i Tidens Løb bliver den staaende Mine hos

saadanne Folk, der i aandelig Henseende bestandig er modtagende, aldrig ydende.

Adam kunde længe ikke faa fat i noget Menneske, der kunde anvise ham et Værelse og skaffe ham nogen Mad. Endelig kom Krokonen selv tumlende ud fra Foredrags-salen som fra et Dampbad. Hun kendte ham straks men var foreløbig altfor optaget af, hvad hun havde hørt, til at kunne tale om nogetsomhelst andet.

Om han havde været derinde i Salen? Det var et Foredrag om Himmellegemerne, om Solens og Stjernernes Gang i Verdens-rummet. Og det maatte hun rigtignok sige, at det var det mest storartede, hun endnu havde hørt. Hun var ordentlig bleven helt »svimmels«. Aldrig havde hun hørt noget saa belærende. Det havde ligefrem givet hende et helt nyt Syn paa Livet og alle Dele, og dersom det ikke havde været, fordi hun skulde lægge til Ilden i Komfuret, var hun saamænd ikke gaaet bort i Utide.

Under al sin Snak fik hun dog tilsidst sat lidt Brød og Honning frem til Adam, og denne indskød nu et Spørgsmaal om Præste-gaarden og Pastor Byrums Befindende.

»Byrum — aa Gud, han er død i Herrens Navn for mere end et halvt Aar siden. Ja, han var jo en klejn Person, men et herligt Menneske var han, og han fik da ogsaa en Begravelse, som vi nok kunde være bekendt.«

»Men hvordan lever saa Familjen efter det store Tab?«

»Jo, Fruen og Frøken Margrete flytter jo ind til Købstaden nu. De har jo Penge nok, saadan' Folk.«

I det samme kom Kællingen til at huske paa det Rygte, der sidste Sommer havde løbet over Egnen om Adam og Præstens Datter. Med et bredt Grin tilføjede hun:

»Og Frøken Margrete skal jo forloves nu.«

»Nej virkelig! — Med hvem?«

»Det skal nok være Sønnen til ham, Proprietær Sørensen paa Søndergaarden. Saadan siger man da. Og det er jo ogsaa en megen pæn ung Mand, om han kanske nok var lidt vidtløftig, da han var i Tjenesten.«

Adam tænkte ved sig selv: Altsaa er det gaaet ganske, som jeg havde haabet og forudset, og jeg kan saaledes fuldkommen beroliget forføje mig bort igen og maa vel

endda være glad ved, at min fjorgamle Forløbelse ikke fik værre Følger.

Rigtig glad var han nu alligevel ikke, skønt han søgte at smile. Fru Sørensen altsaa! — Aldrig havde det Navn forekommet ham saa hæsligt og plebejsk som i dette Øjeblik.

»Er De nu sikker paa, at det virkelig forholder sig rigtig med den Forlovelse?«

»Folk siger det da, ... men Folk snakker jo rigtignok saa meget.«

»Har De ikke set dem sammen?«

»Mig?«

»Ja.«

»Nej, saa vidt er det da ikke kommen, det jeg veed af. Hun skal vel ogsaa gaa Sørgeaaret ud først, tænker jeg.«

Adam følte ved disse Ord, at det lysnede et Sted i hans Sind.

Du er endnu forelsket, — sagde han til sig selv og faldt i Tanker.

Lidt efter rejste han sig op, han havde taget en Beslutning. Han vilde endnu engang se hende, vilde høre det af hendes egen Mund, at hun havde fundet en Ven, der passede for hende og kunde gøre hende

lykkelig. Først naar han havde faaet Vished herfor, kunde han rejse beroliget videre.

En halv Time senere stod han i Præstegaardens murstensbelagte Forstue, hvor Tjenestepigen modtog ham og viste ham ind i Dagligstuen. Der var i Øjeblikket ingen hjemme, sagde hun; Fruen og Frøkenen var gaaet ind paa Kirkegaarden for at se til Præstens Grav; men dersom han vilde tage Plads, skulde hun gaa ind og kalde paa dem.

Adam havde dog næppe sat sig paa en af Stolene, før han gennem den aabenstaaende Havedør hørte Fodtrin paa Gruset udenfor. Fru Byrum og Margrete kom langsomt gaaende op ad Havegangen fra en lille Laage, der førte ind til Kirkegaarden. Fru Byrum holdt sin Datter under Armen, og hendes lille, mavesvære Person tog sig helt dværgagtig ud ved Siden af Margretes høje, ranke Skikkelse.

Da ingen af dem endnu anede Adams Komme, standsede de uvilkaarlig, idet de ude fra Trappen fik Øje paa et fremmed Menneske inde i Stuen. Margrete undslap der endog et lille Udraab, og samtidig luk-

kede hun Øjnene, som troede hun at have set et Syn.

Skønt Adam i Forvejen var bleven klar over sin Forelskelses uformindskede Styrke, betog Synet af hende ham alligevel stærkt. Hun saae nu ogsaa fuldkommen dejlig ud i sin sorte, glatte Sørgekjole, der sluttede tæt om hendes pragtfulde unge Legeme og gav den skære Hudfarve og det sollyse Haar forøget Glans. Og dog var det ikke saa meget Ansigtets og Kroppens Linje- og Farveskønhed, der overraskede ham, som noget vist i Udtrykket og Holdningen, hvoraf han forstod, at denne unge Jomfru, der for et Aar siden endnu halvt var Barn, her traadte ham imøde som fuldt udviklet Kvinde, modnet og adlet af Sorgen og Dødens Alvor — maaske ogsaa af Kærligheden, dens Savn og dens Glæder.

Fru Byrum havde derimod ikke forandret sig synderlig i det mellemliggende Aar; og den Samtale, der nu udviklede sig mellem hende og Adam, var heller ikke meget forskellig fra dem, de havde ført den foregaaende Sommer. Om det saa var hendes Stilling, saa var den nøjagtig den samme:

ret op og ned, med de korte Arme korslagte saaledes, at den enes Haand fattede om den andens Albu. Hun aabnede ikke ofte Munden; men de kaffebrune Øjne med det stive Blik flyttede sig des hyppigere frem og tilbage mellem Adam og Margrete, der efter de første Øjeblikkes Forvirring havde sat sig roligt hen ved Vinduet med et Haandarbejde og ikke en eneste Gang taget Del i Samtalen, skønt Adam et Par Gange havde henvendt Ordet særlig til hende.

Med eet blev ogsaa Adam stum. Blandt Bøgerne paa Bordet havde han tilfældigt faaet Øje paa sin egen Bog, og i det samme slog den Tanke ned i ham, at det muligvis kunde være denne, der havde afgjort hans Skæbne i Forholdet til Margrete og faaet hende til at kaste sig i en Hr. Sørensens Arme.

Han følte dog i Øjeblikket ingen Glæde ved denne Forestilling om at være bleven Martyr for sin Overbevisning. Han tænkte, at Ægteskabets krænkede Gud i saa Fald paa en vis Maade havde taget en frygtelig Hævn.

Der var gaaet over en halv Time, og Adam

begyndte at frygte for, at han skulde blive nødt til at gaa uden at være bleven ene med Margrete. Han havde i Samtalens Løb gjort et Par Hentydninger til Haven og Dammen og endog halvt om halvt foreslaaet Margrete en lille Rotur som i forrige Dage; men Moderen havde svaret for hende, at hun holdt mest af at være inde, og at Baaden var fuld af Vand.

Men netop som han sad og forberedte sig paa at tage Afsked, kom Tjenestepigen ind og hviskede Pastorinden noget i Øret; hvorefter denne rejste sig og gik ud.

Adam forblev dog endnu nogle Øjeblikke tavs, — angst for den Afgørelse, som forestod, og i Grunden lige saa bange for hendes Ja som for hendes Nej.

Der kom derfor noget vist ufrivillig forsorent i hans Tone, da han sagde:

»Maa jeg gøre Dem et fortroligt Spørgsmaal, Frøken Margrete?«

Hun saae hen paa ham over sit Sytøj — forundret, undersøgende — med et formørket Blik.

»Der er kommen mig et Rygte for Øre

idag. Er det sandt, at man maa ønske Dem til Lykke til Deres Forlovelse?«

Hun blev bleg om Munden og bøjede sig over sit Haandarbejde uden at svare.

»Det er altsaa sandt?« sagde han.

Hun svarede ham igen ikke og sænkede Øjelaagene med et Udtryk, som om det sortnede for hende.

Denne Gang forstod han hendes Tavshed; og hans eget Hjerte standsede med eet. Men i det samme kom Moderen tilbage og satte sig igen som paa Vagt i sin Stol. Saa rejste Adam sig og tog en stum Afsked.

Han forlod Præstegaarden og gik ad en Marksti bort fra Byen og den menneskefyldte Kro. Han trængte til Ensomhed. Han følte, at et af Livets store Øjeblikke var kommet for ham. Dersom han havde forstaaet Margrete rigtigt; dersom hendes Forelskelse — ligesom hans egen — virkelig havde ejet Kraft til at overvintre; dersom hun var bleven bleg, fordi han med sit Spørgsmaal til hende havde begaaet Helligbrøde, — da var hans Skæbne afgjort. Han vilde da ikke kunne komme udenom denne unge Kvinde. Om han saa flygtede

til den anden Side af Jorden, vilde hendes Skikkelses Magt naa ham. — Og tvivlede han igrunden længer? Havde han ikke mærket, da han ved Afskeden trykkede hendes Haand, hvor den var kold, og hvor den skælvede?

Det maatte saa gaa, som det kunde!

Forøvrig trøstede han sig med Haabet om, at Margrete med Tiden vilde komme til at dele hans Anskuelser om den Levevis, hvorved to Mennesker af forskelligt Blod bedst værnede om hinanden og deres Elskov. Hun havde jo læst hans Bog, kunde altsaa ikke være uvidende om, hvorledes han tænkte om den Sag. Og dog havde hun ikke slaaet ham af sine Tanker!

Den næste Morgen ganske tidlig stod han op og satte sig til at skrive hende til. Ved Skæret af de allerførste, vandrette Solstraaler, der over en dugvaad Kløvermark og gennem det aabne Vindue faldt ind over hans Bord, skrev han til hende for at anmode hende om en Samtale. Han bad hende om, dersom han ikke havde taget fejl i, at hendes Følelser for ham var forbleven uforandrede trods den lange Adskillelse, da at tilstaa ham et Møde paa det samme Sted i Udkanten af

den lille Skov, hvor de før havde siddet sammen. Dersom hun kom, vilde han deri taknemlig se et Tegn paa, at de tilhørte hinanden. I modsat Fald skulde han rejse bort straks.

Hen paa Formiddagen fik han fat i en Dreng, der lovede at bringe Margrete Brevet i Hænde, uden at andre saae det. En halv Time senere bragte Præstegaardens egen Pige hendes Svarskrivelse. Den indeholdt blot — foruden Underskriften — en eneste Linje:

»Jeg vil bede Dem om at tale med Moder.«

Betydningen af disse Ord var ham i første Øjeblik ikke ganske klar. Kun eet forstod han straks: at de indeholdt en Tilrettevisning. Og med Undseelse maatte han bekende, at han havde begaaet en Plumphed og udsat sig for Misforstaaelse ved at foreslaa hende et saadant Møde, tilmed paa det samme Sted, hvor han engang havde misbrugt hendes Uerfarenhed.

Men jo længere han stirrede paa den ret barnlige Haandskrift, desmere læste han ud af Brevet. Dets ene Linje svulmede i Løbet

af et Kvarterstid op til et helt Dokument, der ganske tydeligt fortalte ham om den Sindsstemning, hvori det var skrevet, om den Utryghed, der havde dikteret det, den krænkede Stolthed, der havde givet det dets knappe Form, den Skamfuldhed, hvormed hun tilstod, at hun trods alt endnu elskede ham. Og han læste mere. De ni smaa Ord fortalte ham ogsaa, at Forsoningen med Moderen nu var fuldstændig, at denne endog var hendes Raadgiver og Fortrolige og aabenbart ogsaa den, som havde afstivet hendes Selvfølelse. Han forstod, at hun desuagtet ikke var bleven overrasket ved at modtage hans Brev, siden hun ikke havde brugt Betænkningstid eller behøvet Overvejelse for at nedskrive en saa indholdsrig Linje. Denne havde formet sig ganske af sig selv som et naturligt Udtryk for den hele Sum af modstridende Følelser, der havde behersket hende. Ja, ikke alene hendes øjeblikkelige Stemning men hele hendes Liv i det Aar, der var gaaet, siden de skiltes, syntes her afdækket for ham; og han tænkte paa, at ikke de mest glødende Forsikringer havde kunnet gøre hende saa kær for ham som denne skjulte Tilstaaelse.

Kort efter Middag gik Adam hen til Præstegaarden, hvor han traf Fru Byrum ene i Dagligstuen.

Den tykke Dame modtog ham ret overlegent. Hun havde jo hørt af sin Datter, sagde hun, hvad hans Besøg denne Gang galdt, og hun skulde ikke nægte, at hun var meget forbavset derover. Hun havde jo nemlig her en af hans Bøger, som Datteren engang havde bragt hjem med fra Byen, efter at den havde staaet omtalt i Bladene; og hun havde deri læst, at han var en ivrig Modstander af Ægteskabet, eller dog af, at Ægtefolk levede sammen; og det var dog vel ikke Meningen, at han ikke rigtig vilde gifte sig med hendes Datter.

Adam sagde, at det var det naturligvis ikke; men forresten indlod han sig ikke videre med hende om Sagen og var højst ilde tilmode ved den hele Sammenkomst.

»Naa, det er maaske bare saadan noget, man skriver,« vedblev hun ovre fra den anden Side af Bordet, hvor hun sad plantet i sin Stol med sammenslyngede Arme og skrævende Ben.

Adam blev i disse Øjeblikke slaaet af den

Forandring, hendes Væsen alligevel var undergaaet siden den sidste Sommer. Han havde allerede dengang forstaaet, at hendes Enfoldighed tildels var paataget, at den var en Maske, der i Tidens Løb havde fortykket sig til et Panser og gjort hende utilgængelig for enhver Paavirkning. Nu, efter Mandens Død, rørte hun sig tydelig nok friere i sin Rustning; og Adam kunde ikke værge sig mod den Tanke, at hun ved denne Lejlighed vilde tage Oprejsning for den Tvang, hun før af Frygt havde maattet paalægge sig overfor ham.

»De kan jo nok forstaa,« fortsatte hun, »at det for en Moder er en betænkelig Sag saadan at give sin Datter hen til et vildfremmed Menneske. For vi maa jo sige, at vi kender ikke meget til Dem, eller til Deres Forhold . . . . f. Eks. med Hensyn til det økonomiske. Jeg haaber da, at De virkelig sidder i en saadan Stilling, at De kan ernære en Familje. For min Datter har ikke noget, og De veed vel nok, hvor langt en Enkepension strækker. De er jo Lærer, ikke sandt? Men det kan vel ikke give stor Indtægt. Men maaske har De privat Formue?«

»Ja — lidt.«

»Naa, det forandrer jo Sagen. Er Deres Forældre levende?«

Nu begyndte Adam for Alvor at tabe Taalmodigheden over hendes Forhør; men heldigvis kom Margrete i det samme ind fra Haven. Hun vidste ikke, at han var kommen, og blev brændende rød, da hun saae ham.

Fru Byrum rejste sig et Øjeblik efter og lod de to Unge alene.

Margrete var gaaet hen til et af Vinduerne og stod her med bølgende Barm og saae ud i Haven, da Adam sagte nærmede sig og stillede sig ved Siden af hende. Bøjet ned imod hende, med Haanden støttet oppe paa Vinduesposten, sagde han med dæmpet Stemme:

»Frøken Margrete .... har De ventet paa mig?«

Hun undertvang sin Selvfølelse, der laa i Krig med hendes Kærlighed, og svarede:

»Ja.«

»Saa er det altsaa ikke sandt med den Forlovelse, jeg talte om igaar?«

Hun sendte ham et tungt, formørket Blik fra taarefyldte Øjne.

»De har altsaa troet det?«

»Jeg maa vel have gjort det .... Tilgiv mig!«

Han bøjede sig tættere ned imod hende. Hun saae næsten angst paa hans røde Mund, der glødede i det sorte Silkeskæg.

»Husker De sidst,« vedblev han smilende, »da jeg kyssede Dem uden Forlov? Det var stygt gjort af mig. Meget stygt. Jeg har siden ofte fortrudt det. Men det forstod De vel nok. — Og nu beder jeg om Svar paa mit Brev .... et mundtligt Svar.«

Hun modstod ikke længer Smilet i hans Øjne. Hun rakte sig med eet frem og kyssede ham.

XI.

Ved en udstrakt Anvendelse af Telegrafen lykkedes det Adam allerede Ugedagen efter at have et saakaldt »Kongebrev« i Hænde tilligemed de andre nødvendige Bryllupspapirer, og den følgende Dag blev han og Margrete viede i Studerekammeret hos Præsten i Nabosognet. Samtidig flyttede Adam fra Kroen hen til Præstegaarden, hvor den ene Halvdel af Lejligheden var bleven sat i Stand til de Nygifte, der efter den foreløbige Bestemmelse skulde blive der Resten af Sommeren.

Det var Fru Byrum selv, der havde foreslaaet denne Ordning. Hun kunde slet ikke tænke sig at skilles fra sin Datter uden længere Forberedelse; og paa den anden Side var den Ungdomsild, hvis Genskin Adam forgæves havde søgt i hendes Øjne, alligevel

ikke saa fuldstændig slukket hos hende, at hun ikke forstod og kunde tilgive de Unges Hastværk med at holde Bryllup. Synet af Datterens Lykke havde dertil efterhaanden forliget hende med Svigersønnen, om hun end stadig fandt ham en hel Del forskruet og meget besværlig med hans ejendommelige Levemaade.

Noget af det, hun mindst kunde forsone sig med, var, at han ikke røg Tobak. Hun fandt det saa underlig umandigt, og hun havde netop glædet sig til igen at spore i sine Stuer den kolde Piberøg, som hun havde savnet siden sin Mands Død, og uden hvilken Hjemmet ingen rigtig Hygge havde for hende. Hun havde derfor heller ingen Tillid til sin Svigersøn som Videnskabsmand, selv om han ogsaa skrev Bøger. Forestillingen om en saadan var hos hende uadskillelig fra en beklumret Stue med dobbelte Vinduer og mange Smaatæpper paa Gulvet. Byrum havde været en Lærd. Han læste jo ogsaa til langt ud paa Natten. Og han, den anden — hendes Elsker — havde som alle Kunstnere gaaet omkring med Cigar i Munden og opknappet Vest fra Morgen til

Aften. Den Cigarrøg! Hun glemte den aldrig. Hun kunde lugte den endnu. Den havde bølget igennem en Stue længe efter, at han var gaaet bort derfra, saa hun kunde spore ham overalt, hvor han havde været. Som en Del af ham selv mødte den hende allevegne, forfulgte hende gennem hele Huset, trængte med ind i selve Soveværelset. Ja, ja, — den havde sikkert haft sin Del i hendes Forførelse dengang!

Adam og Margrete færdedes ude omkring i Egnen i det skønne Sommervejr. Fra Morgen til Morgen var de hinanden saa nær, som de under de skiftende Forhold kunde være det. Adam var jo en Del ældre end Margrete; men den Afholdenhed, hvori han saa længe havde levet, gav hans Følelser for hende en ungdommelig Inderlighed, saa de var som lige uerfarne begge to.

Endnu havde de jo ikke meget at sige hinanden, de talte fortrinsvis sammen i det stumme Sprog, der ogsaa er Dyrenes, det Sprog, der ligesom er Naturens eget Mæle. Men Margretes Væsen udfoldede sig i disse Dage som en sammenkrøllet Blomsterknop, der har manglet Sol. Alt det indeklemte og

fortrykte hos hende slog ud i blussende Mangfoldighed. Hun, Elskovsbarnet, levede først i Hengivelsen. Ligesom hin første Gang, da han kyssede hende ude i Skoven, blev hun endnu ganske bleg, naar han kærtegnede hende. Der stod Lykke-Taarer i hendes Øjne, naar hun hvilede i hans Arm; og blot han strøg hende mildt over Haaret, skælvede hun af Glæde.

Hun kæmpede med sin stærke Bevægelse, skammede sig over den og søgte at fordølge den. Men netop som det Naturbarn, hun var, elskede Adam hende.

Langt mindre glædede hun ham, naar hun trængte ind paa ham for at faa Lov til at dele ogsaa hans Tankeliv og paa sin utaalmodige Maade bad ham om »at lukke sig ordentlig op engang«, saa hun kunde blive indviet i alt — selv det mindste —, der optog ham. Ikke heller holdt han rigtig af at tale med hende om sin Moder og Søster, hvad hun stadig opfordrede ham til. Alene den Maade, hvorpaa hun sagde »Ingeborg«, gjorde hende straks saa fremmed for ham; og mindst en fire-fem Gange havde han maattet fortælle hende, hvordan hans

Moder var og saae ud. Hun kunde ikke huske det fra den ene Gang til den anden.

Hun klagede tilsidst lidt over, at han aldrig vilde snakke »rigtig« med hende, ikke tale helt tilbunds. Hun følte netop nu en saadan Trang til at lære og udvikles for at kunne følge ham helt i hans Tanker og Gerning.

En Gang kom det endog til et lille Sammenstød i Anledning af hans undvigende Svar.

»Du behandler mig som din Elskerinde, ikke som din Kone,« sagde hun krænket.

Adam maatte da til at forsvare sig. Paa sin sagtmodige Maade søgte han at forklare hende, at hvad hun forlangte af ham, var en Urimelighed. Det lod sig ikke gøre, saadan ved Ord at delagtiggøre en anden i, hvad man havde levet. Alt, hvad der skulde have Værdi for to Mennesker, maatte de opleve sammen. Og det galdt i dette Stykke om at have en lang Taalmodighed. Ligesom alt andet organisk Liv i Verden havde ogsaa det menneskelige Samliv sin naturbestemte Vokse- og Modningstid, som ikke lod sig forkorte med en Dag, om man saa havde den bedste Vilje til og gjorde sig de største

Anstrengelser for at paaskynde den sjælelige Sammenvoksningsproces.

Med denne Forklaring slog Margrete sig da en Tid tiltaals, og atter gik Dagene og Nætterne hen, fyldte af Kærlighedens Glæder.

Om Aftenen, naar de henimod Solnedgang kom hjem fra deres Spasereture ud over Engene, gik de gerne lidt ind paa Kirkegaarden for at se til Præstens Grav. Fru Byrum tilbragte regelmæssig hver Eftermiddag en Tid derinde, ikke saa meget for at synke hen i Mindet om den Afdøde som for at pusle omkring selve Graven og dens pragtfulde Flor af Roser. Ligesom hun, medens hendes Mand levede, havde søgt at bøde paa sit Fejltrin ved paa bedste Maade at pleje og hygge om hans Person, gjorde hun nu Bod ved hver Dag egenhændig at rive Grusgangen rundtom Graven og i det hele personlig sørge for, at den, hvad Velholdthed angik, ikke blev overgaaet af nogen anden Grav paa Kirkegaarden.

En Aften, da Adam og Margrete stod derinde, begyndte Taarnets Klokke at ringe Solen ned. Hun hvilede sit Hoved mod hans Skulder, mens hun i bevæget Stemning stirrede

ned mod Blomsterfloret; og pludselig sagde hun — stille, som for ikke at vække noget:

»Min kære, gode Fa'er! .... Ikke sandt, Adam, det betyder jo i Virkeligheden slet ikke noget for mig, om Fa'er slet ikke var min rigtige Fader. Han var dog den, som holdt af mig og opdrog mig og opofrede sig for mig paa saa mange Maader. Er det underligt, at jeg da ogsaa holder af ham, selv om jeg nu veed, at jeg maaske ikke er hans Barn?«

Hendes Ord gjorde et stærkere Indtryk paa Adam, end hun kunde ane. Han tænkte paa sine egne to Smaadrenge derhjemme, — og hans Øjne duggedes derved. Han saae dem igen for sig — saadan som han bestandig saae dem, især i sine Drømme — staaende oppe paa Grøftevolden med hinanden i Haanden og stirrende langt efter ham.

Han tænkte i det hele ofte paa, om det ikke vilde være en Lykke for Børn aldrig at lære deres Fader at kende, alene at betragte sig som Afkom af Moderen, en Frugt af hendes Hengivelse under Alnaturens Vilje. I Forholdet til en Fader vaktes der let hos et

lidt ældre Barn en forstyrrende Mistanke om, at det ikke særlig var dets Fremkomst, han havde tilstræbt i sit Samliv med Moderen. Anderledes med Moderen selv, hvis sanselige Attraa jo ikke var andet end hendes første Kærlighedsytring overfor det vordende Barn. I Dyreverdenen sporedes aldrig nogen Faderfølelse, i alt Fald ingen anden end det skinsyge Had til Afkommet, der kunde gribe Hannen ved Synet af Hunnens Ømhed for det, og som undertiden havde dets Ødelæggelse til Følge. Ogsaa i Menneskeverdenen var Faderen ofte for Barnet dets første og største Fare. — —

»Saa du dog kan falde dybt i Tanker, Adam!« sagde Margrete paa Hjemvejen lidt utaalmodig over hans lange Tavshed. »Hvad var det nu?«

»Aa, ikke noget, jeg saadan kan forklare dig, min Ven.« —

Det var bleven Høst, og Ingeborg skrev ovre fra Sydsælland til sin Broder, at Moderen nu saa smaat begyndte at tænke paa at tage tilbage til København.

Adam blev altid urolig, naar der kom Brev

fra Hjemmet. Han havde naturligvis underrettet sin Moder og Søster om den Forandring, der var foregaaet i hans Liv, men kun paa den Maade, at han i Forbigaaende havde ytret et Haab om ved Lejlighed at kunne forestille »en kær Veninde« for dem. Mellem ham og Margrete havde det ogsaa flere Gange været paa Tale, at de skulde rejse over og gøre dem et Besøg; men endnu var det ikke bleven til noget. Saa stor Adams Længsel efter Hjemmet end var — og han kunde undertiden ligge vaagen om Nætterne, saadan længtes han — havde han dog stadig udskudt Rejsen. Han følte, at Margrete ikke rigtig vilde passe ind i hans Hjem, og han var bange for, at Moderen og Søsteren ikke skulde synes om hende, fordi de ikke kunde lære hende at kende, saadan som hun var, naar hun var mest sig selv, i Hengivelsens store Øjeblikke.

En Dag i Skumringen, da han kom ind fra Haven, hvor han en Tid havde gaaet alene med sine Tanker, fandt han Margrete siddende ved Vinduet med Haanden under Kinden. Paa en Stol ved Siden af hende

laa et opslaaet Hefte, i hvilket han straks genkendte sin egen Bog.

Han kunde se paa hende, at hun havde siddet saadan længe, og hun gjorde sig heller ingen Umage for at skjule, at hun var forstemt.

Han bøjede sig over hende og sagde spøgende:

»Sidder den lille Frue her og grubliserer?«

Som i pludselig Angst greb hun om hans Haand men vendte sig bort, da han vilde kysse hende.

»Hvad er der gaaet dig imod, min Ven? Jeg troer, du har siddet og læst i min Bog.«

»Ja.«

Der kom med eet lidt Uro ogsaa over Adam.

»Men den har du jo læst før. Vi har jo talt om den .... ogsaa forinden vi giftede os. Saa den kan da ikke have sagt dig noget nyt.«

»Dengang tænkte jeg vel ikke videre over den .... eller forstod den maaske ikke. Men det kan heller ikke være din Mening, Adam, alt det stygge, du der skriver om Ægteska-

bet. Vel? Du mener det i Virkeligheden slet ikke? .... Du kan jo ikke mene det.«

Hun trykkede hans Haand til sit Hjerte og vendte sig op imod ham med et ømt og bønfaldende Blik.

Men nu var det Adam, der blev alvorlig.

»Tal nu ikke saa ufornuftgt. Du kan da vide, at jeg mener, hvad jeg skriver. — Lad os tale om noget andet.«

»Ja, der er du igen, Adam! Altid skal vi tale om noget andet end det, jeg spørger om.«

»Men, kære Margrete, hvortil hjælper det at tale om saadanne Ting, hvorom vi endnu umulig kan gøre os helt forstaaelige for hinanden?«

»Men du maa dog kunne forklare noget. .... Aa, blot du dog vilde tale ud engang! Andet forlanger jeg jo ikke.«

»Du vilde saamænd hurtig blive træt,« sagde Adam atter spøgefuldt afledende. »For jeg maatte bruge saa mange Ord dertil, at du blev en gammel Kone og jeg en snehvid Mand, før jeg blev færdig. Og det var dog virkelig Synd for vor Forelskelse.«

»Vor Forelskelse?«

»Ja.«

»Hvorfor bruger du altid det Ord, Adam?«

»Hvad for et Ord synes du, jeg skulde bruge da?«

»Kærlighed — skulde du sige.«

»Det Ord betyder saa meget, du, ... saa meget forskelligt, mener jeg. Men jeg vil gerne bruge det for Eftertiden, naar du synes bedre om det.«

Hun havde atter vendt sig fra ham uden dog at tage Haanden til sig, den han stadig omfattede og kærtegnede.

»Vil du sige mig, Adam,« spurgte hun efter nogen Tavshed, »hvad er det egenlig, du holder af hos mig?«

»Hvad jeg holder af hos dig?«

»Jeg mener,« sagde hun og blev rød, »er det min Krop, mit Haar, mine Øjne? Er det slet ikke andet, du bryder dig om?«

»Hvor kan du nu spørge saa taabeligt!« sagde Adam, — han saae, at en Taare pibede frem under hendes Øjelaag, skønt hun gjorde sig Umage for at holde den tilbage.

»Jeg forstaar saa godt, at du ikke kan have nogen Glæde af at tale med mig nu. Men netop derfor skulde du udvikle mig og lære mig. Hvordan skal det ellers gaa engang?«

»Du tager ganske fejl, lille Margrete. Jeg ønsker dig netop slet ikke anderledes, end du er. Hvor skulde jeg kunne det! Saadan var du jo, da jeg forelskede mig i dig. Maaske vilde jeg slet ikke synes om dig, dersom du blev en anden.«

»Aa, Adam, kan du da slet ikke tale alvorligt mere. Jeg synes, det vilde være saa forfærdelig Synd, om vi to ikke skulde blive rigtig lykkelige med hinanden.«

Hun trykkede sig ind til ham for at skjule sin Bevægelse, og han klappede hende en Tid tavs over Haar og Kind.

»Du sidder i den sidste Tid og grubler saa meget, Margrete. Det har du ikke godt af.«

Hun vendte sit Ansigt op imod ham med et uskønt Udtryk som et Barn, der skal til at græde.

»Jeg er blot saa bange for at miste dig . . . . jeg kan ikke gøre for det. Jeg er tidt saa forpint deraf. — Men du aner vist heller ikke selv, hvor du kan være fraværende . . . . saa helt borte i dine Tanker, og jeg veed jo ikke hvor! — — Og saa er det naturligvis ogsaa den stygge Bogs Skyld.

Aa havde du dog bare aldrig skrevet den, Adam!«

»Lad dig nu ikke skræmme af den.«

»Er det da underligt? — For du maa dog mene noget af, hvad du skriver der. Det kan jo ikke være grebet ud af Luften altsammen. Ikke sandt, Adam? Gør du ikke?«

»Hvad tænker du nu nærmest paa der?«

»Paa det hele, ... alt det, der staar foran, du veed. Men der er heller ikke et eneste sandt Ord deri. Og du veed det godt. For du er jo dog selv lykkelig, Adam. Er du ikke? .... Er du ikke?«

»Jo vist, min Ven!« sagde han og klappede igen hendes Kind.

»Og veed du, hvad jeg netop sad og tænkte paa? Selv om du ogsaa kan have Ret i meget af det slemme, du siger om Ægtefolk, saa betyder det jo ikke noget virkeligt. Vel? Om de ogsaa er lidt uenige engang imellem, saa gør det jo ingenting, naar de bare holder af hinanden. De skal netop ikke altid være saa enige. Jo mere forskellige de er, des mere kan de jo være for hinanden .... ved at udvikle og lære hinanden. Det er sandt. Jeg føler det paa

mig selv. Det er sandt. Ja, selv om man er uenig om alt paa Jorden, kan man derfor godt leve lykkeligt sammen.«

»Troer du?« sagde han, — han mindedes, at hans Moder havde sagt noget lignende hin Aften, da hun tog Afsked med ham forinden Operationen. »Jeg mener nu alligevel, at en vis Ensartethed i Længden er nødvendig for Lykken.«

»Det troer jeg ikke .... nej, jeg troer det ikke. Du skulde tænke lidt mere over det, Adam, saa fik du maaske en anden Opfattelse. Og jeg veed da ogsaa, at jeg de ti Tusinde Gange hellere vilde blive bundulykkelig med dig, end jeg aldrig vilde have kendt dig som min Mand.«

»Ganske Moders Ord!« tænkte Adam. — »Kvindetale!«

Margrete vedblev:

»Du sagde forleden, husker jeg, at Træerne voksede bedst i Stormvejr. Men saadan er det ogsaa med Menneskene.«

»Det er sandt!«

»Naa, men hvad bliver der saa af al din Tale om Freden og Glæden i Moder- og Søskendehjemmet og alt det, du skriver saa

meget om? Saa vil det jo bare blive Død og Tomhed altsammen, ikke sandt? Har jeg ikke Ret? .... Jeg kan naturligvis ikke tale om jer Mandfolk. Men jeg veed, — for jeg har følt det nu — at vi Kvinder først bliver rigtige Mennesker og faar vores egenlige Udvikling ved Forholdet til en Mand.«

»Til en Mand? .... Maaské til flere Mænd.«

»Aa fy! Aa fy, Adam!« udbrød hun og vendte sig atter fra ham. »At du kan sige det!«

»Naa, naa — tag det nu ikke for alvorligt! Kom, saa sætter vi os lidt hen med hinanden i Sofaen, mens Mørket falder paa, og taler sammen i Fortrolighed.«

»Aa ja — gid du vilde!« sagde hun med bønfaldende Inderlighed, rejste sig op og kastede sig om hans Hals. »Tag mig rigtig ind til dig, Adam .... ind i dit inderste Hjerte. Jeg trænger saadan dertil! .... Hører du? Der maa ikke være en Krog derinde, som ikke er ogsaa er min. Alt vil jeg dele med dig. — —«

»Saa-saa! Nu lidt god og rolig, Margrete! .... Og saa spekulerer vi ikke mere idag. Kom, nu sætter vi os derhen i Sofaen, og saa skal jeg fortælle dig noget.«

»Men ikke noget Eventyr, Adam!«

»Nej, vist ikke!«

»Heller ikke disse Gaader og Karader.... noget fornuftigt skal det være.«

»Javist! Javist!.... Sæt dig nu her, min Ven, og hvil Hovedet paa min Skulder. Saadan. — Har du det nu godt?«

»Ja.«

»Sid saa ganske stille og hør rigtig godt efter!«

»Hvad skal jeg høre?«

»Hører du ingenting?«

»Mener du Suset af Bladene derude?«

»Ja. — Mens du sad her og kukelurede, gik jeg derude og talte efter, hvormange Slags Stemmer jeg kunde skelne mellem de mange Træ-Røster, der er saa forskellige, og som hver fortæller sit. Først stod jeg under den store Eg derhenne ved Gærdet, og det var, ligesom den selv fortalte mig, hvor gammel den var, og hvor langt den kunde huske tilbage. Tiden skrumpede saa underlig ind for mig ved at høre paa den. Selv et helt Aarhundrede fik ingen Varighed, naar jeg tænkte paa, at i Skyggen af det Træ havde der maaske engang siddet

et lystigt Kriger-Selskab i Ringbrynjer og med Staalskinner paa Arm og Ben —«

»Nu bliver det vist til et Eventyr alligevel,« sagde Margrete klagende.

»Skal jeg hellere tie stille da?«

»Nej, bliv kun ved. Saa gemmer jeg mig herinde under dit Skæg.«

XII.

Nu var det igen bleven rigtig Efteraar med Slud og Storm og denne uhyggelige Skorstenstuden, der vækker Forestillinger om Skibbrud og bølgeomtumlede Lig.

Adam og Margrete sad en Aften inde i deres Stue med tændte Lamper og en Tørv i Kakkelovnen; Margrete frøs. Moderen havde netop forladt dem, og der var opstaaet Tavshed efter hendes Bortgang, fordi Samtalen paa det sidste var kommen til at bevæge sig i betænkelig Nærhed af et Spørgsmaal, som Adam stadig helst undgik, nemlig om hans og Margretes fremtidige Hjem.

For at udskyde Afgørelsen havde han længe talt om, at de skulde rejse bort og opholde sig en Tid i Udlandet, hvad Margrete havde været henrykt over. Men meget hur-

tigt efter deres Bryllup var hun bleven frugtsommelig, og Moderen havde, siden hun fik dette at vide, ikke villet høre Tale om den Rejse. Selv skulde hun forlade Præstegaarden efter Nytaar og flytte ind til Købstaden, hvor hun havde lejet sig en lille Lejlighed; men allerede nu var hun begyndt saa smaat at pakke sammen og rydde op, saa det var for hver Dag bleven vanskeligere for Adam at holde sit Opbrud og sine Fremtidsbestemmelser hen i det uvisse.

Fra sin Moder og Søster fik han stadig Breve, hvori han mellem Linjerne læste deres Forbavselse over ham og den Forandring, der var foregaaet med ham. Moderen skæmtede undertiden lidt med hans »Vægelsind«, fordi han allerede et Par Gange havde bebudet sin Hjemkomst, og Ingeborg havde engang ligefrem spurgt ham, om han ikke til en Afveksling kunde promenere sin »lille Veninde« inde i København. At han var gift, vidste de ikke.

»Hvad er det, du sidder og tænker saa dybt paa, lille Ven?« spurgte Margrete ham, — hun sad ved Bordet midt i Stuen og

havde en Tid iagttaget ham over sit Haandarbejde.

»Aa — paa ingenting!« svarede han henne fra Sofahjørnet, hvor han sad i Skygge.

»Kan du huske, du engang sagde til mig, at det at tænke paa ingenting var noget af det fornuftigste, man kunde tage sig for?«

»Men ogsaa ofte noget af det sværeste,« sagde han og rejste sig.

Han havde igen siddet og tænkt paa dem derhjemme. Naar han ikke vilde sige hende dette, var det, fordi Margrete efterhaanden var bleven skinsyg paa hans Familje og ikke kunde lide, at han talte om dem. Navnlig taalte hun ikke, at han nævnede Børnene, efter at hun selv var bleven frugtsommelig. Hun havde engang rejst sig op, ligbleg af Vrede, fordi han havde talt om »sine Drenge«; og der havde siden den Tid været som en Jerndør mellem hende og hele den Verden, hvori Adam levede med sine allerbedste Tanker.

Idet han nu kom forbi hendes Stol, standsede hun ham ved at gribe om hans Haand.

»Adam,« sagde hun og saae op paa ham med bedende Blikke.

»Hvad godt, min Ven?« svarede han, paa ejendommelig Maade betaget ved at mærke hendes Fingerbøl mod sin Haand. Trykket af det lille Huslighedens Symbol virkede i dette Øjeblik saa fortroligt, ligesom paamindende.

»Hvad er det dog, du gaar og tænker paa, Adam? Du ligner jo ikke dig selv med de rynkede Bryn.«

»Ser jeg virkelig saa afskrækkende ud .... saa lad os hellere ikke tale om det.«

»Jo, nu vil vi tale om det,« sagde hun med Lidenskab, lagde Haandarbejdet fra sig og fik Adam til at sætte sig paa en Stol overfor hende. »Der er noget, du gaar og skjuler for mig. Jeg har mærket det længe, ... baade paa din Tale, paa dine Kærtegn, paa din Søvn, saa urolig den har været. Hvad er det dog, Adam? Du gør mig tidt saa angst med din Tavshed. Har jeg gjort dig noget imod? Eller er du syg? .... Saa tal dog engang!«

Da han stadig ikke svarede, gled hun ned paa Knæ foran ham, knugede hans Hænder mod sit Hjerte og næsten raabte i sin dødelige Angst:

»Adam! Adam! .... Hvad har du i Sinde? Hvorfor svarer du mig ikke? .... Holder du ikke mere af mig? .... Aa, tal dog! Tal dog til mig!«

Adam havde allerede i nogen Tid varsomt søgt at forberede hende paa den uundgaaelige Adskillelse. Han havde mærket, hvordan deres Følelser — navnlig Margretes — var i Begreb med at forandre Karakter. Men hun havde slet ikke villet forstaa ham. Selv naar han en enkelt Gang havde taget Mod til sig og uden Omsvøb sagt hende, at de maatte skilles, havde hun blot let deraf som af en Spøg.

Han var dog overbevist om, at hun inderst inde godt forstod ham, men at hun paa Kvinde- og Strudsevis mente at kunne afværge Faren ved at gemme sig for den. Deraf den bestandige Skiften i hendes Stemninger, som hun selv udelukkende gav sin Frugtsommelighed Skylden for. Deraf ogsaa den vilde Skinsyge overfor alt, hvad hun ikke kendte af hans Liv, og som havde gjort det vanskeligere og vanskeligere for dem at tale sammen.

Saaledes forstod han ogsaa, at der var

en halvvejs ubevidst Forstillelse i disse stærke Følelsesudbrud, hvormed hun søgte at holde ham fast. Det var ikke længer den helt ublandede Kærlighed, der i saadanne Lidenskabens Øjeblikke talte ud af hende. Det var tillige Angsten for at miste ham som sin Ægtefælle, sin Fremtids Betryggelse, sit Barns Fader og Forsørger. Det var Frygten for Skandalen ved en Skilsmisse, for Omverdenens Domme, for Moderens Straffetaler og Vennernes ydmygende Medlidenhed. Det var Tilløb fra alle saadanne Overflade-Følelser, der i den sidste Tid havde forurenet hendes før saa klare og friske Kærlighedsvæld.

Han følte da ogsaa i dette Øjeblik stærkere end nogensinde, at det var paa høje Tid, de skiltes, om de skulde kunne bevare Mindet om deres Kærlighedsliv som et helligt Møde, der havde løftet dem op over Døgnets Smaalighed. Men han indsaae tillige, at det vilde være frugtesløst yderligere at prøve paa at bringe hende til Forstaaelse heraf, og at hun aldrig frivilligt gav Afkald paa ham men vilde spærre ham Udgangen

med selve sit Legeme, dersom han gjorde Forsøg paa at tiltvinge sig sin Frihed.

Han havde da ingen anden Udvej end at rejse bort uden Varsel og uden Afsked — ligesom da de første Gang skiltes. Og det skulde ske endnu i denne Nat. Maaske var det allerede den næste Dag forsilde.

Han lod sin Haand stryge hen over hendes lyse Haar, som han havde elsket næsten som et Væsen for sig; og han saae hende fast i Øjnene, mens hun laa der paa Knæ foran ham og med bævende Læber ventede paa hans Svar.

»Du er saa ophidset iaften, Margrete,« sagde han. »Du ser ogsaa saa daarlig ud, ... du skulde hellere gaa iseng. Imorgen, naar du vaagner, skal du faa at vide, hvad du bryder dig om at vide.«

»Er det sandt? .... Men saa skal du sige mig alt, hvad du har gaaet og tænkt paa i disse Dage..... Alt, hører du?«

»Ja, — alt.«

»Ogsaa om vor Fremtid .... for det er jo paa Tiden, Adam, at vi bestemmer os.«

»Det mener just ogsaa jeg.«

»Ja, saa gaar jeg gerne iseng nu .... Og du har Ret, jeg er vist ogsaa træt.«

Hun satte sig op paa hans Knæ og slog Armene om hans Hals.

»Sidder du længe oppe iaften, Adam?«

»Ja, jeg har noget at skrive; det maa nødvendig besørges nu.«

»Ja, saa Godnat da, min Ven!«

Hun trykkede hans Hoved ind til sit Bryst, saa han kunde høre Hjertet banke derinde. Og paany overfaldtes han af samme Sjæleskudren som før, da han følte hendes Fingerbøl paa Ydersiden af sin Haand.

Sovekammeret laa ved Siden af, og Margrete lod Døren staa halvt aaben, mens hun klædte sig af.

Lidt efter, at hun var kommen iseng, sagde hun:

»Hold nu dit Løfte, Adam!«

»Det skal jeg. — Men sov nu du!«

»Det gør jeg allerede.«

Og virkelig gik der ikke mange Minutter, før han kunde høre derinde fra, at hun sov.

Saa rejste han sig og begyndte straks paa Forberedelserne til at drage bort. Han samlede først den Smule Klæder, han ejede,

sine Papirer og nogle Bøger, og pakkede det i en Vadsæk og i sin store Botaniserkasse. Noget af det maatte han hente inde i Sovekammeret; men Margrete vækkedes ikke derved.

Derpaa satte han sig ved Bordet for at skrive Afskedsbrevet.

Han skrev det ikke til Margrete men til hendes Moder, hvem han bad om, at hun saa skaansomt som muligt vilde meddele Margrete hans Bortrejse. Grunden til den vilde Margrete af sig selv forstaa, ligesom ogsaa, hvorfor han var rejst uden Forberedelse og Afsked. Svigermoderen selv takkede han med nogle Ord, der — ham selv dog uafvidende — prægedes af den Betryggelse, han følte ved Tanken om at efterlade Margrete hos en saa erfaren Moder, der kendte Elskovens Magt og selv havde bøjet sig under dens Lov.

Om sine egne Forhold skrev han kun, at han rejste til Udlandet, hvad han virkelig ogsaa var bestemt paa for Margretes Skyld, for at hun ikke skulde faa Tanker om at opsøge ham. Han nævnede dog intet om,

hvorhen han agtede sig, og desuden vilde han ogsaa først rejse hjem. I en Efterskrift tilføjede han Adressen paa en Sagfører, til hvem man i paakommende Tilfælde kunde henvende sig, og som vilde ordne alt, hvad der kunde blive af pengeligt Mellemværende. Forøvrigt vilde den lovformelige Skilsmisse være let at opnaa, da han og Margrete jo havde indgaaet et af de moderne, kontraktrige Ægteskaber, der opløstes næsten ved et Pennestrøg.

Da Brevet var færdigt, og Vadsækken lukket og i det hele alt beredt, var Klokken kun bleven et. Men først Klokken fire vilde det blive tilstrækkeligt lyst til, at han kunde drage bort.

Han satte sig da hen i Sofahjørnet for at oppebie Tiden og samle sit Sind til det sidste Farvel.

Mens han sad her og lyttede til Nattens mange puslende Lyde, der syntes at ville fortælle om alt, hvad en saadan gammel Præstegaard gemte paa af Minder om lykkelige, triste og grufulde Begivenheder, var der især een Skikkelse, der blev ved at dukke

op for ham. Det var Margretes Fader, hendes virkelige Fader, hin graaskæggede Vildbams, der havde endt sit forvirrede Liv paa en Dørstolpe. Han tænkte paa, at maaske ogsaa han engang havde siddet her en Nat og med uroligt Hjerte ventet paa den Morgen, der skulde føre ham ud til den forønskede Frihed.

Det uhyggelige Minde skræmmede ham dog ikke. Han vidste med sig selv, at om han havde haft blot den mindste Skygge af Tvivl om, at hvad han her gjorde, var baade til Margretes og hans eget Bedste, vilde han være bleven. Desuden .... Tusinder af Aars Kulturforplumring skilte ham fra en Mand som hin forrykte Arkitekt. Ikke helt for ingenting bar han Navnet Adam. Skønt han aldrig havde været overtroisk, havde dog dette Navn virket paa ham som en Tilskyndelse, en vedvarende Manen til Fornyelse .... ja som lidt af en Kaldelse. Han var fuldkommen rolig. Samfunds-Jeg'et, Samvittigheden, »Spøgelset« i ham var dødet og havde ingen Magt. —

Et Sted inde i Byen galede en Hane i sit Aflukke, skønt det endnu var ganske mørkt.

Adam rejste sig lidt efter op, samlede sit Tøj og belavede sig paa at gaa.

Han slukkede Lampen og famlede sig ud af Stuen.

Udenfor laa en tæt Taage over Jorden. Stjernerne paa Himlen kunde dog akkurat skimtes. Hanerne galede nu rundt om i alle Gaardene.

Da Adam stille havde lukket Forstuedøren efter sig, blev han nogle Øjeblikke staaende udenfor paa Stenflisen med Haanden trykket for Øjnene.

Han aandede besværligt. Foden vilde ligesom ikke flytte sig. Hans Tanker var inde i Soveværelset.

Saa mandede han sig op og gik med raske Skridt ud gennem Porten og videre ud ad Landevejen uden at se sig tilbage.

Efterhaanden som det dagedes omkring ham, lysnede det ogsaa i hans Sind. Oppe fra den samme Bakke, hvorfra han første Gang havde set Margrete, da hun foer forbi i en Støvsky som en Valkyrie, saae han nu Solen stige pragtfuldt op af Taagemasserne og bebude en dejlig Dag.

Endnu turde han dog ikke se sig tilbage.

Men pludselig gled der som et Lysskær over hans skæggede Ansigt. Han saae for sig et Syn: to Smaadrenge, der stod med hinanden i Haanden og smilede ham glad imøde.

